TURISTRUTER PAA ISLAND III

GENNEM BEBOEDE EGNE

FRA REYKJAVÍK TIL ISAFJORD (RUTE 3),
TIL SNÆFELLSNES (RUTE 4)
OG TIL AKUREYRI (RUTE 5)
FRA AKUREYRI TIL MÝVATN OG DETTIFOSS
(RUTE 6) SAMT TIL ØSTLANDET (RUTE 7)
FRA REYKJAVÍK LANGS SYDLANDET (RUTE 8)

VED

DANIEL BRUUN

ANDEN UDGAVE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
1924

TURISTRUTER PAA ISLAND III

GENNEM BEBOEDE EGNE

FRA REYKJAVÍK TIL ISAFJORD (RUTE 3), TIL SNÆFELLSNES (RUTE 4) OG TIL AKUREYRI (RUTE 5)
FRA AKUREYRI TIL MÝVATN OG DETTIFOSS (RUTE 6) SAMT TIL ØSTLANDET (RUTE 7)
FRA REYKJAVÍK LANGS SYDLANDET (RUTE 8)

VED

DANIEL BRUUN

ANDEN UDGAVE

35

GYLDENDALSKE BOGHANDEL - NORDISK FORLAG - KJØBENHAVN - KRISTIANIA
LONDON - BERLIN - MDCCCCXXIV

KORT OG REJSEHAANDBØGER:

Turistruter paa Island ved *Daniel Bruun*, anden Udgave. Gyldendalske Boghandel:

I. Reykjavík og Kysten rundt med Damper samt Indledning om Rejsemaade m. m. 1921.

II. Udflugter fra Reykjavík: Þingvellir, Geysir, Gullfoss, Hekla, Hengill, Fljótshlíð, Krísuvík, Kap Reykjanes (Rute 1 og 2). 1921.

III. Gennem beboede Egne (Rute 3—8). 1924.

Kort over Island („Ísland, útgefið með styrk af Landssjóði Íslands") i 1 : 850,000, udarbejdet af *Daniel Bruun*, tegnet af Guide *F. Hansen*. Ny Udgave 1921.

Gyldendalske Boghandel har tidligere udgivet:

„Daniel Bruun: Routes over the Highlands — Sprengisandur and Kjalvegur, published by the aid of the icelandic government" (1907). (Udsolgt).

Tidligere udkommet ved Foreningen „De danske Atlanterhavsøer" (nu „Dansk Samvirke"):

Turistruter paa Island. III. Det indre Højland (1913—1916). (Udsolgt).

Turistruter paa Færøerne. I. Oprejse — Land og Folk. II. Fra Ø til Ø (1917—1919).

PRINTED IN DENMARK
GYLDENDALS FORLAGSTRYKKERI
KJØBENHAVN

FORORD

Denne anden Udgave af „Turistruter paa Island“ III. Gennem beboede Egne, Rute 3—8, har jeg revideret sammen med Islands Vejdirektør, Hr. *Geir G. Zoëga* i Reykjavík paa en Rejse til Island i 1923. Hr. Vejdirektøren bedes modtage min Tak for den Interesse, han stadig viser disse mine Arbejder vedrørende Rejser paa Island. Hans kyndige Hjælp er en Borgen for, at „Turistruterne“ stadig kan holdes à jour.

Hellerup, i Januar 1924.

Daniel Bruun.

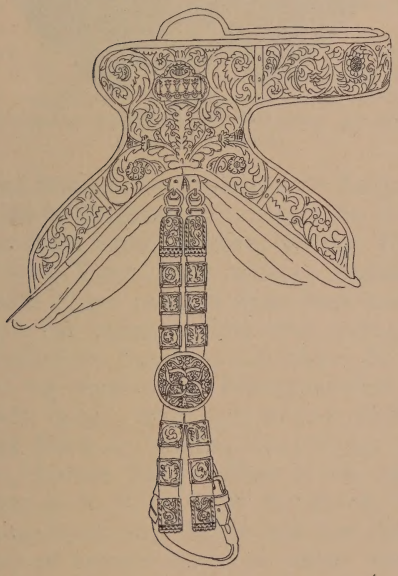

Gammeldags Kvindesadel.

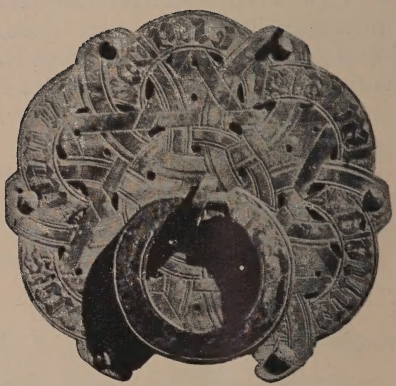

Gammelt Beslag.
(Museet i Reykjavík.)

Vædderidt — Reykjavík.

Rute 3.

Reykjavík—Ísafjörður ad Postvejen

(c. 7 Dage).

Generalstabens Kortblade er udkommet over hele det Omraade, som her skal omtales.

Hovedruten til Nordvestlandet gaar fra Reykjavík til Borgarnes i Borgarfjörður med Damper. Derfra rides gennem Mýra-, Dala-, Barðastrandar- og Ísafjarðar-Sysler til Bunden af Ísafjarðardjúp, hvorfra Vandvejen til Købstaden Ísafjörður benyttes.

Har man skaffet sig Heste og Følgemand i Reykjavík, kan man sende disse herfra over Land til Borgarnes, hvilket tager 2 Dage, idet man selv medtager Bagagen ombord i Damperen — hvis man iøvrigt ikke foretrækker selv at ride lige fra Reykjavík, i hvilket Tilfælde Rute 5 benyttes paa Strækningen til Mýra Sysla.

1. Dag. Med Damper fra Reykjavík til Borgarnes og videre tilhest eller i Bil til Svignaskarð (19 km). En lille Damper besørger regelmæssigt Søforbindelsen mellem Hovedstaden og Borgarnes, c. 3—4 Timer. Først anløbes **Akranes,** hvis Huse og Handelssteder ligger paa det flade Næs neden for Akrafjall. Naar man har passeret dette Sted, aabner der sig Udsigt til Borgarfjordens frugtbare Lavlande; de gennemstrømmes af Hvítá og omgives af Bjærgpartierne Skarðsheiði og Hafnarfjall, længst mod Syd, medens andre Fjældpartier højner sig mod Nord og Nordøst. Hvítá, paa hvilken der er Motorbaadsfart, danner Skel mellem Myre- og Borgarfjords-Syssel, henholdsvis N. V. og S. Ø. for Elven. Indsejlingen til **Borgarnes** Handelssted, som ligger paa den sydligste Spids af den lille Halvø af samme Navn, er meget smuk. I Syd har man det vakre Hafnarfjall, neden for hvilket Gaarden Höfn ligger ved det ældgamle Landingssted. Borgarnes har et Hotel, hvor man kan overnatte, hvis man ikke foretrækker straks at rejse videre.

Bygderne omkring Borgarfjorden er Skuepladsen for flere af de mest berømte Sagaer:

I Nærheden af Borgarnes ligger Borg, Myremændenes berømte Hovedgaard, hvor først *Skallagrim* bosatte sig, og hvor hans Søn *Egil* boede efter ham og senere dennes Søn *Torstein,* hvis Datter var *Helga den Fagre,* hvem *Gunnlaug Ormstunge* traf paa Borg, hvor han ofte opholdt sig.

I den berømte **„Egils Saga"** fortælles om Egils Udenlandsrejser og til Slutning om Begivenheder paa Island, navnlig vedrørende Torstein Egilsson. En kronologisk Fortsættelse af denne Saga er **Sagaen om Gunnlaug Ormstunges** ulykkelige Kærlighed til Helga den Fagre, som bortgiftedes mod sin Villie til *Hrafn,* da Gunnlaug ikke kom hjem fra sin Udenlandsfærd i Tide. De to Medbejlere stredes flere Gange, sidst i Norge, hvor Hrafn faldt, men først efter, mod Tro og Love, at have givet Gunnlaug Ulivssaar, thi han: „undte ham ikke Helga den Fagres Favntag". Helga tog sin Død af Sorg, da hun erfarede Gunnlaugs Endeligt, idet hun for sine Øjne lod udbrede den prægtige Kappe, „Gunnlaugskappen", som han havde givet hende. Gennem den mindedes hun ham.

Sagaen om Björn Hitdölekæmpe slutter sig til Egils Saga og er en Elskovshistorie, som foregaar i Egnen N. V. for Borg, hvor Hítárdalur ligger, og hvor Björn boede paa Gaarden Holm (Hólmr) Vest for Fjældet af samme Navn.

Hønse-Tores Saga er en Mordbrandshistorie, der foregaar i det 10. Aarh. hovedsagelig i Borgarfjords Syssel (især i Egnen ved Norðtúnga).

I **Laksdölernes Saga** fortælles, at Olav Paas Søn *Kjartan,* efter at være bleven dræbt (1002) blev ført til Borg for at begraves her, hvor den af hans Morbroder Torstein Egilsson nyopførte Kirke nu netop var bleven indviet.

Længere inde, i Reykjadalur ved Reykjadalsá, som flyder i Hvítá, ligger Præstegaarden Reykholt (jvfr. Rute 5), som var Hjemsted for den berømte Historieskriver *Snorri Sturluson.* Denne var en Descendent af Egill Skallagrimsson og boede først en Tid paa Borg, inden han flyttede til Reykholt.

Fra Borgarnes kan man tilhest samt delvis i Bil besøge disse minderige Steder paa en 5—6 Dages Rejse, idet man f. Eks. først rider Nord paa til Hítárdalur og Hólmur, derpaa Øst paa til Egnen ved Norðtúnga, saa ind i Reykholtsdalur og siden tilbage langs Sydsiden af Hvítá, som man krydser, for igen langs Elvens Nordside at vende tilbage til Borgarnes.

Skallagrims Grav fandtes, ifølge Sagaen, paa Spidsen af Borgarnes, og her begravedes han med Hest, Vaaben og Smedetøj. I den saakaldte Skallagrímsdalur ses en stor Stendysse, som angives at være den, i hvilken *Skallagrímur* er begravet. Stedet er vist rigtigt nok; men Dyssen er ny, hvilket ogsaa er Tilfældet med en Runeindskrift med Skallagrims Navn. Fra Næsset er iøvrigt en herlig Udsigt ud over Fjorden og ind over det tæt bebyggede Lavland, gennem hvilket Hvítá'en strømmer. Syd for denne ses blandt andre Gaarden Hvanneyri, hvor der nu er en stor Landbrugsskole.

Godt 4 km N. for Borgarnes Handelssted ligger Præstegaarden **Borg,** et Stykke fra Postvejen mod N. Ø., men lige ved den, der gaar mod N. V. Paa Kirkegaarden har Traditionen udpeget en stor Grav som *Kjartans.* En Ligsten af Liparit, hvilken fandtes paa Graven, blev længe antaget for at være lagt over denne berømte Sagahelt; men det viste sig desværre, da Runerne blev tydet, at den var lagt over en *Hallur Hranason.*

Fra Borgarnes udgaar følgende Hovedruter:

a) Vej op gennem Mýra Sysla mod N. Ø. langs Hvítá, idet Norðurá passeres paa Bro. Denne Vej støder ved Gaarden

Norðtúnga, hvortil man kan køre i Bil (40 km), til Rute 5 (Hovedvejen fra Reykjavík til Nordlandet).

b) Vej mod N. V. ad Snæfellsnes til (Rute 4).

c) **Hovedruten til Nordvestlandet** — den, ad hvilken vi agter os:

Fra Borgarnes rides i N. Ø. op gennem Mýra Syssel langs Nordsiden af Norðurá (der falder i Hvítá), gennem et meget tiltalende Landskab med mange Gaarde, beliggende baade paa Lavlandet og langs dettes nordlige Fjældbegrændsning med Kløfter og Skrænter, paa hvilke der gror Birkekrat, og hvor Smaaelve risler. Mod Øst hæver Langjøklens og Eiriksjøklens hvide Kupler sig over Fjældene, i hvilke smalle Dale skyder sig ind, begrænsede af Basaltrygge. Paa Grænsen mellem Fjældene og Borgefjordens Lavland ser man maaske Dampskyer fra varme Kilder. Paa Gaarden Svignaskarð (19 km fra Borgarnes) overnattes. Ad den nyanlagte Hovedvej kan man nu køre i Bil fra Borgarnes 10 km forbi Svignaskarð.

2. Dag. Svignaskarð—Harrastaðir (Þorbergsstaðir) (7—8 Timer). Fra Svignaskarð rider man videre i N. Ø. langs Norðurá til Dalsmynni, hvortil den nye Automobilvej snart vil være ført og hvor man bøjer i V. N. V. langs Vestsiden af det prægtige, lyst farvede Liparit-Fjæld **Baula,** der hæver sig stejlt i Vejret over mørke Basaltmasser til c. 1000 m o. H. Det er synligt viden om, baade fra Faksebugten og fra det indre Højland. Det er ved en lavere Ryg af Basalt forbundet med Litla Baula, en lignende men betydelig mindre Liparitspids. Fra Baulas Top, hvortil Opstigningen er meget besværlig paa Grund af Fjældskred, haves en imponerende Udsigt, ikke blot over det store Borgarfjords Lavland og Havet, men ogsaa til Islands indre Højland med Láng-Jökull og Eiríks-Jökull. Ved Baula's Fod, i Syd, ligger Præstegaarden Hvammur, som vi dog ikke berører paa denne Rejse; derimod rider vi Vest om Baula gennem Bjarnardalur, stiger saa for Enden af den op ad **Brattabrekka,** hvorfra der ogsaa haves en vid Udsigt — siden ned igen til Sökkólfsdalur, hvor flere Gaarde passeres. Nordvestligere, i Middalene, ligger **Sauðafell,** en af Sturlungernes Hovedgaarde. Den bekendte *Sturla Sighvatsson* byggede her et Virke, og her stod i 1229 en Kamp. Senere, i 1550, kæmpedes der paa ny sammesteds. Der blev nemlig Islands sidste katholske Biskop *Jón Arason* taget til Fange for senere at blive halshugget paa Skálholt (jvfr. Turistruter II, Side 41).

Sauðafell omtales iøvrigt ogsaa i Digtet om Skjald-Helge, Grønlands Lagmand („Skáld-Helga-Rímur"). Dennes ulykkelige Elskede, *Katla,* tilbragte her sin sidste Levetid efter at hun havde besøgt Skjald-Helge paa Brattahlíð i Grønland, hvor han boede, gift med en anden. Her paa Sauðafell fødte Katla et Barn, som Helge var Fader til, og som blev sendt til Grønland, da det var 12 Aar gammelt.

Fra Sauðafell ser man ud over den 45 km lange Hvammsfjörður til Øerne i Indløbet, over hvilke Dímunarklakkar's

spidse Toppe hæver sig, omsluttende den Vig, i hvilken *Erik den Røde* udrustede sit Skib til sin berømmelige Grønlandsfærd (jvfr. I, Side 54).

Fra Sauðafell stiler man mod Bunden af Hvammsfjörður forbi Kvennabrekka Præstegaard (t. h.) til Harrastaðir Poststation eller til Gaarden Þorbergsstaðir.

3. Dag. Sideudflugt i Haukadalur og videre til Hjarðarholt (7—8 Timer). Fra Harrastaðir eller Þorbergsstaðir gøres en Udflugt mod Øst ind i **Haukadalur,** hvor Ruinerne af *Erik den Rødes* Gaard Eiríksstaðir ligger, Øst for Vatnshorn (godt 2 Timers Ridt fra Harrastaðir). Ved at fortsætte videre gennem Haukadalur og passere over en Fjældryg kan man komme til Staður i Bunden af Hrútafjörður (jvfr. Rute 5). Efter Besøget i Haukadalur kan man ride mod N. over Fjældene til Laxárdalur.

Fra Harrastaðir gaar Postruten iøvrigt videre til Handelsstedet Búðardalur ved Hvammsfjörður, og derfra er der ikke langt til Mundingen af Laxárdalur, hvor **Hjarðarholt** Præstegaard ligger. Her støder Hovedruten fra Snæfellsnes (Rute 4) til Rute 3.

Vi er nu i den Egn, hvor Laksdölernes Saga foregaar (jvfr. Side 6 og I, Side 55). Syd for Hjarðarholt, hinsides Elven, ligger Höskuldsstaðir, hvor *Höskuld Dala-Kolls Søn* boede. Fra Norge hjemførte han en købt Trælkvinde *Melkorka,* ved hvem han blev Fader til *Olav Paa.* Det viste sig senere, at hun var en hærtagen irsk Kongedatter. Ved Arvegildet over Höskuld siges c. 1100 Mand at have været til Stede. Olav Paa boede paa Hjarðarholt, hvor han lod bygge det berømte Ildhus, i hvilket hans Datter *Turid* blev gift med Nordmanden *Geirmund Gny.* Olav var gift med Egill Skallagrimssons Datter *Torgerd. Kjartan Ólafsson* var deres berømte Søn. Dennes Bryllup med *Hrefna* stod ogsaa paa Gaarden.

Gennem Laksaadalen gaar en Ridevej Øst paa til Borðeyri i Hrútafjörður og videre til Staður (jvfr. I, Side 62).

4. Dag. Hjarðarholt—Kleifar i Gilsfjörður (9—10 Timer). Fra Hjarðarholt rides mod N. forbi Ljárskógar Gaard, hvor man tidligere har villet paavise Ruinerne af et Gudehov. Ved Udgravninger, som i 1908 foretoges af Professor Finnur Jónsson og Forf. heraf, viste det sig imidlertid ikke at have været et saadant, derimod fandtes en Mængde Slagger fra et formentligt Smedeværksted. Paa Gaarden boede *Torstein Kuggason,* der vides at have været en dygtig Smed, saa Fundet let fandt sin Forklaring. Hos Torstein opholdt *Grettir den Stærke* sig en Tid.

Ved Hvammsfjordens nordøstlige Bund i en lille Dal ligger Præstegaarden **Hvammur,** hvor *Aud den dybsindige (Auðr hin djúpúðga)* boede og i Nærheden af hvilken Korshøjene (Krosshólar) findes, hvor hun rejste Kors (jvfr. I, Side 55). Paa Hvammur boede senere *Hvamm-Sturla,* der var Fader til *Snorri Sturluson,*

Vandfald Vest for Baula.

Fjældet Baula, set fra Vest.

som fødtes her. Hvammur ligger ikke paa selve Postvejen, men et kort Stykke til Siden.

Gaarden Ásgarður passeres, og vi nærmer os nu Mundingen af Svínadalur. Forinden passerer vi Sælíngsdalur (t. v.). Her boede *Bolle* paa Túnga (som nu kaldes Sælíngsdalstúnga). Han var gift med *Gudrun Osvivsdatter,* som efterhaanden havde 4 Mænd, men ikke kom til at ægte den, hun elskede, nemlig *Kjartan Ólafsson,* hvis Død hun dog tilsidst fremkaldte. Hun var født paa Gaarden Laugar lige over for Túnga.

Nu gaar det op igennem den ubeboede Svínadalur, hvor Kjartan blev fældet af *Bolle* og hans Svogre, Osvivs-Sønnerne, ved Hafragil. Kjartan støttede sig til en Sten, og der paavises ogsaa en saakaldet „Kjartanssten", men den ligger næppe paa Stedet, hvor han virkelig faldt. Bolle blev siden dræbt i Sælíngsdal af Kjartans Brødre, medens han og Gudrun opholdt dem paa en Sæter, hvis Tomter (Bolles Tomter) endnu paavises; Gudrun flyttede siden til Helgafell S. for det nuværende Stykkishólmur (jvfr. I, Side 54).

Efter at have passeret Svínadalur kommer man til Gaarden Bessatúnga for Enden af Hvolsdal, hvor „Besses Hov" stod, og hvor der paavises forskellige Lokaliteter, som var knyttede hertil.

Vi passerer Gaarden Hvoll og nærmer os nu Gilsfjörður, der er 35 km lang og 10—15 km bred. Gaarden Staðarhóll ligger et Stykke Vest for Postvejen i Dalen af samme Navn. Her boede *Torgils Oddason,* hvis Stridigheder med *Haflide Maarsson* fortælles i en lille Saga. Man rider langs Gilsfjordens sydlige Bred ind efter Fjordbunden forbi **Ólafsdalur,** en stor smuk Gaard, hvor der før var en Landbrugsskole. Inderst i Fjordbunden ligger Gaarden Kleifar, den nordligste i Dala Syssel. Herfra er der kun et Par Timers Ridt gennem Krossárdalur til Bitrufjörður over den smalle Tange, som forbinder Nordvestlandet med Hovedøen.

5. Dag. Kleifar—Þorskafjörður (8 Timer). Fra Kleifar rider man i Vest langs Gilsfjordens Nordside — man er nu i Barðastrandar Sysla — til Kirkestedet Garpsdalur, hvor Gudruns første Mand levede, og Króksfjarðarnes. Landskabet er interessant, og Udsigten over den med Øer og Skær opfyldte Bredefjord er meget smuk. Sæler ses ofte i dette Farvand. Efter at have passeret Gaarden Bær kommer man til Bunden af Berufjörður, en Vig af Bredebugten, i hvilken der ligger Gaarden Berufjörður.

Herfra er der et Par Timers Ridt til den store, smukke Gaard Reykhólar, idet man passerer den skønne Barmahlíð.

Fra Berufjörður rides i N. V. over til **Þorskafjörður,** hvor Sagaen om Guld-Tore foregaar. Gaardene Hofstaðir og Kinnarstaðir med en stor Skillefold samt Skógar, paa hvil-

ken Digteren *Matthías Jochumsson* fødtes 1835, passeres. I Torskefjordens Bund laa Vestfjordenes Hovedtingsted og her ses gamle Bodtomter.

Fra Torskefjorden gaar Rideveje: a) mod Vest gennem Barðastrandar Sysla fra Fjordbund til Fjordbund over Þingmannnaheiði. Langs Bredebugtens nordlige Kyster er — ifølge *Thoroddsen* — Morænedannelser og marine Terrasser særdeles hyppige, og glaciale Mærker er almindelige. Selve Fjældformerne bærer Vidne om Gletschernes Virksomhed, skønt Erosionen ogsaa siden har arbejdet kraftigt paa sit Nedbrydningsværk.

b) en anden Fjældvej over Kollabúðaheiði til Steingrímsfjörður (jvfr. I, Side 62) og endelig

c) en tredje til Isefjordsdybet, ad hvilken vi begiver os.

6. Dag. Fra Þorskafjörður til Arngerðareyri (10—12 Timer). Fra Torskefjordens Bund skal man nu op over den store, mørke og øde Fjældvej Þorskafjarðarheiði, hvis Længde er et halvt hundrede Kilometer. Den er vel vedligeholdt og ret bekvem. Fra dette Højland er der Udsigt til Glámu-Jökull i Vest og Dránga-Jökull i Nord (jvfr. I, Side 58—60). Over Torskefjordsheden drog *Grettir den Stærke,* da han under sin Fredløshed havde været en Tid paa Reykhólar og derpaa begav sig til Isefjordsdybet.

Man kommer nu i Ísafjarðar Sysla og nærmer sig Bunden af **Ísafjarðardjúp,** idet man rider ned gennem Lambatúngudalur, forbi Kirkjuból (Kirkested) til Arngerðareyri.

7. Dag. Arngerðareyri—Ísafjörður (6 Timer). Fra Arngerðareyri er der Vandforbindelse til Købstaden Ísafjörður, idet man undervejs anløber bl. a. Vatnsfjörður i en lille Bugt af samme Navn, derpaa Ögur i en lignende — begge paa Isefjordsdybets Sydkyst —, saa Øen Vigur og sluttelig ind til **Ísafjörður.**

Under Sejladsen har man en smuk Udsigt til Fjældrækkerne og Dalene paa begge Sider. Over Snæfjallaströnds stejle Fjældrækker ligger Dránga-Jökull. Mange Begivenheder i „Fóstbræðra-Saga“ og „Hávarðar-Saga“ er knyttede til disse Egne.

Ísafjarðardjúp med dets mange Forgreninger er et af de største Fjordsystemer paa Island. Selve Hovedfjorden er 20 km bred ved Mundingen og 80 km lang. Den er dyb helt ned til Arngerðareyri.

Litteratur:

1) *Th. Thoroddsen:* „Geol. Iagtt. paa Snæfellsnes og i Omegnen af Faxebugten i Island“. (Bihang till K. Svenska Vet. Akad. Handlinger. Bd. 17 Af. II Nr. 2. Stockholm 1891). — 2) do.: „Fra Islands nordvestlige Halvø“ („Geogr. Tidsskr.“ 9. Bind). — 3) do.: „Fra Vestfjordene i Island“ („Geogr. Tidsskr.“ 9. Bd.). — 4) do.: „Islandske Fjorde og Bugter“ („Geogr. Tidsskr.“ 16. Bd.). — 5) *Helgi Pjetursson:* „En Bestigning af Fjældet Baula i Island“ („Geogr. Tidsskr.“ 14. Bd.). — 6) *Kr. Kålund:*

„Island“. I. — 7) *Finnur Jónsson:* „Den islandske Litteraturs Historie“. — 8) „Egils Saga eller Fortællingen om Egil Skallagrimsson“ (ved *N. M. Petersen* — 3. Udg. ved *Verner Dahlerup* og *F. Jónsson.* 1901). — 9) „Eyrbyggja Saga og Laksdøla Saga“ (ved *N. M. Petersen* — 3. Udg. v. *Verner Dahlerup* og *F. Jónsson.* 1901). — 10) *C. Rosenberg:* „Træk af Livet paa Island i Fristatstiden“. — 11) *Daniel Bruun:* „Fortidsminder og Nutidshjem“ paa Island. — 12) do.: „Arkæologiske Undersøgelser paa Island, foretagne i Sommeren 1898“ (i „Geogr. Tidsskr.“ 15. Bd. og Særtryk).

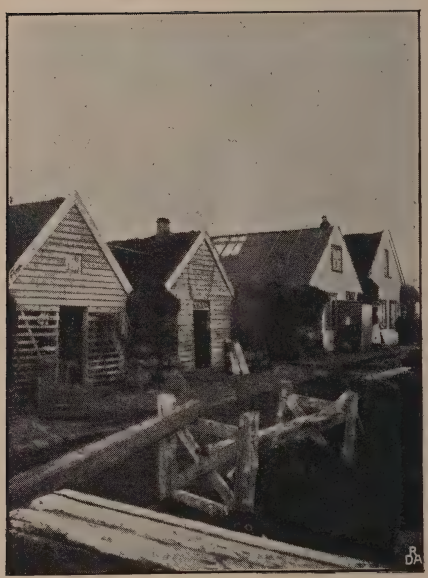

Gaard i Borgarfjörður.

Eldborg. (Ê. Henderson.)

Rute 4.

Fra Reykjavík over Borgarnes til Halvøen Snæfellsnes og tilbage (c. 14 Dage).

1. Dag. Med Damper fra **Reykjavík til Borgarnes** (jvfr. Rute 3).

2. Dag. Borgarnes—Staðarhraun (7—8 Timer). Man rider forbi **Borg** ad den gode nye Postvej i N. V. over det flade Land, og med Udsigt til Fjældene, som omgiver Myra Syssels Lavland mod Nord, endvidere til Snæfellsnes. Denne nye Vej kan nu køres i Bil i en Strækning af 60 km fra Borgarnes.

Det sumpede Lavland **Mýrar** begrænses mod N. Ø. af Basaltfjælde, der træder frem som stejle Pynter med mellemliggende Dale. Efter Istiden har Lavlandet været under Vand, og Brændingen har bearbejdet de mod Havet udstaaende Fjældpynter. Senere, efter at Søen igen havde forladt Lavlandet og Forholdene var blevne omtrent de samme som nu, begyndte der i Omegnens Fjælde en voldsom vulkansk Virksomhed paa adskillige Punkter, og den ene Lavastrøm efter den anden væltede ned gennem Dalene og udbredte sig mere og mindre paa det neden for liggende Lavland. En af de betydeligste af disse Lavastrømme har udgydt sig gennem den smalle Hraundal og har udbredt sig over en stor Strækning af Landskabet ved Floden Álptá, der har sit Udspring fra Kilder og Vandløb i selve Lavastrømmen.

Álptá passeres paa Bro (Hrafnsbrú), 20 km fra Borgarnes. Gaarden Álptártúnga ligger c. 2 km t. h. af Vejen. Nord derfor strækker sig Álptahraun. Man passerer (t. h.) en lille Sø, Breiðavatn, og nu forlader man Postvejen og rider i N. Ø. forbi Vestenden af Álptahraun mod Kirkestedet Staðarhraun.

Fra Álptá gaar Postvejen iøvrigt videre i N. V. til Hítará. Syd for denne Elv ligger Gaarden Brúarfoss (30 km fra Borgarnes).

Fra Borg til Hítárdalur kan man ogsaa tage en lidt østligere Vej, nærmere Fjældene; men den gaar over Moser og Sumpe og bør ikke foretrækkes. Den fører bl. a. forbi Gaarden Hraundalur, hvor *Helga den Fagre* døde efter længere Tids Ægteskab med denne Gaards Ejer.

3. Dag. Udflugt ind i Hítárdalur. Gaarden Staðarhraun ligger Syd for Hítará, som kommer fra Hítárvatn og løber

ned gennem den smalle **Hítárdalur,** der er omgivet af prægtige Fjældrækker, og hvis Bund er dækket af Lava. Disse Lags Mægtighed ses ved Vandfaldet Kattarfoss i Dalmundingen at være 20—30 m.

Fra Staðarhraun rider man over Hítará lige Syd for det prægtige Fjældparti Fagraskógarfjall, som indeslutter Hítárdalur mod Vest. Vi har nu naaet Skuepladsen for Sagaen om Björn Hítdælakappi (Hitdølekæmpe) samt for nogle af *Grettir den Stærkes* Bedrifter. Fagraskógarfjall udskyder mod Elven et lavere Forbjærg, Grettisbæli. Grettir bestod her under sin Fredløshedstid en haard Kamp, da han forfulgtes af Egnens Bønder, fra hvem han havde røvet Okser og Faar. Noget neden for Grettesodde ligger i Aaen en Del Sten, der benævnes Grettishellur, hvilke efter Sagnet formenes at være de Gangsten, som Grettir og *Björn Hítdælakappi* anbragte i Aaen, og som hverken Is eller Strøm senere kunde rokke.

En Times Ridt fra Staðarhraun kommer vi til selve Gaarden Hítárdalur, hvor Skálholts fjerde Biskop, *Magnús Einarsson* sammen med 70 Mænd indebrændte ved et Ulykkestilfælde i Aaret 1148, da Biskoppen var paa Visitatsrejse. — Til Hitardals Kirke førtes Björn Hitdølekæmpes Ben, efter at den Kirke, hvori han oprindelig jordedes, var bleven nedlagt. Björns Gaard, der i Sagaen benævnes Hólmr, tog Navn efter et venligt lille Fjæld længere inde i Dalen. Gaardens Tomter vises Vest for Fjældet ved en Bæk, som kommer fra Fjældsøen Hítárvatn.

I et Fjæld ved Søen findes en Hule, Bjarnarhellir, i hvilken der skal findes Runeindskrifter fra Middelalderen.

Dagen tilbringes iøvrigt i Hítárdalur, hvorefter anbefales at returnere til Staðarhraun.

4. Dag. Staðarhraun (Hítárdalur) — **Þverá** (7—8 Timer). Efter at have forladt Hitardalen rider man rundt Fagraskógarfjall's Sydende, neden for hvilket der paa Lavlandet ligger Krateret Barnaborg (122 m o. H.), hvilket har udgydt en betydelig Lavastrøm, Barnaborgarhraun, der dækker en sumpet Slette som en Kage, over hvilken man rider for nu igen at komme ind paa Postvejen. Ad denne fortsættes et Stykke i N. V.; man passerer (t. h.) et Par Søer, og 35 km fra Borgarnes svinger Vejen i Nord. Vi er nu i Højde med Faxefjordens nordøstlige Vig, der er opfyldt af Lagunen Kaldárós, i hvilken Kaldá udgyder sig.

Kort forinden man naar 40 km Stenen gaar en Vej af i Vest over Eldborgarhraun, en ny stor Lavamark, i hvilken Vulkanen **Eldborg** (100 m o. H.) rager op. Ad denne Vej kan man over Mundingen af Haffjarðará og over sumpede Strækninger ride i N. V. i Retning af Hafursfell, idet man saaledes afkorter Ruten noget; men den er ikke god, og man vinder næppe meget i Tid; man bør altsaa følge Vejen langs Fjældenes Fod i en Bue mod Nord og Vest.

Forinden kan man dog gøre en Afstikker fra Postvejen paa 3 km til Eldborg, for at se det smukke, regelmæssige Krater, som menes at have haft Udbrud i Midten af det 10. Aarhundrede.

Kolbeinsstaðir ligger t. h. for Postvejen, der i 1923 som Kørevej er ført frem til 60 km fra Borgarnes i Retning af Stykkishólmur. Man passerer Haffjarðará og er nu i Hnappadalur.

Her begynder i geografisk Henseende **Snæfellsnes Halvøen,** der danner et afsluttet Hele for sig. Dens Hovedmasse bestaar af Basalt i vandrette Bænke; det maa betragtes som en smal Horst frembragt ved Sænkninger paa begge Sider. Mellem Basaltbænkene findes hist og her Indlejringer af Liparit, og langs Fjældrækkens nordlige Side findes betydelige Masser Tuf, Breccie og Konglomerater hvilende paa Basalten. Omkring Snæfells-Jökull er den underliggende Basalt for en stor Del dækket af og forsvundet under tykke Masser Tuf, Breccie og præglaciale og postglaciale Lavaer, der er flydt ud fra denne Vulkan. Paa begge Sider af Fjældkæden findes flere mindre Vulkaner, hvorfra Lavastrømme er flydte ud til Kysten. Den vulkanske Virksomhed er her allerede begyndt før Istiden, thi præglaciale Lavastrømme er ikke ualmindelige, men Kraterne er for det meste forsvundne.

Fjældrækkerne ligger paa Sydkysten som en sammenhængende Li, der falder brat ned mod den smalle Strandstrimmel — lige til Snæfellsnes. Paa Nordkysten derimod skyder fra Bredebugten flere mindre Fjorde og Vige sig dybt ind, og mellem disse træder flere stejle Fjældpynter ud i Havet; de fleste af dem er dog ved dybe Lavninger næsten aldeles afskaarne fra Fjældkæden.

Over Snæfells-Halvøens Fjældryg fører flere Pas fra Bygd til Bygd; af dem er **Kerlingarskarð** (c. 300 m højt) det mest befærdede. Vestligere ligger andre Pas: Slítandaskarð, Lýsuskarð, Arnardalsskarð, Korraskarð, Fróðárheiði, Kambsskarð (459 m) og Jökulháls (nærmest ved Snæfells-Jökull). Savtakkede Fjældkamme og isolerede Toppe paa op mod 900 m ligger mellem disse „Skarð".

Den største Del af den brede Hnappadalur er opfyldt af Lavastrømme. De mest iøjnefaldende af de derværende Kratere er de to saakaldte Rauðamelskúlur, én paa hver Side af Haffjarðará. Kirkestedet Ytri Rauðimelur staar under Lavastrømmens sydlige Rand, som strækker sig ned mod Moserne. 5 km N. for Rauðimelur ligger en **Ölkelda** (ɔ: Mineralkilde), „Islands Apollinaris", neden for en Kløft, som gaar i Øst—Vest gennem Rauðamelsfjall.

Medens Reykjanes-Halvøen i fremtrædende Grad har Svovlkilder, er Snæfellsnes rig paa Kulsyre- eller Mineralkilder. Den største af dem er den nys nævnte „Ölkelda", som ligner en kogende „hver" paa Grund af, at Kulsyren uden Ophør strømmer op fra Bunden. Vandet smager omtrent som Sodavand og har ingen Bismag. De varme Kilder omkring Faxe-Bugten er iøvrigt alle knyttede til Spalter i Basalten; men de bryder som oftest gennem yngre Dannelser, som er aflejrede paa samme.

Man overnatter f. Eks. paa Gaarden Þverá.

5. Dag. Þverá—Staðastaður (c. 8 Timer). Fra Þverá rider man S. om Hafursfell, der som en Pynt skyder sig ud fra Fjældrækken. Siden naar man Poststedet Gröf og rider videre paa det sumpede Lavland, hvor Vejen bugter sig ud og ind neden for de bratte Fjælde. 3 km S. for Gröf paa Sletten ligger Gaarden Miklaholt. — Vi passerer Sydenden af Fjældet Lágafellshyrna (230 m), som skyder sig ud paa Sletten.

Langs dette Fjæld gaar **Postvejen til Stykkishólmur op gennem** det omtalte **Kerlíngarskarð** (c. 10 Timer).

Udsigten over Faxe-Bugten og langs Kysten til Snæfells-Jökull er meget smuk. Ved Furubrekka Gaard tager man sydlig Retning og nærmer sig Stranden; c. $1^1/_2$ km fra denne ligger Præstegaarden **Staðastaður,** som i Sturlungetiden var Høvdingegaard (Ædderdun før c. 80 ℔, nu kun 15—20 ℔).

6. Dag. Staðastaður—Stapi (c. 10 Timer). Man fortsætter langs Kysten paa den sandede Strandvold. Af og til træffes en Mineralkilde, og man passerer forskellige Gaarde hørende til Bygden Garðar. Den betydelige Lavamark Bláfellshraun ligger t. h., og vi nærmer os Handelsstedet **Búðir,** prægtigt beliggende ved Búðavík. Neden for Fjældmuren, fra hvilken Öxl skyder sig ud, ligger grønne Sletter; men længere mod Vest øjner vi mørke Lavamasser helt ned til Havet, over hvilke der rejser sig isolerede Smaafjælde, som Stapafell, og over alt dette rejser Snæfells-Jökull sin Iskappe. Handelsstedet Búðir er ogsaa værd et Besøg. Lige Vest for det ligger **Búðahraun,** en af de betydeligste Lavastrømme paa Snæfellsnes. Den dækker Lavlandet mellem Búðir, Öxl og Breiðavík (mod Vest). Denne Strøm bestaar udelukkende af „Pladelava" med en Mængde kedelformede Fordybninger, frembragte ved Sænkninger i Strømmens Skorpe. I den findes utallige Huler og Fordybninger, hvori ses en frodig Vegetation af Bregner og Blomsterplanter. Lavastrømmen har udgydt sig i Havet, og dens nederste Rand er tildels dækket af gulligt Muslingesand, der optræder i smaa Klitter, bevoksede med Marehalm. Búðahraun er bleven frembragt af et eneste stort Krater, Búðaklettur, midt paa Sletten. Det er 89 m o. H. og aabent mod S. V. Herfra er hele Lavamassen strømmet ud; den har efterladt sig en dyb Rende, hvori der findes en Hule, Búðahellir, under Lavaskorpen. I dens Indre findes en smal Aabning foroven.

I Skraaningen af Öxl staar Gaarden af samme Navn, hvor Landnamsmanden *Ásmundur* boede, og hvor hans Enke, *Þóra,* levede efter ham. Hun var berømt for sin storartede Gæstfrihed.

Fra Búðir rider man videre vest paa over Búðahraun og kommer derpaa til Bugten Breiðavík. Her ligger Gaarden Kambur, paa hvilken den i Eyrbyggja omtalte *Björn Breiðvíkingakappi* boede. Han forelskede sig i den skønne *Þuríðr,* Fruen paa Fróðá (en Gaard hinsides Fjældene paa Nordsiden af Snæfellsnes), der var Søster til den mægtige *Snorri Goði* paa Helgafell (S. for Stykkishólmur), og hvis Mand hed *Þóroddr.* Over Fróðárheiði drog Björn ofte mod sine Længslers Maal.

Efter Kambur følger Gaarden Gröf, og vi passerer en Del andre Gaarde og Fiskevær — for sluttelig at naa Fiskerlejet **Stapi.** Vældige Lavastrømme dækker her hele den sydvestlige

Malarrif paa Snæfellsnes. Snæfells-Jökull i Baggrunden. (Gustav Funk fot.)

Side af Snæfells-Jökull, idet de som store Fosser har styrtet sig ud i Havet. I Vulkanens Sider findes enkelte store Kratere, ligesom andre ses i Lavastrømmene neden for. Sceneriet er vildt og imponerende her ved Stapi, saaledes som tidligere omtalt (I, Side 50). Et Besøg ved Arnarstapi, en Udflugt til det isolerede Fjæld Stapi og til den saakaldte Sanghule i Fjældryggen neden for Snæfells-Jökull vil i høj Grad lønne sig.

7. Dag. Stapi—rundt Snæfellsnesset til Ólafsvík (10—12 Timer) over de vidtstrakte Lavamarker, neden for Jøklen, i hvis Udkant der ligger nogle fattige Fiskerlejer. Forholdene var her blevet meget vanskelige for Beboerne, men er nu betydelig forbedret. Hellnar er et lille Fiskerleje S. for Stapafell (526 m), saa følger Ødegaarden Laugarbrekka — S. for en lille Sø, Laugarvatn — der tidligere var en stor Gaard. I Sagatiden var der i det hele taget flere Høvdingegaarde paa Snæfellsnes:

Paa Laugarbrekka levede saaledes Bonden *Einar*, hvis ene Datter *Hallveig* blev gift med *Torbjørn*, som kom til at bo paa Laugarbrekkuland. Samtidig boede paa Arnarstapi Bonden *Orm*, hos hvem Torbjørns og Hallveigs Datter *Gudrid* en Tid blev opfostret. Efter at sidstnævntes Fader paa hendes Vegne havde afvist en rig Frier, fordi denne var af ringe Æt, rejste han med Datteren til Grønland, til sin Ven *Erik den Røde*. Gudrid ægtede her dennes Søn *Torstein*, som døde i Lysefjorden i Vesterbygden, derefter *Torfin Karlsæmne*, med hvem hun deltog i Togtet til Vinland. Siden kom hun og Manden tilbage til Island og levede i Skagefjorden (jvfr. „Þorfinn Karlsefnis Saga"). Til Laugarbrekka er iøvrigt knyttet Fortællingerne om *Bárðr Dumbsson*, ifølge hvad der berettes i en opdigtet Saga fra det 14. Aarhundrede.

Lóndrángar's isolerede Toppe, der ligner Kirketaarne, passeres og siden forskellige Fiskerlejer. N. V. for Jøklen kommer man over Neshraun, en Lavamark med mange Smaakratere, hvilken ender i Öndverðarnes, derpaa over Prestahraun til Gaarden Íngjaldshóll, tæt S. for Fiskerlejet Sandur. Paa denne Gaard blev *Eggert Ólafsson* opdraget og under den hører Fiskerlejet Rif. Her vises en „Bjørnssten", ved hvilken en af Islands Stormænd, *Bjørn den Rige*, blev dræbt af Englænderne (1407). Fra Sandur rider man nu i Øst neden for **Enni**-Fjældets stejle Væg langs Stranden — en Vej, som kun kan passeres ved Ebbetid, hvorefter **Ólafsvík** Fiskerleje og Handelssted naas.

Vil man **bestige Snæfells-Jökull,** kan man gøre dette fra Stapi, idet man sender Bagage-Hestene rundt Næsset til Ólafsvík, medens man selv med Ridehestene gaar tværs over Jökulháls (Jøkelhalsen), benyttende den besværlige Sti fra Stapafell gennem Kýrskarð op langs Randen af Isdækket, hvorfra Opstigningen da maa finde Sted tilfods, til Toppen med de tre saakaldte Jökulþúfur (Jøkeltuer), der er 1390, 1446 og 1442 m høje. De er efter al Sandsynlighed Rester af Vulkanens store Krater, som iøvrigt er dækket af Is og Sne. Midt paa Skraaningen oven for Jökulháls rager en Fjældtop, Þríhyrníngur (1191 m), op gennem Isen. Efter at have besteget Jøklen ven-

der man tilbage til Stien for at fortsætte Vejen mod Nord. Man passerer mellem Sandkúlur (593 m) og Geldíngafell (824 m) videre ned over Taghálsar, en smal Hals, der forbinder Fjældpartierne Hrói og Enni (419 m) med Jøkelpartiet, og naar efter en besværlig Nedtur Ólafsvík.

Første Gang en Bestigning af Snæfells-Jökulls Top vides at have fundet Sted var i 1753, da *Eggert Ólafsson* og *Bjarni Pálsson* foretog en saadan. De brugte 11 Timer op og ned. Den næste Tindebestiger var *Sir John Stanley* (1789).

Den rejsende, som hverken vil gaa Vest om Jøklen eller over Jøkelhalsen, kan vende tilbage til Egnen ved Búðir og derfra gaa over Fjældene nordpaa:

1) Fra Búðir til Fróðá **over Fróðárheiði** (8 Timer).

2) Fra Gaarden Stóri Kambur (lidt Vest for Búðir) til Fróðá **over Kambsheiði** (c. 8 Timer).

8. Dag. Ólafsvík—Grundarfjörður (8 Timer), idet man passerer Fróðá, langs den berygtede Búlandshöfði, og de karakteristiske Fjælde „Ligkisten" (Stöð) og „Sukkertoppen" (Kirkjufell) samt i det hele taget Egne, der omtales i Eyrbyggja Saga. Natteophold kan f. Eks. tages paa Gaarden Gröf i Grundarfjörður.

9. Dag. Grundarfjörður—Bjarnarhöfn (9—10 Timer) forbi Kolgrafafjörður og gennem Passet Tröllaháls, hvorpaa Udsigten til Hraunsfjörður aabner sig. Gaarden Hraun, hvor Audun Stoti boede, som ægtede en irsk Prinsesse, passeres, og man har nu mod Øst liggende **Berserkjahraun,** en af de betydeligste Lavastrømme paa Snæfellsnes, der stammer fra en Kraterrække neden for Kerlíngarskarð. Navnet „Berserkelava" stammer fra to Bersærker, der dræbtes og jordedes her (Eyrbyggja Saga, jvfr. I, Side 54).

Der overnattes paa Gaarden Bjarnarhöfn.

10. Dag. Bjarnarhöfn—Stykkishólmur (4—5 Timer) gennem Berserkjahrauns Nordende langs Hofstaðavogur, paa hvis Nordside Hofstaðir ligger; videre forbi **Helgafell** til Købstaden Stykkishólmur (jvfr. I, Side 52 og flg.).

11. Dag. Ophold i Stykkishólmur med mulig Udflugt i Baad til Dímonarklakkar samt Øerne i Indløbet til Hvammsfjörður samt til Þórsnes (jvfr. I, Side 54—55).

12. Dag. Stykkishólmur—Breiðabólstaður (6—8 Timer). Tilbage over Helgafell, rundt **Álptafjörður** (kendt som Følge af Begivenheder, fortalte i Eyrbyggja Saga) til Drángar og Breiðabólstaður. Herfra gaar Fjældvej Syd paa til Hítárdalur.

13. Dag. Breiðabólstaður—Harrastaðir eller **Þorbergsstaðir** (c. 5—6 Timer) langs Sydsiden af Hvammsfjörður forbi Gaarden Hólmlátur, hvor *Erik den Røde* boede en Vinter efter Hjemkomsten fra sin treaarige Opdagelsesrejse til Grønland.

Naar man har naaet Harrastaðir (Þorbergsstaðir) er man paa Rute 3 og kan nu i to Dage:

14.—15. Dag vende tilbage til Borgarnes efter maaske forinden at have givet sig Tid til at besøge de minderige Egne indenfor Hvammsfjörður.

Fra Borgarnes med Damper til Reykjavík.

Litteratur:

1) *Th. Thoroddsen:* „Geologiske Iagttagelser paa Snæfellsnes og i Omegnen af Faxebugten i Island". („Bihang til Svenska Vet. akad. Handlingar", Band 17 Afd. II, Nr. 2. Stockholm 1891). — 2) do.: „Snæfellsnes i Island" („Ymer" 1890. Stockholm). — 3) *Kr. Kålund:* „Island". I. — 4) *C. Rosenberg:* „Træk af Livet paa Island i Fristatstiden" (ved Udv. for Folkeopl. Fremme). — 5) „Eyrbyggja og Laksdøla Saga" („Historiske Fortællinger om Islændernes Færd", ved *N. M. Petersen* — 3. Udg. ved *Verner Dahlerup* og *F. Jónsson).* — 6) „Björn Hitdalekæmpes Saga" (i „Billeder af Livet paa Island" ved *Fr. Winkel Horn.* II). — 7) „Fortælling om Erik den Røde" (i „Billeder af Livet paa Island" ved *Fr. Winkel Horn.* III). — 8) „Grønlands historiske Mindesmærker". I.

Kystparti ved Arnarstapi. (E. Henderson.)

Borgarvirki.

Rute 5.

Postvejen mellem Reykjavík og Akureyri

er 420 km lang, men afkortes i Reglen 15 km ved, at man fra Reykjavík rider direkte til Bunden af Hvalfjörður i Stedet for at følge Postvejen V. om Esja. Paa den største Del af hele Ruten er man i Nærheden af Telegraf- eller Telefonstationer (jvfr. Indledning). Generalstabens Kortblade findes f. T. over denne Del af Landet indtil Blönduós.

1. Dag. Reykjavík—Hvalfjörður (c. 50 km).

A. **følgende Postvejen:** Fra Reykjavík mod Øst over Elliðaár, derpaa nordlig. Ruten gaar til at begynde med over bølgeformede Aase af faste Klipper (Dolerit), der ifølge *Thoroddsen* viser Mærker efter en stærk Isskuring. Iøvrigt har Doleritlavaer i brede Strømme fra Mosfellsheiði udgydt sig ned til Faxebugten, idet de i Mosfellssveit har omkranset flere isolerede Smaafjælde af Basalt.

Postruten ligger Vest om Lágafell; i N. Ø. øjnes Mosfell og Helgafell og længere borte Højlandets Randfjælde. Man stiler mod Bunden af Kollafjörður ved Foden af **Esja** — denne tilbagestaaende Rest af det oprindelige Basalthøjland; saa bøjer man mod Vest hen langs denne vældige Bjærgmasse og er nu i Bygden Kjalarnes, hvor det første almindelige Ting paa Island holdtes — sandsynligvis paa Odden mod S. V. Flere Gaarde passeres: først Esjuberg, saa ligger Brautarholt t. v., og ved Saurbær naar man den 34 km lange og meget smukke **Hvalfjörður.** Akrafjall ligger paa den nordlige Bred af Hvalfjord nærmest Havet, adskilt fra Højlandet mod Øst ved lavere Land. Det har engang været omflydt af Vand under højere Havstand. Postvejen gaar videre langs Fjordens Sydside. N. for Laxárvogur ligger Gaarden Háls, for Enden af en Fjældryg, Reynivallaháls, som skyder sig ud mod Fjorden. Mellem denne Ryg og Esja ligger Dalen **Kjós,** efter hvilken Syslet har

Navn. Gennem Dalen løber den rivende Laxá. Laviner og Fjældskred er hyppige i denne Egn, og Præstegaarden Reynivellir, som ligger længere inde i Dalen, er et Par Gange bleven ødelagt deraf. Vældige Storme er iøvrigt karakteristiske for Hvalfjorden, især dens Indre.

Man vælger sit Nattekvarter paa Gaarden Háls eller paa Præstegaarden Reynivellir.

Der er endnu et Stykke Vej til den lille Gaard Fossá, hvor den direkte Vej fra Reykjavík støder til (se straks nedenfor). Hvad enten man benytter den ene eller den anden af de to Ruter med de angivne Nattekvarterer, vil man 2. Rejsedag dog kunne naa samme Maal (Grund i Skorradalur).

B. **Den mere direkte Ridevej** mellem Reykjavík og Hvalfjordens Bund (38 km) følger paa det første Stykke Postvejen. Efter at have passeret Lágafell og Leirvogsá, hvorover en Bro, forlades denne og der tages mere nordlig Retning forbi Helgafell og Mosfell.

Paa Mosfell boede *Önund*, som havde Godord syd deromkring paa Næssene. Hans Søn *Hrafn* hjemførte *Gunnlaug Ormstunges* Elskede *Helga den Fagre* som Brud. Efter at Gunnlaug og Hrafn havde fældet hinanden i Norge, red Gunnlaugs Fader *Illuge* (som boede paa Gilsbakki, hvorom nedenfor) med 30 Mand til Mosfell. Önund og hans Sønner slap ind i Kirken; men Illuge fik fat i to af hans Frænder, af hvilke han dræbte den ene og fodhuggede den anden (jvfr. Gunnlaugs Saga).

Fra Mosfell gaar Ridevejen op mod Passet **Svínaskarð,** Øst for Esja. Vandfaldet **Tröllafoss** i Leirvogsá ligger paa Sydsiden af Passet. Efter at have passeret Svínaskarð kommer man ned i den omtalte lange Dal, Kjós, hvor man kan overnatte paa Gaarden Möðruvellir (nogle gaar til Þyrill, jvfr. nedenfor).

2. Dag. Möðruvellir—Grund (50 km). Fra Möðruvellir op over Reynivallaháls, paa hvilken der ligger en enkeltstaaende Knude, Sandfell. Fra Halsen nyder man en prægtig Udsigt over Hvalfjorden, hvorefter Nedstigningen til samme foretages. Ved den lille Gaard Fossá støder man, som berørt, igen paa Postvejen. Gaarden ligger ikke langt fra Fjordbunden, over hvis inderste Arm man kan ride ved Ebbetid for saaledes at afkorte Ruten noget.

I Fjordbunden udmunder to Dale, hvilke adskilles af Múlafjall, der staar med stejl Pynt ud til Hvalfjorden. Den sydligste af disse Dale er Brynjedalen (Brynjudalur), ved hvis Bund de prægtige **Botns-Súlur** (c. 1100 m) hæver deres mange spidse og kegleformede Tinder, hvilke ses viden om. Et Vandfald, hvorunder en interessant Hule, findes i Dalen. Den nordligste af Fjordbundens Dale gennemstrømmes af Botnsá. Omtrent 4 km fra Fjordbunden ligger Gaarden Stóri-Botn inde i Dalen. En Times Ridt længere inde findes et smukt Vandfald, **Glymur.** Gennem de to Dale kan man over Fjældene paa én Dag naa Þingvellir (paa Rute 1).

Gammelt Hus i Reykjavík. (Gustav Funk fot.)

Over en i nordlig Retning fortsat Række af stejle Fjældarme findes iøvrigt Højlandets ufrugtbare, stenede Flader med en Højde af 4—600 m. Fra disse hæver sig adskillige mægtige Fjælde som de omtalte Botnssúlur og længere mod N. Ok (c. 1200 m) og den store Jøkelmasse Láng-Jökull (c. 1400 m).

Hvalfjorden berøres i Særdeleshed af Sagaen om Hörd (Hörður) Grimkelssön, den ædle, tapre Røver, som man har kaldt „Islands Robin Hood", og hans trofaste Hustru Jarledatteren *Helga*. Efter at Hörd som Følge af sin egen Heftighed og forskellige ulykkelige Omstændigheder var bleven erklæret fredløs, begav han sig, ledsaget af sin opofrende Fostbroder *Geir* og en Del Mænd, der havde sluttet sig til ham, ud til en lille Holm — **Geirshólmi** — hvilken fik Navn efter Hörds Fostbroder. Den ligger inderst i Fjorden en lille Kvartmil fra Land og hæver sig med stejle 10—12 Meter høje Sider, til en flad græsbevokset Top, hvor de Fredløse byggede en stor Skaale til Bolig, af hvilken der dog nu ikke ses Rester. Herfra begyndte de nu at plyndre de omboende Bønder, som derfor snart blev deres svorne Fjender. En af dem var Bonden paa Hvam, andre boede i Brynjedalen.

Ved Fjordbundens Nordside skyder et lille Næs sig ud i Fjorden neden for det smukke Fjæld **Þyrill.**

Her ligger en Gaard af samme Navn, paa hvis Jord der er udgravet Resterne af et hedensk Gudehus (hof). Paa Gaarden boede, ifølge Hörds Saga, den velstaaende, men egennyttige og lumske *Torstein Guldknap*, der var i hemmelig Forstaaelse med „Holmverjerne" (ɔ: Hörds fredløse Folk) for at slippe for deres Plyndringer. Tilsidst dræbte han dog Hörd.

Fra Bunden af Hvalfjorden kan man ride op over Fjældet Botnsheiði til Skorradalur, men denne Vej er ikke at anbefale; man bør vedblivende følge Postvejen, som fra Þyrill gaar mod V. langs Hvalfjordens nordlige Kyst, til at begynde med dog over lidt vanskeligt Fjældterræn. Kun ved Lavvande kan man ride paa selve Stranden, hvor der er stor Rigdom paa Muslinger. Forinden man naar Præstegaarden Saurbær, hvor Islands største Salmedigter *Hallgrímur Pjetursson* (1614—1674) boede, drejer man t. h. op over Ferstikluháls, hvorefter man naar Svínadalur, i hvilken der ligger tre smukke Søer, hvilke om Sommeren er Yngleplads for Svaner. Skarðsheiðis høje Tinder har man t. v., Gláma og Geitaberg t. h. Efter at have passeret en lav Ryg, aabner **Skorradalur** sig nu paa tværs. Den optages af en 16 km lang og 1 km bred Sø, Skorradalsvatn, med kratbevoksede Fjældsider. Paa Gaarden Grund ved Søens Nordvestende kan tages Nattekvarter.

3. Dag. Grund—Sveinatúnga (45 km) eller **Fornihvammur** (53 km). Fornihvammur er f. T. vistnok bedre Kvarter end Sveinatúnga. Fra Grund er der ikke langt til Borgarfjordens smukke, c. 1000 □ km store Lavland, hvis gennemsnitlige Højde over Havet er 20—30 m. Det er omgivet af høje Fjældpartier og opfyldt af Moser, Enge og Sumpe mellem mindre Fjældaase. Borgarfjordslavlandet samt Faxebugten maa opfattes som et stort Sænkningsomraade, der er begrænset af Brudlinier og Vulkanspalter, ligesom varme Kilder og Kulsyrekilder findes paa Sænkningsomraadets Rand. Efter Tertiærtiden har Jøkler dækket det hele, og siden har Havet en Tid oversvømmet Lavlandet.

Þyrill. (Gustav Funk fot.)

Fra Grund til Borgarnes er c. 8 Timers Vej, med Benyttelse af Færge over Hvítá, ligesom der er Vej op gennem Skarðsheiði til Kysten ved Leirá S. for Indløbet til Borgarfjord.

Man passerer fra Grund paa den videre Postvej flere Dale, som straaler radielt ud fra Lavlandet, og som er adskilte ved smalle Rygge. Gennem Dalene strømmer Elve, der er rige paa Laks, ud i Hvítá, Lavlandets Hovedflod. Efter Skorradalur følger den 25 km lange **Lundareykjadalur,** gennem hvilken Grímsá flyder.

Inde i Dalen ligger Præstegaarden Lundur (varm Kilde) og op gennem samme gaar en Ridevej til det indre Højland: den saakaldte Uxahryggjavegur, som ved Græsstedet Brunnar støder til Fjældvejen fra Þingvellir gennem Kaldidalur (jvfr. Rute 11). Fra Lundur til Þingvellir er c. 10 Timers Ridt. Øverst i Dalen ligger Reykjalaug ved Gaarden Reykir. Her blev Vestfirdingerne døbte paa Vej hjem fra Altinget Aar 1000.

Dernæst følger Flókadalur med Flókadalsá, saa Reykholtsdalur med Reykjadalsá.

I **Reykholtsdalur** ligger det berømte **Reykholt,** som nu er Præstegaard, men som engang var *Snorri Sturlusons* Hjemsted. Ved Reykjadalsá findes mange varme Kilder, saaledes **Árhver** paa en Klippe i Elven. Den ligger 5 km V. for Reykholt. Paa denne Gaard paavises et rundt, stensat Bassin, den saakaldte **„Snorralaug“,** som Snorre efter Sigende lod indrette til Bad, og i hvilken det varme Vand fra Kilden Skrifla udgyder sig gennem en Rende. I Dalen findes ogsaa Springkilder, saaledes ved Deildartúnga.

Fra Reykholt gaar en Fjældvej op paa Højlandet Vest om Ok (Rute 11). Ad denne kan man paa et langt Dagsridt naa Þingvellir. Reykholt ligger paa den sydlige Side af en lavere Fjældryg mellem Reykjadalsá og **Hvítá,** hvilken sidste flyder gennem en langstrakt Dal, med Tilløb fra Egnen ved Eiríks-Jökull og Láng-Jökull (Geitlands-Jökull) som og gennem **Norðlíngafljót,** der hovedsagelig kommer fra Fjældsøerne paa Tvídægra. Sidstnævnte falder i Hvítáens stride Hovedtilløb ved Fjældet Túnga efter at have banet sig Vej gennem de Lavamasser, som dækker dens Dalbund. Efter Sammenløbet flyder Hvítá videre mod Vest. Ved Barnafoss er Bro over Elven, Syd for Præstegaarden **Gilsbakki,** en af de østligste Gaarde i Bygden **Hvítársíða.** Den er især bleven berømt som Bolig for den haarde og strenge *Illuge Svarte* og dennes urolige Søn *Gunnlaug Ormstunge.* Den ligger meget smukt ved en prægtig Fjældkløft (gil). En Sideudflugt fra Postvejen og ind i Reykholtsdalur, med Besøg paa Reykholt, derfra til Gilsbakki og langs Hvítársíða tilbage til Postvejen, er meget at anbefale; den vil tage c. $1^1/_2$ Dag.

Postvejen gaar over Hvítá paa Bro, hvorefter man kommer til Hvitaasidens vestlige Hals ved Síðumúli. Herfra har man en skøn Udsigt over det meste af Borgarfjordens frugtbare Lavland, gennem hvilket man ser Hvítá og dens Bi-Elve bugte sig mellem tæt befolkede Egne.

Nord for Elven ligger saaledes bl. a. Hjarðarholt og Stafholt, medens vi blandt Gaardene S. for samme kan nævne Bær, Hvítárvellir og den tidligere omtalte Hvanneyri.

Vi kommer dernæst til et nyt Dalstrøg, gennem hvilke **Þverá** flyder mod Hvítá. Lige N. for Broen over Tværaa ligger Gaarden **Norðtúnga** (Kirke og godt Kvarter).

Her boede *Arngrim Gode,* en af Hovedpersonerne i „Hønse-Tores Saga“, hvilken foregik i denne Egn.

Fra Norðtúnga er Vej mod S. V. langs begge Sider af Tværaa i Retning af Borgarnes. Tværaa, som længere oppe hedder Kjarrá, kommer fra Søer paa Tvídægra. Den er meget rig paa Laks. Ved dens nedre Løb er smukke Kratskove.

Reykholt. (Gustav Funk fot.)

Þverárhlíð med sine Kratskove passeres efter at Nordtunge er forladt, og man rider op over Grjóthals for at komme ned i en ny Dal: **Norðurárdalur,** gennem hvilken Norðurá flyder fra Højlandet for sluttelig at falde i Hvítá nær dennes Munding. Baulas spidse Top har man længe haft for Øje. Fra Skrænterne ved Norðurárdalur haves nu en skøn Udsigt til dette imponerende Fjæld, vest om hvilket jo Postvejen til Isefjord gaar (jvfr. Side 7). Vi rider ned i Dalen, passerer Elven og følger denne mod N. V. forbi Gaarden Hvammur, hvorpaa vi naar Gaarden Sveinatúnga.

Hertil er der 52 km fra Borgarnes, saaledes at man fra sidstnævnte Sted kan benytte Sveinatúnga som første Nattestation paa Vej til Akureyri.

4. Dag. Sveinatúnga—Staður (41 km). Fra Sveinatúnga bliver Terrænet mere og mere øde. Ved Fornihvammur (c. 9 km) træffer vi den sidste lille Beboelse, hvor Vejfarende kan faa Forfriskninger, forinden den store højtliggende Ødestrækning **Holtavörðuheiði** begynder. Vi rider op over denne 25 km lange Hede, hvorfra der i klart Vejr er en vid Udsigt til Eiríks-Jökull og Láng-Jökull samt Egnene N. derfor (Tvídægra). Da vi nærmer os Nordlandet passerer vi Øst om det viden om fra Højlandets Indre og fra Havet i Nord synlige Fjældparti **Tröllakirkja,** saa begynder Nedstigningen mod Hrútafjörður, som ligger for os. Ved en lille Gaard, Grænumýrartúnga, ender Heden. Hrútafjarðará passeres, og vi naar Poststationen **Staður** i Hrutafjordens Bund (jvfr. Side 7).

Fra Staður kan man, som berørt, ride vest paa gennem Haukadalur samt over Borðeyri Handelssted (paa Hrutafjordens Vestside) gennem Laxárdalur til Hjarðarholt. Endelig kan man over Fjældene i Øst naa Gaarden Efrinúpur i Núpsdalur, hvorfra den yderst vanskelige Fjældvej over Tvídægra udgaar.

5. Dag. Staður—Lækjamót (44 km). Fra Staður langs Østsiden af Hrútafjörður til Þóroddsstaðir Gaard (godt Kvarter), med smuk Udsigt til **Borðeyri** paa Tangen hinsides Fjorden. Siden i N. og Ø. over Hrútafjarðarháls til Staðarbakki ved Miðfjarðará (Kirke, Poststation); Melstaður ligger tæt ved i N. V. Ogsaa Gaarden **Bjarg** findes i Nærheden, mod S. Ø. Her fødtes *Grettir den Stærke,* og her begravedes den berømte Fredløses Hoved, efter at han var bleven dræbt paa Drangø i Skagefjord. Gaarden ligger yderst i Núpsdalur. Fra Staðarbakki videre i N. Ø. over Miðfjarðarháls, forbi forskellige Gaarde og over Víðidalsá til Lækjamót, hvor Kristendommens første Forkyndere paa Island, *Torvald Vidførle* og Biskop *Frederik* boede. Víðidalstúnga, S. for Lækjamót, er iøvrigt Videdalens mest bekendte Gaard.

6. Dag. Lækjamót—Blönduós (38 km) eller **Geitaskarð** (50 km). Fra Lækjamót langs Østsiden af Víðidalsá i Retning af Sveinsstaðir, som ligger Ø. for den store Sø Hóp, i hvilken Víðidalsá udmunder. V. for denne og S. V. for Hóp ligger en

Fra Øst.

Det sydvestre Hjørne med Adgangen (d).

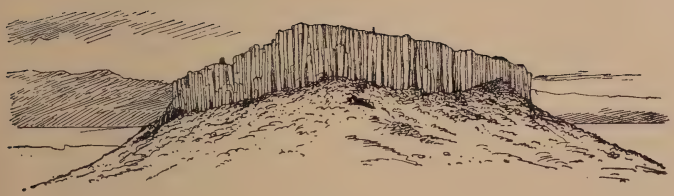

Fra Syd.

Borgarvirki.

anden Indsø, Vesturhópsvatn. Mellem disse to ligger Gaarden **Stóra-Borg,** i Nærheden af hvilken **„Borgarvirki"** hæver sin lille Top, der er dannet af Basaltsøjler (jvfr. Side 21 og 29).

Borgarvirki er i sin Tid bleven indrettet til Forsvar paa lignende Vis som ved de norske „Bygdeborge". Randen er saaledes paa sine Steder og navnlig ved det Sted, som vanskeligst lod sig forsvare, forsynet med en Forsvarsmur af Sten. I en Sænkning midt i Toppen findes Rester af en Hytte, der aabenbart har været et Tilflugtssted. Indgangen til denne Sænkning er ligeledes spærret ved en Mur, hvori en Gennemgang. Vand findes i Sænkningens Bund.

I Sagaen om Viga-Styr, saaledes som vi lærer den at kende af et Udtog, som er bleven forfattet i senere Tid, erfarer man, hvorledes *Styr* fra Berserks Lava blev dræbt, og hvorledes Goden *Snorri* besluttede at hævne hans Død paa Mændene fra Borgarfjord. Vendettaen fordrede Blod, og efter et vældigt Slagteri endte det med, at *Barði Guðmundsson* fra Gaarden Lille Borg optraadte i Kampen; hans Fosterfader var *Þórarinn* fra Lækjamót i Víðidalur. Denne hjalp ham, da han — i Tiden mellem 1013 og 1021 — med 18 Mand drog afsted for at udføre Blodhævnen. Der fandt nu et større Slag Sted, da Parterne blev hjulpne af Venner og Bekendte. Hvorledes Udfaldet blev, kan ikke siges; men Traditionen holder fast ved, at Barde, da han efter Togtet til Borgarfjord kunde vente Ufred Syd fra, derfor lod Virket indrette til Forsvar samtidig med, at han lod holde Udkig fra to af de højeste Tinder i Omegnen, hvorfra man kunde se, hvem der nærmede sig over det indre Højland (Tvídægra og Arnarvatnshæðir). Saa snart Fjendens Nærværelse forkyndtes, begav han sig op i Virket med sine Folk. Her udholdt han med Held et Par Ugers Belejring. Da han til sidst havde Brist paa Proviant, fik han Fjenden til at tro, at han endnu havde rigeligt Forraad, idet han slyngede de sidste Rester Proviant ud iblandt dem, hvorpaa de — mistvivlende om at kunne udrette noget — drog bort.

En Sideudflugt til dette højst interessante Sted, der er enestaaende paa Island, bør ikke forsømmes.

Paa Gaarden Stóra-Borg boede *Finnboge den Ramme.* Han havde to smaa Sønner, som jævnlig morede sig med at drille en Mand, *Torvald Modskegg,* som boede i Nærheden. Denne blev tilsidst rasende og slog Drengene i Jorden, saa deres Hoveder knustes. Tildels af Sorg herover berøvede hans Hustru sig Livet.

Fra Videdalen ligger en Fjældvej op til det indre Højland (Rute 11).

Vi nærmer os nu den skønne **Vatnsdalur,** i hvis Munding der ses et Mylr af Høje, de saakaldte **Vatnsdalshólar,** som aabenbart skriver sig fra, at en vældig Gletscherende engang er afsmeltet her. En Sø optager iøvrigt Dalmundingen. Selve Dalen er omgivet af høje Fjælde og meget smuk.

Sideudflugt gennem Vatnsdalur: Rider man Syd paa langs Dalens Vestside forbi Breiðabólstaður, faar man en herlig Udsigt ned over de grønne Enge i Dalbunden med Søer og Vandløb. Mod Øst begrænses Dalen af det stejle, høje Vatnsdalsfjæld, hvorfra Fjældskred har fundet Sted, og mod Vest af Videdalsfjældets Affald.

I Vatnsdalen foregaar Vatnsdølernes Saga. Den i historisk Henseende mærkeligste Gaard, Hof, der var Vatnsdølehøvdingen *Ingemund den Gamles* Sæde og hvor hans Hov stod, ligger sydlig i Dalen og Øst for Aaen.

Paa Kornsá (tidligere Kárnsá), som ligger Vest for Aaen, boede den bekendte Vatnsdølehøvding *Torkel Kravlas* Fader *Torgrim.* S. derfor ligger Undirfell og Ás, hvor Ingemund gav den onde *Hrollejv* og hans troldkyndige Moder *Ljot* Bolig.

Inderst i Dalen ligger V. for Aaen Gaarden Grímstúngur, hvor *Hallfred Vandraadeskjalds* Fader *Ottar* boede. I Sagaen berettes, hvorledes den smukke *Ingolv Torstensson* ved en Boldleg her gjorde Bekendtskab med *Valgerd,* Ottars Datter, da Bolden fløj op til hende i Brekken, hvor hun sad.

Fjældvejen over Grímstúngnaheiði og Arnarvatnshæðir til Kalmanstúnga (Rute 11) udgaar fra Gaarden Grímstúngur eller fra Haukagil, som ligger tæt N. for samme. Længere inde ligger Forsæludalur, som omtales i Grettes Saga.

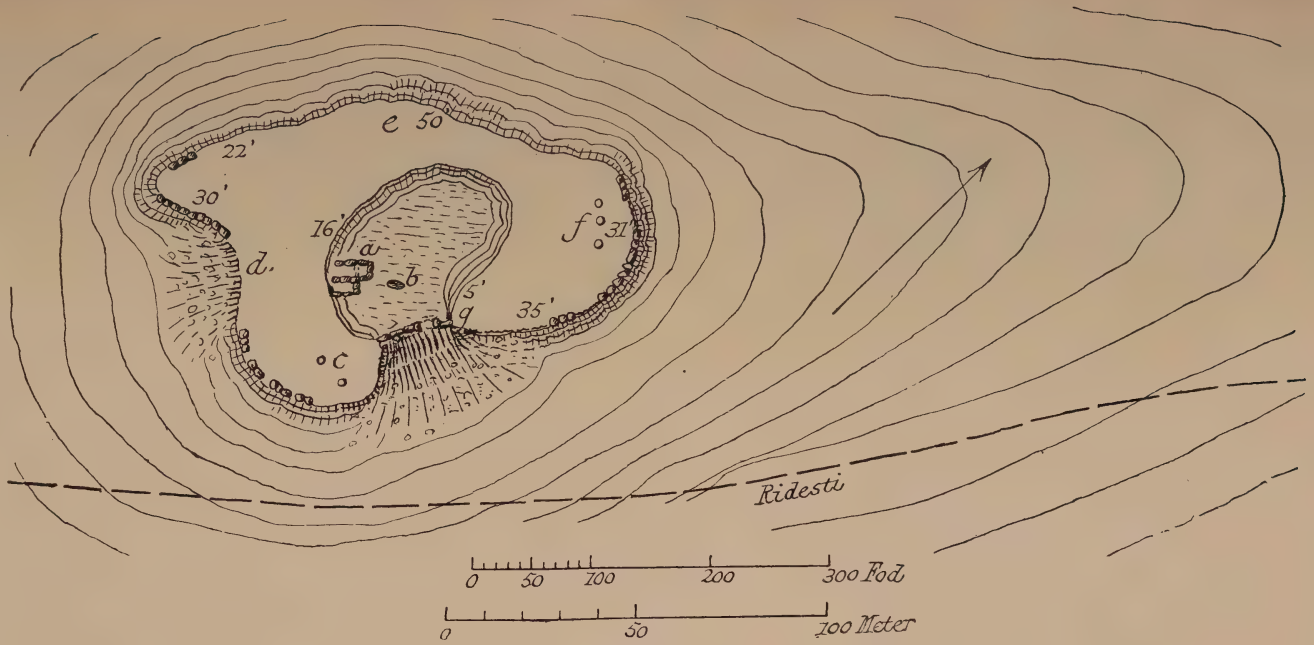

Borgarvirki. Grundplan.

Efter at have passeret Vatnsdalsá i Nærheden af Sveinsstaðir fortsætter man mod Nord. Gaarden Hnausar (21 km fra Blönduós, godt Kvarter) ligger her Øst for Aaen. V. for samme ser vi **Þingeyrar** Stenkirke paa en Bakke. Her var i Fristatstiden Tingsted og i Middelalderen Kloster (jvfr. I, Side 64). I Egnens Elve er god Laksefangst. Efter at være kommet forbi Hjaltabakki naar man Handelspladsen **Blönduós** ved Mundingen af den store Jøkelelv **Blanda.** Her bor Sysselmanden for Húnavatns Syssel samt en Læge. Paa Blönduós er nu intet Gæstehus, og man bør helst undgaa at overnatte der, idet det ogsaa er vanskeligt at faa Hestene anbragt paa Græsgange. Det anbefales at søge Kvarter paa Gaarden Geitaskarð, beliggende inde i Lángidalur, $12^1/_2$ km fra Blönduós, eller paa Gaarden Hnausar, beliggende 21 km Syd for Blönduós.

Der findes nu stationeret et Par — ikke bekvemme — Automobiler paa Blönduós, hvorved man er i Stand til at komme hurtigere frem fra Lækjamót indtil 10 km forbi Geitaskarð, ligesom nogle Udflugter i Omegnen kan gøres.

Fra Blönduós til Sauðárkrókur i Skagafjord gaar et Par Ruter, som vi nedenfor skal omtale.

7. Dag. Geitaskarð—Víðimýri (36 km). Efter at have passeret Broen over Blanda rider man i S. Ø. langs dennes højre Bred, forbi adskillige Gaarde, saaledes bl. a. Holtastaðir, hvor der er Færgeforbindelse til Blandas vestlige Bred.

Man kan iøvrigt afkorte Postruten et Stykke ved ikke at passere Blönduós, men ved fra Vatnsdalens Nordende over Reykir at ride lige til Holtastaðir, hvor man altsaa tager Postvejen paa ny.

Siden fortsætter man ind i Svartárdalur til Bólstaðarhlíð.

8. Dag. Víðimýri—Silfrastaðir (24 km). Der tages østlig Retning op gennem Stóra-Vatnsskarð, idet man faar en herlig Udsigt over **Skagafjörður** lige til Drángey. Man har nu altsaa naaet en af Islands frugtbareste og bredeste Dale (30 km bred, 40 km lang). Den gennemstrømmes af **Hjeraðsvötn** (Herredsvandene). Dalen er bekendt for sine udmærkede Græsgange og Enge samt for sine fortrinlige Heste. Gaardene ligger, især paa Vestsiden, i flere Rækker langs Siden.

Skagefjordsdalens Forgreninger op mod det indre Højland er: (vestligst) Svartaadalen (Svartárdalur), hvorfra den forholdsvis ubetydelige Svartá har sit Udspring. Den gennemstrømmer Tungesvejten. Herredsvandenes Hovedtilløb, Vestre- og Østre Jøkelsaa (Jökulsá vestri og Jökulsá eystri), kommer fra Hofs-Jökulls Nordrand ned gennem de lange, dybe og snævre Dale: Vester- og Østerdalen, hvilke er ubeboede i deres indre Dele. Disse Elve danner Herredsvandene, som gennem frugtbare Engstrækninger med side Bredder gennemstrømmer den egentlige brede Skagefjordsdal for sluttelig at dele sig i to Løb uden om den store Ø Hegranes, lige forinden de falder i Havet. Elven er strid og dyb, og der findes kun et Par Vadesteder, som tilmed kun kan benyttes under gode Forhold. For at komme fra den ene Side af Dalen til den anden benyttes iøvrigt Færger, en enkelt Luftfærge (Kláfur) samt Bro over Løbet Øst for Hegranes.

Paa Vestsiden af Skagefjordsdalen: Fra Handelspladsen Sauðárkrókur (jvfr. I, Side 64—65) og Syd efter træffer man en Mængde Gaarde. Et Par af dem (Vík og Hafsteinsstaðir) har endnu i vore Dage svage Spor af fordums Befæstning (virki), rimeligvis fra Ufredstiden i det 13. Aarhundrede.

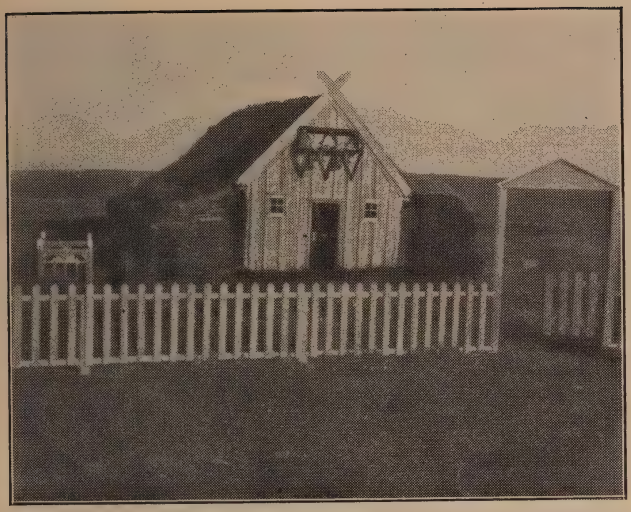

Víðimýri Kirke. (Gustav Funk fot.)

Silfrastaðir i Skagefjordsdalen.

Paa Reynistaður døde *Gissur Jarl* (1268). I Slutningen af det 13. Aarhundrede oprettedes her et Benediktiner Nonnekloster, hvoraf Ruiner ses i en stor Jorddynge. I det 16. Aarhundrede var der en udviklet Studedrift paa Gaardene i Skagefjord, og paa Reynistad ses endnu store Folde fra den Tid. Paa Glaumbær Kirkegaard findes en Runeligsten fra 1847, hvilket viser, hvor forbavsende Vedhængningen ved gamle Skikke kan være paa Island.

Paa **Víðimýri** findes en gammel Kirke med Græstørvsvægge af dem, der nu ikke mere maa opføres, men som fra ældgammel Tid har været i Brug paa Øen. Den er rigt dekoreret med malet Træornamentik. Sammesteds findes et Sted, der efter Sagnet i gamle Dage har været indrettet til Forsvar (virki).

Ved Reykir, sydligere end Víðimýri, findes nogle varme Kilder, hvorefter Gaarden har Navn. Kirken er Anneks til **Mælifell** (Kirke og Præstegaard), der ligger en halv Times Ridt mod Syd, ved Foden af det spidse, over 1100 m høje, Fjæld **Mælifellshnjúkur.** Fra Toppen af det haves en storartet Udsigt, først og fremmest ud over Skagefjordsdalen, men ogsaa over det indre Højland med Hofs-Jökull og Láng-Jökull, mellem hvilke Vejen over Kølen (Kjölur) gaar. Fra Præstegaarden tager Turen 5 Timer op og ned. Der rides en Time op, derefter stiger man videre tilfods i c. $1^1/_2$ Time. Fra Mælifell kan man begynde Rejsen over Kølen, i hvilket Tilfælde man rider Nord og derpaa Vest om Fjældet og derefter i Syd over Svartá. Bedre og bekvemmere er Vejen dog fra den noget sydligere beliggende Gaard Gilhagi (jvfr. Rute 12).

Paa Østsiden af Skagefjordsdalen ligger i Nærheden af den store Bro over Herredsvandenes østre Arm Gaarden **Hofstaðir** (udmærket Kvarter), hvor Landnamsmanden fra Kolsveinsstaðir holdt Ofring, og hvor der vises en gammel, dog meget usikker, Hovtomt. Fra den egentlige Sagatid meldes kun i Grettes Saga om større Begivenheder i Skagefjorden. Først i den saakaldte Sturlungetid, som afsluttede Fristatstiden, hører vi om saadanne. Flere af de mægtige Sturlunger, som gav Tiden Navn, boede nemlig her i Dalen. En af de mest bekendte Gaarde fra den Tid er **Flugumýri,** Syd for Hovstad, hvor der til for nylig ogsaa fandtes en gammel, smuk Græstørvskirke, som nu har maattet vige Pladsen for en ny Trækirke med Spir. Gaarden var i Sturlungetiden ofte et Høvdingesæde, især bekendt ved den rystende „Flugemyrebrand", et med Mordbrand forøvet Overfald, der udførtes af *Gissur Torvaldssons* (den senere *Gissur Jarls)* Fjender, medens han holdt sin Søn *Halls* Bryllup med *Sturla Tordssons (Þórðarson)* Datter *Ingeborg.* Ved den Lejlighed omkom Gissurs Hustru og hans tre Sønner, medens han selv som ved et Vidunder og hjulpet af sin store Snildhed reddedes. I Kirken fandt Gissur sluttelig efter Branden et Tilflugtssted. I Gaardens Tun ligger Ruinerne af et „Virke" fra hin urolige Tid. Det er en lille Bakke med Rester af en Ringmur. Paa Kirkegaarden hviler Historikeren *n Jónsson Espolin* (f. 1769, d. 1836).

Længere mod S. ligger Præstegaarden **Miklibær,** hvor Billedhuggeren *Thorvaldsens* Farfader var Præst (1748—62). Ud for Gaarden findes et vanskeligt Vadested. Paa Miklibær Kirkegaard hviler den bekendte engelske Islandsrejsende *Howell,* som i 1901 druknede paa et Vadested i Herredsvandene. Noget N. for Gaarden ligger Djúpidalur, hvorfra der kommer en lille, men meget foranderlig Aa, der har bredt Ødelæggelse over Sletten. Her i Nærheden, ved Haugsnes, fandt en af de betydeligste Kampe Sted i Sturlungetiden. S. for Miklibær fandt en lignende Kamp Sted i 1238 ved Örlygsstaðir, hvor Sturlungerne led et totalt Nederlag. Snorri Sturlusons Broder *Sighvat,* dennes Søn *Sturla* og tre andre Sønner fandt Døden her.

Miklibær og den tæt ved liggende Gaard Víðivellir er begge udm. Kvarterer. Den 50 km lange Strækning fra Geitaskarð kan udm. tilbagelægges i én Dagsrejse (7—8 Timer) for gode Ryttere.

Vi kommer nu til den sydligste Gaard i Blönduhlíð, **Silfrastaðir** ved Mundingen af Norðurárdalur. Det er et yndet Nattekvarter for Folk, som benytter Postvejen til og fra Akureyri. Her findes en ny Trækirke. Ud for Silfrastaðir er et andet, vanskeligt, Vadested over Herredsvandene.

Víðimýri ligger 48 km fra Blönduós og 17 km fra Bólstaðarhlíð. Postruten gaar nu videre til et Færgested over Herredsvandene (8 km fra Víðimýri). Derfra er der 5 km til

Høstfolk i Skagafjörður. (Gustav Funk fot.)

Miklibær eller Víðivellir (begge udmærket Kvarter) og herfra til Silfrastaðir 10 km.

9. Dag. Silfrastaðir—Þverá (42 km). Lige S. for Silfrastaðir kommer Norðurá brusende fra Øst og falder i Herredsvandene. Ved sidstnævnte ser man, et Stykke mod Syd, Gaarden Flatatúnga, ved hvilken den omtalte Luftfærge findes, som fører over Herredsvandene til Tungen mellem denne Elv og Svartá.

Endnu længere mod S. kommer man til de omtalte Dale: Øster- og Vesterdalen, der fordum var langt mere bebyggede end nu, og hvor der findes en Mængde Ruiner af Gaarde og Sætere. I Vesterdalen skal der efter Sagnet have været et Nonnekloster paa et Sted, der endnu benævnes Klaustur; her findes mange Tomter. Gaardene i de her omhandlede Dale er, saa vidt man kan se, efterhaanden bleven forladte, fordi Kratskovene ødelagdes og Sandflugt fik Magt over Tunene og Græsgangene.

Nordlig i Vesterdalen ligger Præstegaarden Goðdalir med Kirke, og i Østerdalen ligger en meget lille Annekskirke paa Árbær, en Gaard, der er beliggende ved den stride østre Jøkelaa i vilde Omgivelser.

Fra Silfrastaðir rides mod Øst gennem **Norðurárdalur** langs Nordsiden af Norðurá, idet man paa Broer passerer et Par stride Tilløb til samme.

Man er nu i det store Basaltplateau, som skyder sig ud fra det indre Højland mod Nord mellem Skagefjord og Øfjord, idet det hæver sig til 1000 à 1300 m. I dette Højland findes ingen Vulkaner og ingen Lavamasser. Forbindelsesvejene mellem de to Fjorde sker i Hovedsagen ad to Ruter: En nordlig, sjældnere benyttet, over Heljardalsheiði, som nedenfor skal blive omtalt, og en sydlig, den, ad hvilken Postvejen gaar fra Norderaadalen op gennem Passet **Öxnadalsheiði** og ned i Öxnadalur, som munder ud i Øfjord. Fra Norðurárdalur kan man ogsaa tage over Hörgárdalsheiði ned i Hörgárdalur, som munder ud i Öxnadalur; men denne Vej benyttes sjældent. Endelig skal anføres, at man fra Bunden af Hjaltadalur, i hvilken Hólar ligger, over Hjaltadalsheiði kan komme ned i Hörgárdalur.

Vi følger Postruten, som efter at Norðurá er passeret gaar op gennem det 16 km lange, øde Pas (400 m o. H.) **Öxnadalsheiði,** som paa begge Sider begrænses af bratte og høje Fjælde, der er gennemskaarne af dybe Kløfter med brusende Fjældbække. Om Vinteren ligger her som oftest svære Snemasser til Hinder for Samfærdselen. Endelig naar man Højryggen, som skiller Öxnadalsheden fra **Öxnadalur.** Her findes et højt beliggende Bedested for Vejfarende, den lille Gaard Bakkasel, som dog ikke tør anbefales. Derfra er der en smuk Udsigt ned gennem Öxnadal, til hvilken der er en brat Nedstigning. Postruten gaar her over Öxnadalsá og fortsætter langs dennes højre Bred i N. Ø. ned gennem Dalen.

Man er nu i Egnen, hvor Sagahelten *Viga-Glum,* Øfjordens mægtigste Høvding, boede. Paa Elvens venstre (nordlige) Bred ser vi Gaarden Þverbrekka, hvor han levede sine sidste Aar.

Öxnadalens bratte 1000 m høje, stejle Fjælde er for det meste blottede for Plantevækst. En Mængde store Fjældskred, som oftest stammende fra kedelformede Fordybninger højt oppe i Bjærgene, har dannet vældige Grus- og Stendynger, der fra Fjældsiderne strækker sig ned i Dalen. De fleste

Gaarde i Öxnadalen er meget smaa og fattige. Mellem Gaardene Hólar og Hraun aflukkes Dalen pludselig af et storslaaet Gærde af Grus- og Stenhøje, der, ifølge *Thoroddsen*, rimeligvis tildels er dannet af Moræner, tildels af senere vældige Fjældskred. Især er de kolossale Dynger af Klippeblokke oven for Gaarden Hraun meget imponerende. — Nattekvarter tages f. Eks. paa Gaarden Þverá (Poststation).

Over Kambskarð kan man i S. Ø. naa Øfjordsdalen ved Grund.

10. Dag. Þverá—Akureyri (35 km). Fra Þverá fortsættes gennem Öxnadalen, hvis imponerende Fjælde hænger over Hovedet. Særlig karakteristisk er de saakaldte **Drángatindar,** en Række meget spidse Toppe N. for Elven. Her ligger Gaarden Bakki, som i Sturlungetiden var *Gudmund Dyres* befæstede Gaard. Steinsstaðir (S. for Elven) passeres, og vi nærmer os nu Præstegaarden Bægisá ved en strid Elv, som kommer fra de Fjældegne, i hvilke de højeste Tinder i denne Del af Island findes. De er dækkede af en Iskappe, Vindheima-Jökull, hvorfra farlige „Jøkelløb" stundom har gjort Skade i Dalen. Man kommer nu til det Omraade, hvor Öxnadalsá falder i **Hörgá,** kommende fra **Hörgárdalur.** I Istiden har de sammenstødende Jøkelarme her afsat betydelige Sidemoræner.

Hörgárdalur har en lignende Længde som Öxnadalur. Den er godt bebygget, og fra dens Bund er der, som berørt, Forbindelse til Norderaadalen over Hörgárdalsheiði ligesom til Hjaltadalur over Hjaltadalsheiði. Iøvrigt udskyder Hørgaadalen mod Vest Myrkárdalur, i hvilken Viga-Glum en Tid boede — samt Barkárdalur mod N.

N. for Hørgaadalen hæver sig Myrkár-Jökull, fra hvilken Hørgaaen faar betydelige Tilløb. Den løber nu videre mod Øfjorden (Eyjafjörður), besat med Gaarde paa begge Sider. Langs dens venstre, nordlige Bred ligger Gaardene: Skriða, hvor der gror nogle Rønnetræer, Fornhagi, hvor Viga-Glum blev begravet ved den ældste Kirke i Dalen — og længere ude øjner vi **Möðruvellir,** det tidligere Kloster, nu en stor Gaard, hvor der til for ikke længe siden var Realskole (som nu er flyttet til Akureyri).

Langs Hørgaaens højre Bred strækker sig Bygden Telemarken (Þelamörk) med en Række Gaarde. Efterhaanden udvider Dalen sig: man ser Øfjorden og rider over Halsen Syd for Dalen, passerer Glæsibær, Syd for Hørgaaens Munding, ved hvilken der i Middelalderen laa det før omtalte Handelssted Gáseyri (I, Side 68). Man svinger nu sydlig langs Øfjordens Kyst, oven for hvilken der ligger en Række Gaarde paa Skraaningerne. Elven Glerá, som breder sig ud over Stranden, passeres, og straks efter rider man over Tangen **Oddeyri,** som skyder sig ud i Fjorden, og paa hvilken der er opstaaet en hel ny By. Bag den er en fortrinlig Havneplads (Pollur), og vi har naaet Nordlandets vigtigste Havnestad **Akureyri,** som nu helt er sammenbygget med Oddeyri (jvfr. I, Side 70).

Man kan ogsaa vælge **nordligere Ruter til Akureyri,** for paa denne Maade at komme til at besøge Hólar gamle Bispesæde samt Svarfaðardalur m. m.:

Den nordligste af disse, over Kolugafjall mellem Blönduós og Sauðárkrókur, er nu mest befærdet. En anden fører over Litla Vatnsskarð.

Rute 5 a. 7. Dag. Blönduós—Sauðárkrókur (c. 9 Timer)—**Hólar** (4 Timer). Over Kolugafjall drejer Vejen mod Nord strax naar man har passeret Blanda Bro, fører siden hen over langstrakte Grusbakker, hvorpaa den svinger bort fra Kysten ind i et lille Dalføre. Derpaa passeres Þverárfjall og Kolugafjall og man er nu sønden for Tindastóll i Nærheden af Sauðárkrókur. Den sydligere Vej fører først langs Blanda forbi Holtastaðir og Móberg, hvorpaa man stiger (t. v.) op gennem et Pas (Litla Vatnsskarð) med fortrinlig Udsigt; derpaa ned i den forholdsvis tæt bebyggede Laxárdalur, hvor man i en Bue svinger Vest og Nord om sumpet Terræn, saa videre og sluttelig gennem Víðidalur. Ridtet gennem disse Fjældegne ad Fjældstier paa stejle Skrænter langs Elvene er interessant. Efterhaanden tager man østlig Retning og naar Skagefjord og **Sauðárkrókur** langs den sydlige Ende af den store Fjældmasse Tindastóll. Fra Sauðárkrókur rides i c. $^1/_2$ Time langs den flade Strand, hvor der træffes Klitter med Marehalm, derpaa benyttes Færgen over Herredsvandenes vestre Arm, saa passeres **Hegranes** Øens Basaltrygge.

Paa den nordøstre Side af Hegranes var i Fristatstiden et **Vaartingsted,** hvor Folk samledes, forinden de drog til Altinget, og hvor *Grettir (Grette)* engang under sit Ophold paa Drangey, ude i Fjorden, mødte op. Der paavises endnu c. 80 Tomter af smaa firkantede „Boder", i hvilke Tingfolkene boede under Tinget, og over hvilke der lagdes Tag af Lærred. De ligger i lange Rækker. Paa Stedet har i senere Tider været Faarestalde med Indhegninger. En saakaldet „Domring" skriver sig aabenbart herfra og ikke fra det oprindelige Tingsted.

Fra Tingstedet rides paa Broen over østre Arm, og man er nu i Nærheden af **Hofstaðir** (t. h.). Fra denne Gaard og fra Skrænterne i Nærheden er der en fortrinlig Udsigt ud over Fjorden til Drangø og de andre Øer i samme. Vejen gaar nu over en lav Ryg ind i **Hjaltadalur,** der er kranset af prægtige Fjælde. Viðvík Præstegaard ligger t. v.

Her boede Grettes Drabsmand *Torbjörn Angel,* og Sagnet siger, at Grettes Hoved forvaredes en Tid i et Udhus paa Gaarden (jvfr. I, Side 64). Andetsteds berettes, at Grette og hans Broder begravedes paa Reykir. — Egnen om Vidvig er Skuepladsen for en Del af *Tord Hredes* Bedrifter.

Efterhaanden faar vi Øje paa **Hólar,** en stor Gaard inde i Dalen. Efter et Par Timers Ridt fra Hofstaðir naar vi det engang saa berømte Bispesæde. Stærkt sønderrevne Basaltfjælde hæver sig over Gaarden.

Hólar har en Kirke, der er den ældste paa Island, og dog er den kun fra 1763—64. Den er opført af smukt tilhugne røde Sandsten. Den har intet Taarn, men en smal Udbygning mod Vest, i hvilken Klokkerne hænger. Loftet er gibset. Kirken har ret anselige Dimensioner og har en Del Levninger fra katolsk Tid.

Luftfærge (kláfur) ved Flatatúnga i Skagefjordsdalen.

En Læs forlader Købstaden.

Have med Rønnebærtræ i Akureyri.

Der findes saaledes en smuk Altertavle med Fløje, af Alabast, forestillende Kristi Lidelseshistorie; endvidere et stort Krucifiks af Træ. En stor Døbefont fra 1671 er hugget i en blød Stenart af en Islænder. Det er et særdeles interessant Arbejde. Tidligere var der et Portrætgalleri af Biskopper; det er nu i Reykjavík Museum. I Koret og paa Kirkegaarden findes Ligstene over flere, mest protestantiske, Biskopper paa Hólar.

Hólars Glansperiode er nu forbi. Gaarden er nu ikke engang Præstegaard, og Kirken er Annekskirke til Vidvig. Ikke desto mindre har den sin store Betydning, rigtignok i praktisk Retning. Den er nemlig Landbrugsskole, og Gaardbruget drives efter de nyeste og bedste Principper. Tunet er jævnet ud og ligner en smuk Plæne, og der er opført en toetages Hovedbygning af Sten foruden en Mængde andre Huse. Minder fra den gamle Tid savnes dog ikke.

I Aaret 1106 fik Nordlandet sit eget Bispesæde paa Hólar, idet Præsten *Illuge* afstod sin Fædrenegaard, Hólar, for at Sagen kunde gennemføres — ligesom Sydlandet havde sit Bispesæde paa Skálholt. Efter Reformationen vedblev Hólar at være Bispesæde lige til 1801. Foruden en lærd Skole, der i det mindste fra Reformationen af var regelmæssig knyttet til Bispestolen, fandtes her et Bogtrykkeri, som virkede lige til Slutningen af det 18. Aarhundrede.

Paa Hólar knytter Traditionen sig naturligt til to Mænd: Biskop *Guðmundur* „den Gode“ (1202—37) og den sidste katolske Biskop *Jón Arason*. Biskop Gudmund laa idelig i Stridigheder med de verdslige Høvdinge i Anledning af den Haardnakkethed, hvormed han stod fast paa, hvad han mente, Kristendommen krævede af ham og andre. Foragtet og forhaanet maatte han ofte flakke om fjærnt fra sit Bispesæde. At Folkets Masse desuagtet saa op til ham med Ærefrygt, bevises noksom ved den Kraft, som hans Indvielser antoges at have. I saa godt som enhver Egn af Island træffer man Kilder, Fjældveje, Fuglebjærge o. s. v., som er indviede af ham, og som endnu den Dag i Dag benævnes efter ham.

Ogsaa paa Hólar er en Gudmundskilde (Guðmundarlind). Desuden findes oven for Gaarden, højt oppe i Fjældet Hólabyrða en Afsats (Gvendarskál), hvor Levninger af et af Biskop Gudmund bygget Alter paavises. Fra Gaarden og helt op til Alterstedet ses Sporene af en ophøjet Vej, som man fortæller skal være benyttet af Biskoppen, naar han hver Fredag Aften i Fasten — og ellers ofte — forrettede sin Andagt her.

Den sidste katolske Biskop *Jón Arason*, der kæmpede saa drabeligt imod Reformationen, hvilken indbragtes fra Danmark, har paa Hólar efterladt sig synlige Minder om sin nationale Kamp. Der ses nemlig Resterne af et „Virki“. Det er en firkantet Forhøjning, der øjensynlig har haft en Udbygning ved det nordvestre Hjørne. Herfra kunde „Borgen“ flankeres. Det siges, at der var Kanoner paa samme til Forsvar. Tæt op langs dette „Virki“ ses en Sænkning, som udgaar fra Kirken. Det menes at være Bispens sammenstyrtede Løngang.

I Nærheden af Hólar ligger Víðines, hvor Høvdingen *Kolbein Tumesson* faldt, ramt af et Stenkast, da han og hans Folk vilde hindre hans Fjende, Biskop Gudmund med Følge, i at forlade Bispegaarden. I Nærheden paavises det Sted, hvor Nordlændingerne, efter Biskop Jón Arasons og hans to Sønners Henrettelse, mødte Ligene, som var paa Vej til Hólar. Sagnet siger, at Klokkerne ved den Lejlighed ringede af sig selv.

Noget længere inde i Dalen, omtrent $^1/_4$ Times Ridt fra Hólar, ligger Gaarden **Hof** ved Mundingen af en lille Sidedal. Nu er det en Husmandsplads fra Hólar, men oprindelig stod Hovedgaarden der. Her boede baade Landnamsmanden *Hjalte Tordsson* og efter ham hans Sønner *Torvald* og *Tord*, der holdt det berømmelige Arvegilde efter deres Fader, hvortil der var indbudt 1500 Mennesker. Af den Skaale, i hvilken Festen holdtes, paavises Rester, ligeledes forskellige Minder fra Hedenskabets Tid, saaledes en „Blótsteinn“.

Fra Hólar kan man komme til Øfjorden ad stejle Fjældveje: a) enten over Heljardalsheiði og Svarfaðardalur eller b) over Hjaltadalsheiði til Hörgárdalur. Disse Veje er yderst besværlige, stenede og stejle. For Turister er førstnævnte dog at anbefale, da den fører en gennem vilde og meget interessante Fjældegne.

Oddeyri. (Aage Gjellerup fot.)

9. Dag. Hólar—Vellir i Svarfaðardalur (9—10 Timer). Gennem Kolbeinsdalur gaar man ind i Heljardalur. Ad en stejl, stenet og vanskelig Vej rides dernæst op gennem Kambskarð paa **Heljardalsheiði,** hvor Snemarkerne dækker Fjældvidderne, og hvorfra der haves en prægtig vid Udsigt over Fjældtoppe og Snemarker til Dalene. Derpaa gaar man ned i den af høje Fjælde omgivne, korte **Svarfaðardalur** (jvfr. I, Side 68), i hvilken Skíðadalur udmunder. Den gennemstrømmes af en vandrig Elv. Frodige Enge afgiver Hø til Gaardene. Efter at have passeret Gaardene Urðir (Kirke), Melur og Hof, hvor der paavises en gammel, usikker Hovtomt, overnatter man f. Eks. paa Præstegaarden Vellir. Fra Svarfaðardalur er Vej over Reykjaheiði til Ólafsfjörður.

10. Dag. Vellir—Akureyri (8 Timer). Syd paa langs Øfjordens Vestside, forbi Gaardene Stærri Árskógur (Kirke) og Arnarnes; Hjalteyri ligger t. v. Siden passerer man over Hörgá og kommer forbi Gæsir (gammelt Handelssted t. v.) og Glæsibær til **Oddeyri** og **Akureyri.** Kysten paa denne Rute er opfyldt af isskurede Basalthøje og Basaltterrasser med mellemliggende Moser — medens Fjælde med næsten vandrette Basaltbænke hæver sig oven for Kysten.

Rute 5 b. 7. Dag fra Blönduós til Víðimýri (48 km) ad den beskrevne Rute.

8. Dag. Víðimýri—Hólar (9 Timer). Fra Víðimýri over Herredsvandene til Flugumýri, derfra Nord paa over Hofstaðir til Hólar.

9.—10. Dag som ovenfor under Rute 5 a.

Litteratur:

1) *Th. Thoroddsen:* „Geografiske og geologiske Undersøgelser ved den sydlige Del af Faxaflói paa Island". I. „Rejse til Borgarfjörður" („Geogr. Tidsskr." 17. Bd.). — 2) do.: „Geol. Iagtt. paa Snæfellsnes og i Omegnen af Faxebugten paa Island" (Bihang till Svenska Vet. akad. Handlingar 1891). — 3) do.: „Fra det nordlige Island" („Geogr. Tidsskr." 14. Bd.). — 4) do.: „Højlandet ved Lang-Jökull paa Island" („Geogr. Tidsskr." 15. Bd.). — 5) *Kr. Kålund:* „Island". I. — 6) *Stefán Stefánsson:* „Iceland" (Reykjavík 1911). — 7) *Finnur Jónsson:* „Den islandske Litteraturs Historie". — 8) *C. Rosenberg:* „Træk af Livet paa Island i Fristatstiden". — 9) „Hörd Grimkelssons Saga" (i „Billeder af Livet paa Island" ved *Fr. Winkel Horn*). — 10) „Vatnsdølernes, Gisle Sursens, Gunnlaug Ormstunges og Gretter den Stærkes Saga" (ved *N. M. Petersen.* 3. Udg. ved *Verner Dahlerup* og *Finnur Jónsson*). — 11) „Sturlunga Saga i dansk Oversættelse ved *Kr. Kålund*". I—II. — 12) *Daniel Bruun:* „Tværs over Kølen, fra Søderkrog til Reykjavík" (i „Dansk Turistforenings Aarsskrift" 1899 og Særtryk, udg. af den islandske Turistforening). — 13) do.: „Arkæologiske Undersøgelser paa Island, foretagne i Sommeren 1888" („Geogr. Tidsskr." 15. Bd. og Særtryk). — 14) do.: „Fortidsminder og Nutidshjem paa Island". Orienterende Undersøgelser, foretagne 1896. — 15) do.: „Gennem affolkede Bygder paa Islands indre Højland" („Geogr. Tidsskr." 14. Bd. og Særtryk). — 16) „Kaptajn Daniel Bruuns og Professor Finnur Jónssons Undersøgelser og Udgravninger paa Island 1907—1909" („Geogr. Tidsskr." 20. Bd.).

Tømmertransport.

Rute 6.

Akureyri—Mývatn—Dettifoss—Ásbyrgi og tilbage (9 Dage) (jvfr. Turistruter I, Side 72—74).

Egnene om Mývatn (Myggesøen) hører til de aller interessanteste paa Island, fordi de vulkanske Kræfter her har udfoldet sig i en Grad, som ikke mange Steder paa Jorden. Vidtstrakte Omraader, oversaaede med Kratere og Ringbjærge, store vulkanske Spalter, der strækker sig gennem Fjældene, Dyndpøle, Svovlminer, varme Kilder og uoverskuelige Lavamarker er Vidnesbyrd om de underjordiske Kræfters voldsomme Virksomhed. Hertil kommer, at prægtige Vandfald passeres, ligesom man kan glæde sig over det overordentlig rige Fugleliv i Mývatn, endelig aabner der sig Udsigt over Islands største Lavaørken N. for Vatnajøklens hvide Kappe. Denne Rute kan derfor med Rette betegnes som **en Hovedturistrute.**

Til Nordenden af Mývatn (Reykjahlíð) kan man komme ad Postvejen, som fra Akureyri gaar rundt Øfjordens Bund over Elvmundingerne til Eyrarland (5 km), derfra over Vaðlaheiði til Fnjóská (13 km), Háls (2,4 km) og Ljósavatn (13,1 km). Herfra over Skjálfandafljót til Einarsstaðir i Reykjadalur (15,2 km), Þverá i Laxárdalur (9,2 km), Grímsstaðir ved Mývatn (17,6 km) og Reykjahlíð (4,5 km) — ialt 88 km, fordelte paa 2 Dage; men for Turister, som vil give sig Tid til at se de interessanteste Egne, tilraades det først at gaa til Sydenden af Mývatn (Skútustaðir).

1. Dag. Akureyri—Ljósavatn (5—6 Timer). Man rider ad den ovenfor omtalte Vej rundt Fjordbunden til Fjordens Østside over de nye Broer (opført 1922) over Eyjafjarðará. Langs Fjordens Østside ligger en Del Gaarde.

Man rider op over Fjældet, passerer Vaðlaheiði (godt 650 m), derpaa ned i Fnjóskadalur, over hvilken der haves en herlig Udsigt under Nedstigningen. Fnjóská passeres paa en ny Bro. Efter mulig at have gjort et kort Ophold i den smukke, fredede Birkeskov **Hálsskógur,** fortsættes forbi Præstegaarden Háls (Kirke) gennem det smukke Pas **Ljósavatnsskarð** med Søen Ljósavatn til Gaarden af samme Navn, hvor der faas Kvarter. (Paa Úlfsbær eller Íngjaldsstaðir ikke langt derfra kan ogsaa overnattes, den sidste beliggende et Par km Vej østenfor Broen over Skjálfandafljót.) Her boede *Þorgeirr*

Goði, hvem Kristendommens Indførelse paa Altinget Aar 1000 navnlig skyldtes. Tomten af hans lille Gudehus paavises paa Tunet. Det blev i 1896 udgravet af Daniel Bruun. — Om Torgeir Gode og hans Slægt handler Ljósvetninga Saga.

Egnen er iøvrigt ikke blottet for Minder fra Fortiden: I den 38 km lange Fnjóskadalur findes saaledes nogle Tingsteder med Rester af Boder, ligesom et stort saadant laa paa en Ø i Skjálfandafljót, den store Elv, som løber Øst for Ljósavatn (hvorom nedenfor). — „Reykdæla Saga" foregaar ogsaa i Egnen Øst for Øfjord (i Reykjadalur og Egnen ved Mývatn. — Gennem Fnjóskadalur kan man i Nord ride over en lav Ryg til Flateyjardalur, som munder ud ved Ishavet ud for Øen Flatey, idet man passerer Draflastaðir i Fnjóskadalen ($5^1/_2$ Timer fra Akureyri). Derfra til Gaarden Hof eller til Brettíngsstaðir ved Ishavskysten er 5—6 Timers Ridt.

2. Dag. Ljósavatn—Skútustaðir (5—6 Timer). Fra Ljósavatn Øst paa i en Snes Minutter til den rivende Elv Skjálfandafljót, der er c. 180 km lang og som udspringer oppe paa Højlandet i Vonarskarð mellem Vatna-Jökull og Túngnafells-Jökull. I Højde med Ljósavatn ligger Elven c. 100 m. o. H. Her findes det bekendte smukke og brede Vandfald **Goðafoss** (6 m højt). Elven har her gennemskaaret Lavaen til en betydelig Dybde og hulet den ud paa flere Steder. Her siges Torgeir Gode at have nedstyrtet sine Gudebilleder, efter at han havde antaget Kristendommen.

Skjálfandafljót flyder gennem den smukke Bárðardalur (højere oppe kaldes den Króksdalur) ned mod Ljósavatn-Egnen. Gennem denne Dal kommer man op paa Sprengisandur (Rute 13), ligesom Vejen til Askja (Rute 14) udgaar sammesteds fra.

Et kort Stykke neden for Goðafoss er der Bro over Elven (iøvrigt passeres Elven længere mod N. og S. paa Færger og Vadesteder). Efter at have passeret den, kan man vælge tre Ruter til Skútustaðir. Den mest direkte er en Ridesti over Heden, som nu sjælden benyttes, idet man har bygget en ny Vej gennem Reykjadal. Den tredje Rute er noget længere, men mest interessant.

a. Den direkte Vej fra Goðafoss til Skútustaðir (5—6 Timer). Man følger Skjálfandafljót et kort Stykke Syd paa, hvorpaa man ved Gaarden Arndísarstaðir bøjer mod Øst op ad Dalens Begrænsning til Fljótsheiði, en bølgeformet, ensformig og vidtstrakt Hedestrækning, som flere Steder er bevokset med Smaakrat. Det er et Terræn, i hvilket Ryperne plejer at holde til i store Mængder. Efter at have passeret Sydenden af Reykjadalur kommer man over en anden Hedestrækning: Mývatnsheiði, der er lige saa ensformig som den foregaaende. Man faar tilsidst et Glimt at se af den prægtige Indsø Mývatn. Efter at have passeret Gaarden Helluvað rider man over Kráká, som tæt ved falder i Søens Afløb Laxá. Man har nu ikke langt til Præstegaarden **Skútustaðir,** der er herligt beliggende ved Søens Sydende, og hvor man kan faa fortrinligt Kvarter. Saadant kan iøvrigt ogsaa faas paa Gautlönd 1 Times Vej S. V. for Skútustaðir og V. for Kráká.

b. Den nye Vej gennem Reykjadal (6—7 Timer). Efter at have passeret Broen over Skjálfandafljót rides i Øst op paa

Bro over Fnjóská ved Háls. (Gustav Funk fot.)

Fljótsheiði, fra hvilken der haves en smuk Udsigt over den Dal, man nys har passeret, og hvor Goðafoss længe ses, endvidere gennem Ljósavatnsskarð til Fjældene ved Øfjord. Efter at have passeret Fljotsdalsheden kommer man ned i Reykjadalur ved Einarsstaðir (2 Timer fra Ljósavatn, Kirke). I Stedet for nu at fortsætte nord paa ad Postvejen gennem Dalen, rider man fra Breiðamýri Gaard (lige Syd for Einarsstaðir) mod S. gennem Reykjadal, over Aaen, der har givet Dalen Navn, og videre op over Mývatnsheiði, indtil man naar Mývatn ved Gaarden Helluvað.

c. Vejen over Þverá til Skútustaðir (7—8 Timer) følger Rute **b** over Fljótsheiði til Breiðamýri Gaard, men man rider nu tværs over Dalen og Aaen til Gaarden **Stóru-Laugar** paa Østsiden af samme. Gaarden har Navn efter nogle varme Kilder i Tunet. Ad den temmelig stejle Fjældvej naar man videre op paa Højderne mellem Reykjadalur og Laxárdalur. Herfra haves i klart Vejr en fortrinlig og meget vid Udsigt, ikke blot mod N. Ø., Ø. og S. Ø., men ogsaa til Egne langt mod Syd, hvor Vatna-Jökulls hvide Iskappe skimtes, og hvor Dyngjufjöll og andre Højder i Lavaørkenen Ódáðahraun kan ses.

Saa rider man ned i **Laxárdalur** ved Gaarden Þverá (1 Time fra Stóru-Laugar), hvorfra der gaar Vej direkte mod Grímsstaðir og Reykjahlíð ved Nordenden af Mývatn. Man følger dog Laksaadalen i Syd. Gennem den strømmede engang fra en Mængde Kratere, som findes langs Aaen, Lavamasser ned mod Havet. Elven bruser frem mellem saadanne, medens frodige Græsgange, stundom afløste af lidt Birkekrat, dækker Dalsiderne oven for Lavaen. Enkelte Gaarde passeres, og man rider over en Bro til Dalens Østside, som følges videre mod Syd.

Ved **Hofstaðir** findes paa Tunet Grunden af et stort Gudehus (hof) fra hedensk Tid, hvilket blev udgravet i 1908 af Professor Finnur Jónsson og Daniel Bruun.

Hovet omfatter en 45 m lang Bygning, hvis Længderetning er den samme som Dalens. Dette Gudehov bestod af en lang Hal, som var delt i et Midterskib og to Sideskibe. Langs Væggene i disse sidste var anbragt faste Bænke af Jord og Sten, foran hvilke antagelig Borde var opstillede. I Midterskibet havde der aabenbart været tændt Ild (lángeldar), fra hvilke Baal Hallen oplystes og opvarmedes. Et Ildsted til Kogning og Tilberedning af Mad fandtes midt i Langildene omtrent lige for det Sted paa Sidevæggen, hvor Højsædet antagelig fandtes. Hallens Nordende havde ingen Langilde, og herfra var Hovets eneste Udgang gennem Østvæggen. Denne Del blev antagelig brugt som et Slags Forrum, hvor Vaaben m. m. aftoges. Iøvrigt fandtes paa to Steder i det ene Sideskib 1 m brede og 0,80 m dybe grubeformede Huller, i hvilke der aabenbart havde været bagt Kød paa ophedede Stene. — Det maa bestemt antages, at der ikke var Loft over Hallen, hvis Tag kunde ses overalt fra samme, og i hvilket der øverst ved Tagryggen var Aabninger, gennem hvilke Røgen kunde trække ud og Lys komme ind. De lodrette Stolper mellem Side- og Midterskibene bar Taget. Nord for Hallen, som afsluttedes af en Væg, og i fast Forbindelse med samme var et noget smallere, mindre Rum, hvis nordligste Hjørner synes at have været afrundede. Dette mindre Husrum, som desværre var noget forstyrret, lignede i Grundplan Koret i de kristne Kirker, og det var aabenbart det saakaldte „Afhús", som man ved fandtes i de hedenske Gudehuse. Her stod Gudebillederne og her blev Ild tændt paa et Arnested. En lille Forhøjning fandtes ved Tværvæggen og et lille

Goðafoss.

Ildsted midt i Rummet, som havde Indgang mod Vest. Hallens Sydgavl havde aabenbart været af Træ, og et kort Stykke Syd for den fandtes en stor Grube, der gemte Affald og Knogler fra Offermaaltiderne samt en Mængde Sten, der aabenbart havde været anvendte ved Kogningen i Gruberne inde i Hallen. Paa Skraaningerne Syd for Hovet fandtes endelig en stor Fold, hvor aabenbart de tempelsøgendes Heste stod. Her var Plads til c. 150 Heste, svarende til omtrent det Antal Mennesker, som kunde sidde tilbords i Hallen. Dette Tempel er ret enestaaende i Skandinavien.

Ejendommelig for Egnen er nogle storartede Gærdelevninger, som antages at være Rester af ophøjede Veje, som maaske ogsaa har været benyttede af de Tempelsøgende.

Hofstaðir ligger smukt paa en Terrasse oven for Elven, som bruser gennem maleriske Lavamasser, der hist og her er bevoksede med Birk. I Laksaadalen yngler forskellige Svømmefugle, især Strømænder, og jo nærmere man kommer Mývatn, jo mere mærker man, at man er i en Egn, der i særlig Grad er Hjemsted for et rigt Fugleliv. Fra Hofstaðir rider man videre Syd paa, og ved Gaarden Helluvað passerer man Laxá i meget maleriske Omgivelser, hvorefter man har $^1/_2$ Times Ridt til Skútustaðir (3 Timer fra Þverá). Vi har nu naaet Mývatn.

Mývatn (Myggesøen) ligger op mod 300 m o. H. og har et Areal af henimod 30 □ km. Den er næsten helt omspændt af Lavamarker og dens Bund er Lava med kun ringe Dybde (5—6 m). En Mængde Kratere findes i Omegnen og flere rager som Øer op af Søen. Dens Bassin er — siger *Thoroddsen* — sikkert oprindelig opstaaet ved Sænkninger i Underlaget; men de tilstrømmende Lavamasser har forandret Forholdene meget. Dens Omkreds er i høj Grad bugtet og indskaaret. Ingen større Elve munder ud i Søen, som derimod har et vandrigt Afløb, **Laxá,** der straks efter forener sig med Kraká. Søen næres imidlertid dels fra vandrige Kilder, som bobler op gennem Revner og Huller i Lavabunden, saaledes som man ser det i de mange Bugter og Vige, dertil fra Regn- og Smeltevand. Flere af Kilderne er varme eller lunkne. Mývatns Kyster frembyder en Vrimmel af Holme og Næs. Paa den sydvestlige og vestlige Kyst findes en Mængde smaa og store Kratere samlede i uregelmæssige Grupper. Kraterne er aabenbart opbyggede paa flere parallele Spalter fra S. V. til N. Ø. De danner mange Steder et helt Maanelandskab. Alle Kraterne er forholdsvis smaa og lave (10—30 m høje). Paa den østlige Side ligger de længere fra Søen langs Bjærgkæderne. Kysten dannes her af sammenskruede Lavaklipper, ofte med sælsomme og maleriske Former, som Fantasien har udmalet paa forskellig Vis. I Nökkvabrekka findes en stor baadformet Lavablok, hvori staar en „forstenet Jættekvinde", som en Nat vilde stjæle Ørreder af Søen, men som blev overrasket af Dagslyset og forvandlet til Sten. En anden Lavablok i Søen er en „Jætte af Mandkøn", som ligeledes af Morgensolen forvandledes til Klippe. Mývatn har, som bekendt, Navn af de talrige Myg, som er en stor Plage for Mennesker og Dyr. Der er to Slags: Rykmý og Bitvargur. De første, de egentlige Myg, stikker ikke, men staar som Røgskyer i Luften, de andre, Stikfluer, er forholdsvis lidet talrige, men meget ubehagelige. Efter Sigende er der to eller tre Myggesværme om Aaret, den første fra midt i Juni til henimod Midten af Juli, den anden fra Slutningen af Juli til Slutningen af August. I enkelte varme Somre kommer endnu en tredje, fra Slutningen af August. I stærk Varme er Myggene sjældent meget besværlige, men især er de slemme i lummert og fugtigt Vejr. Støv- og Sandstorme, som ofte raser i Egnen, slaar dem ned, og i Kulde tyer de ind i lune Lavahuler. Beboerne bruger stedse om Sommeren Vanter og som Regel Hætter med Flor for Ansigtet for at beskytte sig mod Myggeplagen. Husdyrene lider overordentlig meget af disse Dyr.

Plante- og Dyrelivet i Mývatn er overordentlig rigt, hvad der tildels skyldes den underjordiske Varme. Søbunden er opfyldt af Dynd, hvori utallige Larver, Ferskvandssnegle og Smaakrebs har Tilhold. De tjener til Føde for Ørreder og Fugle, især Ænder, som her optræder i uhyre Mængder. *Arthur Feddersen* siger, at den nordlige Del af Søen i Virkeligheden maa betragtes som: „en stor Ande-

Fra Udgravningen af Gudehovet paa Hofstaðir ved Mývatn.

dam og Udklækningsplads". I varme Somre bliver undertiden store Strækninger af Søen grumsede; dette Fænomen kaldes af Indbyggerne „leirlos", det skal være højst skadeligt for Ørrederne, hvis Gæller opfyldes af det fine Støv. De flygter da til de østlige Bredder, hvor der er klarere og koldere Vand paa Grund af derværende Kilder. Ørreden *(Salmo alpinus)* fanges i stor Mængde i Net og spises baade fersk og saltet, ligesom den vindtørres til Vinterbrug. Særlig i Aar, hvor Ørreden søger til Kysten, fanges den i uhyre Mængde og bortføres til Salg ved hele Karavaner af Heste. Fuglelivet er berømt, og en Mængde Arter af Ænder ruger paa Holme og Øer, hvor Indsamlingen af deres Æg er en stor Indtægtskilde. Ederfugle findes ikke, derimod nydelige Lappedykkere, Lommer, Terner, Maager, Kjover, Odinshaner o. s. v. Mange Ænder er helt tamme, saaledes den saakaldte Husand, til hvilken der bygges smaa „Huse" paa Holmene.

Skútustaðir Præstegaard ligger i et helt lille Maanelandskab af c. 100 udslukte Kratere ved den lille Sø Grænavatn umiddelbart S. for Mývatn. Sumpede Strækninger ligger mellem Kraterne og Lavamarkerne, og Udsigten over Søen med dens mange Holme og Kratere, der som Øer hæver sig over Vandet, er overordentlig skøn. I det Fjærne mod N. Ø. hinsides Søen, paa hvis Vandflade Ænder og andre Svømmefugle færdes, øjnes Reykjahlíð Kirke og Gaard neden for det fremtrædende Hlíðarfjall, ligesom Røgen fra Svovlkilderne paa det lyse, gennemkogte Námufell skimtes. Mod N. ligger det karakteristiske Tuffjæld Vindbelgur eller Vindbelgjarfjall (550 m o. H.) N. for Laksaaens Udløb. Mod Syd hæver Sellandafjall og Bláfell deres høje Rygge. Paa Skútustaðir er Kirke og Tinghus, og i Præstegaarden er man sikker paa en god Modtagelse.

Et lille Krater med Vand i kaldes Þángbrandspollur, opkaldt efter Missionæren *Tangbrand,* som Kong *Olaf Tryggvason* sendte til Island, og som i den skal have døbt Folk. En i en Lavakuppel værende Hule kaldes Paradíshellir. Slige Huler i Lavamarker benyttes ofte som Tilflugtssted for Faar. Paa Skutustad boede *Víga-Skúta,* hvis værste Fjende var *Torgeir* paa Ljósavatn. Tilsidst blev førstnævnte dræbt paa Skútustaðir under tragiske Omstændigheder.

Fra Skútustaðir er der mod S. V. over den store Gaard Gautlönd (V. for Kráká) Rideveje til Lundarbrekka i Bárðardalur og til Svartárkot ved Svartárvatn (V. for Sellandafjall), hvorfra Turen til Askja udgaar (Rute 14). Langs Vestsiden af Mývatn gaar Ridevej til Reykjahlíð (3—4 Timer), men en Kørevej er nu under Bygning.

3. Dag. Fra Skútustaðir langs Østsiden af Mývatn til Reykjahlíð (7 Timer). Denne Tur fører en langs Mývatns utallige Vige og over Lavamarker med fantastiske, vilde Formationer, medens man ser ud over Søen med dens Smaaøer og Kratere og med det rige Fugleliv. Garður passeres, saa kommer man forbi en anden Gaard, **Kálfaströnd,** hvor der findes mærkelige isolerede **Lavaformationer,** men ogsaa Græsmarker og lidt Krat. Siden naar vi Gaarden Geiteyjarströnd, hvor der kan faas godt Kvarter og god Græsning for Hestene, hvorfor adskillige Rejsende overnatter her, da Græsningen er bedre end paa Reykjahlíð. Fra Geiteyjarströnd gaar der Sti op til det

Mývatn set fra Reykjahlíð.

bekendte store Eksplosionskrater **Hverfjall,** som ligger noget østligere, og som er meget fremtrædende og karakteristisk (482 m o. H.). Dets uhyre Bæger er c. 1300 m bredt og 150 à 200 m dybt. Kraterbunden optages af sort Pimpestensgrus og Lavaslagger, hvorpaa der staar en 16—17 m høj Kegle. Hverfjall ligger tæt S. V. for Námufjalls sydlige Ende, og man kan let gøre en Afstikker til sidstnævntes Svovlkilder for derfra at ride til Reykjahlíð; men da vi næste Dag vil passere dette Sted, gaar vi fra Geiteyjarströnd lige til **Reykjahlíð** ($1^1/_2$ Time). Her er der Post- og Telefonstation og fortrinligt Kvarter. Gaarden har store Hjemmemarker, men mindre gode Græsgange uden om. Derimod samles Hø paa nogle Øer, ligesom der drives indbringende Fiskeri i Søen. Gaarden blev, som vi skal se, ødelagt under de store Vulkanudbrud i første Halvdel af det 18. Aarh. I Kløften **Stóragjá,** 10 Minutters Gang fra Indhusene, kan man tage et varmt Bad. Vandets Varmegrad er 26—29 ° C. Der findes et $1^1/_2$ m dybt naturligt Bassin, som benyttes af Kvinder, og et 3 m dybt lignende, som Mændene bruger. Hver Lørdag Aften tager Gaardens Folk Bad her.

Om Aftenen gøres en Udflugt i Baad til den skønneste af alle Mývatns Øer, det lille **Slúttnes,** hvortil er en god halv Times Roning. Den ejes af Bonden paa Nabogaarden mod V., Grímsstaðir ($^3/_4$ Time fra Reykjahlíð), hos hvem Tilladelse til Besøg maa erholdes. Øen er berømt for sin Vegetation og for den uhyre Mængde Ænder, som yngler her mellem indtil 4 m høje Birketræer, Rønnetræer, Pil og Græs. I Vigene er fuldt af Myg og Fugle.

Her yngler Bjærganden i Mængde, den islandske Hvinand, Havliten samt en enkelt Troldand. Af andre Fugle, som findes i Mývatn, skal nævnes Stokand, Krikand, Pibeand, den lille og den store Skallesluger o. s. v. Derimod findes Strømanden ikke her, men i Elvene i Nærheden.

Under vort Ridt langs Søbredden paa Vej til Reykjahlíð har vi øjnet det N. Ø. for Søen, oven for Gaarden, beliggende smukke **Hlíðarfjall,** hvis Fjældspids bestaar af Liparit; det er plantebevokset langt op ad Siderne. Fra dets Top (775 m o. H.), hvilken let lader sig bestige fra V., er en udmærket Udsigt over store Strækninger af det nordlige Island fra Axarfjörður til Vatna-Jökull. Øst for dette Fjæld ligger Dalfjall og mellem dem er en Sænkning.

4. Dag. Udflugt til Námufell, Leirhnjúkur og Krafla og tilbage til Reykjahlíð (8—10 Timer).

Mývatns-Egnen begrænses mod Øst af en lang Fjældrække, der fra Bláfell i S. under forskellige Navne: Bláfellshálsar, Námufjall, Dalfjall, Þríhyrníngur og Leirhnjúkur strækker sig omtrent 30 km mod Nord. En Række af Kratere følger Højderne, som i det hele taget bærer Spor af voldsomme vulkanske Eruptioner, hvilke ogsaa har sat Spor paa det lavere liggende Land til alle Sider.

Vi tager Postvejen mod Øst. Saa snart vi har forladt Reykjahlíð, ser vi **Námufjall's** lyse, gennemkogte Fjældrække ligge for os. Alt som vi nærmer os samme, ser vi lidt S. for Vejen nogle gamle Smaakratere, Jarðbaðshólar, hvorfra varme Dampe

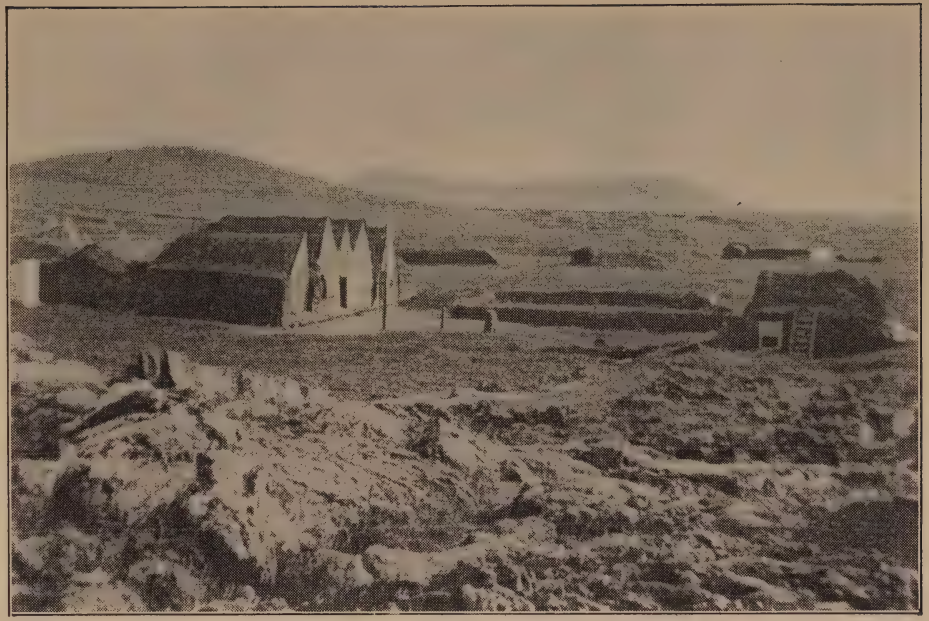

Reykjahlíð ved Mývatn. Længst tilbage Hverfjall.

strømmer ud af en Mængde Revner i Jorden. En af disse „Fumaroler" benyttedes før meget til Dampbad. I den vestlige Rand af Jarðbaðshólar dannedes 1725 en Spalte med en Række af 6 smaa Kratere, der fik Navnet Bjarnarflag efter en lille Lerslette tæt ved. Lava, Fumaroler og Svovlkilder betegner Stedet. Vi stiger nu op ad Námufjalls Side for gennem **Námuskarð** ($^1/_2$ à $^3/_4$ Time fra Reykjahlíð) at passere Højderyggen. Selve Námufjall (495 m) er en af svovlsure Fumaroler gennemkogt Fjældkæde af lagdelt Tuf og Breccie uden Vegetation. Revnerne i Fjældet er alle udfyldte af Gibs, og de svovlsure Dampe har forvandlet Overfladen til gult, hvidt, rødt eller blaat Ler. Adskillige Steder findes Svovllejer. Fra Fjældryggen er en herlig Udsigt til Egnen om Mývatn: I S. ligger Sellandafell og Bláfell, i S. Ø. Búrfell med omgivende Fjælde. Men ogsaa i N. Ø. ser vi saadanne, og navnlig bliver vi her Jörundur og Krafla var. Endelig i N. V. ser vi Hlíðarfjall hæve sig. S. for Námufell ligger det store Krater Lúdent, ligesom Lavamasser øjnes vidt og bredt. Vi rider nu ned ad Fjældrækkens Østside for at besøge de mange rygende Solfatarer og Dyndpøle **(Hlíðarnámur** eller **Reykjahlíðarnámur),** som ligger ved Foden af Námufell (365 m o. H.).

Den bekendte tyske Geolog *Sartorius v. Waltershausen,* som besøgte Island 1846, sagde træffende, at naar „Machbeths Hekse ikke skulde have fundet deres rette Plads, kunde Djævlen ikke raade dem noget bedre end at drage til Svovlpølene ved Reykjahlíð". I Middelalderen og senere blev der indvundet meget Svovl her, som indskibedes fra Húsavík. Det samme var Tilfældet fra andre Svovlkilder her i Egnen. Disse Solfatarer er ofte vanskelige at komme nær, da man let synker i det gennemkogte Ler, som kun dækkes af en tynd Skorpe.

Fra Námuskarð bøjer vi i N. op gennem et Dalstrøg mellem Dalfjall t. v. og Sandbotnafjall t. h. Førstnævnte er helt op frodigt bevokset med Lyng og Krat; i dets Østrand findes gamle Kratere. I den sydvestlige Skraaning, N. for Bjarnarflag, findes et andet saadant — Brunaborg — i en smuk kratbevokset Dal, Hrossadalur. Dalfjalls Bjærgryg fortsættes mod N. i Þríhyrníngur's (613 m) og Leirhnjúkur's (606 m) Tuf- og Breccierygge.

Ved et gammelt Sætersted i Bunden af Dalen (c. 2 Timer fra Námuskarð) holder vi et kort Hvil og lader Hestene græsse. Saa stiger vi opad Dalskraaningen mod N. Ø., hvorfra vi længe har set Røg hæve sig. Vi har nu naaet Skraaningerne af det berømte Fjæld **Krafla** (828 m), som ofte er bleven regnet for en af Islands farligste Vulkaner, skønt selve Bjærget egentlig ikke er nogen Vulkan; dens Ryg er opbygget af Tuf og har ingen Kratere. I de Højdedrag, der skraaner op mod Kraflas vestlige Side, c. 560 m o. H., findes derimod et stort Eksplosionskrater, **Helvíti** eller **Víti,** som har været Aarsag i Kraflas Berømmelse. Helvíti dannedes ved et voldsomt Askeudbrud Natten mellem den 16. og 17. Maj 1724 og har faaet sit lidet indbydende Navn paa Grund af det stygge Udseende, Krateret havde indtil 1840. Helvíti har en Diameter af c. 300 m og indeholder

Ved Skillefolden.

Paa Græsgangen.

nu en klar, blaagrøn Sø, men var før en ækel Dyndpøl, hvoraf Navnet „det store Helvede". Lidt sydligere er „Litla Víti" (det lille Helvede), et meget interessant Krater med spruttende Vand.

Tæt S. Ø. for Víti findes to mindre Kratersøer — et **Dobbeltkrater** — og S. for dem en Kløft, $1^1/_2$ km lang med 40—50 m Dybde; her findes mange Dyndpøle, Fumaroler og ret betydelige Svovllejer. Denne Spalte er rimeligvis bleven dannet samtidig med Vítis Udbrud i Aaret 1724. Det er denne Spalte, vi under vor Opstigning først træffer paa, siden besøger vi Dobbeltkrateret og Stóra Víti for til Slutning at bestige selve Toppen af Krafla, hvorfra haves en glimrende Udsigt: I S. S. Ø. ligger Bjærgryggen Hrafntinnuhryggur (605 m), der for en Del er opbygget af Liparit og Obsidian, hvilket sidste findes i stor Mængde og her er lettere tilgængeligt end andet Sted paa Island. Denne glinsende sorte vulkanske Glasart har givet Fjældet Navnet „Obsidianryggen". Sydligere ligger Jörundur og videre ser vi til de fjærnere: Búrfell, Bláfell og Sellandafjall samt ud over Ódáðahraun, hvor Dýngjufjöll, som indeslutter Askjas Kraterdal, kommer til Syne, ligesom Herðubreiðs Top skal kunne ses i S. Ø. Mod N. ligger det aflange Fjældparti Hágöngur, N. Ø. for hvilket Eilífurs Top kommer til Syne (Fjældet ligger V. for Dettifess ved en lille Sø). Mod Vest ser vi, tæt ved, **Leirhnjúkur,** en i Forhold til Omgivelserne lav Tufryg (70 m), som er gennemkogt af svovlsure Fumaroler, og som endnu har nogle virksomme Svovllejer. Tæt V. for Leirhnjúkur findes en c. 7 km lang Række af Smaakratere, fra hvilke de voldsomme Udbrud, som fandt Sted i Aarene 1725—1729, stammer. Kraterrækkerne strækker sig fra Þríhyrníngur N. efter til Gæsadalsfjöll, et stort og stejlt Brecciefjæld med Jónstindur (881 m o. H.). Det ligger V. for Hágöngur. Denne Kraterrække har udgydt en Lavaflom, der er c. 20 km lang samt $3^1/_2$ km bred, og hvis Volumen regnes for c. 1000 Millioner Kubikmeter. Lavastrømmen har om Hlíðarfjall delt sig i to smalle Arme, som har udgydt sig ned mod Mývatn, idet den først har udbredt sig mellem Grímsstaðir og Reykjahlíð over et stort Landomraade.

Man har, som *Thoroddsen* siger, ingen sikre Efterretninger om **vulkanske Udbrud ved Mývatn** i den historiske Tid før i Aaret 1724, men saa begyndte der ogsaa til Gengæld overordentlig voldsomme vulkanske Udbrud i Egnen N. Ø. for Mývatn med Askefald, Jordskælv og Lavastrømme. Natten mellem 16. og 17. Maj 1724 rystedes denne Egn af idelige Jordskælv, og Kl. 9 Fm. blev der fra Krafla (Helvíti) i stille Vejr udkastet en Masse Sand, Aske og Sorcier. Jordskælvene vedblev og Tordenskrald og Drøn hørtes ideligt. Mange Huse styrtede sammen og Askefaldet ødelagde Græsvæksten. Jordoverfladen blev hævet flere Steder og Vandet i Søen syntes at formindskes. Kraterets Virksomhed fortsattes svagere og svagere i den følgende Tid og endnu 1728 siges Røg og Svovldampe at være stegne op af samme. Kløften med Litla Víti synes at være opstaaet ved det omtalte Udbrud.

Ogsaa fra det nærliggende Leirhnjúkur meldtes om Vulkanudbrud. Efter Nytaar 1725 følte[s] i Bygden ved Mývatn idelige Jordrystelser, og den 11. Januar brød Ilden ud fra en Spalte i Leirhnjúkur, og et Krater dannedes. I Fjældet opstod en Mængde Revner og Huler, der udspyede Dynd og Svovldampe. Lava-

Fra Kraflas
Vestside:

Vandfyldt Krater
med Solfatarer
paa Skrænterne.

Udsigt fra Krafla
mod Vest.
I Forgrunden: Víti.
I Mellemgrunden:
Leirhnjúkur.
I Baggrunden:
Gæsadalsfjöll.

Vandfyldt Dobbelt-
krater med rygende
Solfatarer paa
Skrænterne.

strømme flød ned gennem Lavningen bag ved Hithóll. Den 19. April samme Aar kom der et Udbrud af Bjarnarflag efter forfærdelige Jordskælv, der dannede uhyre Spalter, hvoraf en siges at have strakt sig fra Leirhnjúkur til Blåfell over Bjarnarflag (30 km). Jorden hævedes og sænkedes og Græsvækst og Fuglefangst blev ødelagt. Vulkansk Virksomhed og Jordskælv vedvarede hele Aaret. I Aaret 1726 fortsattes den vulkanske Virksomhed, men svagere. Den 21. August 1727 brød Lavaen imidlertid atter frem ved Leirhnjúkur og strømmede i store Flomme baade mod N. og S. Den 18. April 1728 havde endnu et Par Kratere sammesteds voldsomme Udbrud, der begyndte om Morgenen mellem Klokken 2 og 3, efter at der havde været Jordrystelser hele Natten. Omgivelserne oversvømmedes af Lava, der nu begyndte at trænge længere mod Syd og spærrede Alfarvejen fra Reykjahlíð mod N. Ø. Hele den nordøstlige Himmel syntes fra Bygden et flammende Baal. Samme Morgen, omtrent Kl. 6, dannedes et Krater i Hrossadalur, der udgød en rivende Lavastrøm ned paa Lavlandet N. for Bjarnarflag, og denne sidste Vulkan begyndte ogsaa at sprude næsten i samme Nu, saa Lavastrømmen derfra naaede ned mod Gaarden Reykjahlíð. Indbyggerne paa Gaardene ved Mývatn var fuldstændig raadvilde og tænkte paa at flygte, kun vidste de ikke hvorhen. To Dage senere, den 20. April, ødelagdes Reykjahlíðarsel ved Dalfjall ved et Udbrud fra Fjældet. Ved alle disse Udbrud forandredes Mývatn betydeligt, navnlig paa Østsiden, hvor Søen blev mere grundet, andre Steder oversvømmedes Øer og Enge, og Ægindsamling og Høhøst ødelagdes. Den 18. December 1728 brød atter en ny Lavaflod frem fra Leirhnjúkur ned mod Bygden. Den 19. og 20. December standsede Strømmen c. 2 km fra Reykjahlíð og tog en anden Retning. Den 30. Januar 1729 kom endnu et voldsomt Udbrud fra Leirhnjúkurs Kraterrække, der frembragte store Lavaflomme, som udbredte sig over de tidligere Strømme. Ved idelige Udbrud førtes Lavamasserne videre og videre, og den 6. Juli naaede de Bygden. Præsten *Jón Sæmundsson* maatte flygte fra Reykjahlíð med alle sine Folk; to Gaarde i Nærheden (Gröf og Fagranes) blev ødelagte og begravede under Lava, men Folkene slap dog bort. Halvdelen af Grímsstaðirs Marker blev ødelagte, og Gaarden maatte forlades, men den blev senere bygget op paa ny. Den 7. August flød Lavaen over Gaarden Reykjahlíðs Huse helt hen til Kirkegærdet. Den 27. August blev Kirken omringet af Lavastrømmen uden dog at beskadiges, eftersom den laa paa en ganske lav Forhøjning. Lavaen løb derpaa ud i Mývatn, hvor den glødende Strøm mødtes med Vandet og alt indhylledes i Dampe. Den 15. September var Lavaen størknet saa meget paa Overfladen, at nogle behjærtede Mænd vovede sig derover og fandt Kirken helt ubeskadiget; men da man frygtede nye Lavamassers Frembrud, blev den samme Aar reven ned og Tømmeret ført bort. Først i Aaret 1736 blev Kirken derpaa genopbygget paa samme Sted.

Udbruddene var imidlertid aftagne og ophørte i Slutningen af September 1729; men langt ind i Aaret 1730 hvilede tætte Dampskyer over Lavastrækningerne, og Røgsøjler hævede sig fra Kraterne. — Det ses af Beretninger, at der den 10. Juli 1746 „paa ny opkom udi bemældte Leirhnjuk en gruelig Jordild, som med store Jordskælv, Knagen og Bragen opkastede og udspyede fra sig gloende Ildstene, Sand og Aske". Udbruddene foraarsagede dog i det hele og store ikke større Fortræd, og snart efter levede Beboerne deres Liv videre. Hverken Lava- eller Askemasserne var — i Forhold til andre lignende paa Island — særlig store, ja endog ubetydelige, naar man f. Eks. tænker paa Udbruddene fra Laki og Eldgjá paa Sydlandet. I geologisk Henseende er Udbruddene ved Mývatn — siger *Thoroddsen* — særdeles interessante; de giver et ypperligt Eksempel paa islandske Spaltevulkaner: man ser, at Landet er opskaaret i Strimler, og at Lavaen presses frem af alle de større Revner; naar et Krater i nogen Tid har raset, dannes der ved nye Eksplosioner straks et andet paa den samme Spalte eller en anden nærliggende, indtil Jordskorpen er kommen i Ro og Spalterne er tilstoppede af størknet Lava.

Efter Besøget ved Krafla og Leirhnjúkur maa man helst vende tilbage til Reykjahlíð, overnatte der og næste Dag fortsætte til Dettifoss ad den sædvanlige Rute Øst paa o. s. v. Man kan imidlertid ogsaa, efter at have besøgt Leirhnjúkur, Krafla og Hrafntinnuhryggur, straks fortsætte i nordlig Ret-

ning til et Græssted **Hlíðarhagi** ($1^1/_2$—2 Timer fra Hrafntinnuhryggur, 5—7 Timer fra Reykjahlíð) ved Eilífsvatn, S. for det isolerede Fjæld Eilífur, hvor Rensdyrene engang holdt til, da de fandtes i Egnen. Herfra er der 2—3 Timers Ridt til Dettifoss (jvfr. nedenfor) og derfra til nærmest beboede Sted (Svínadalur) 2 Timer. Medføres Telt, kan man overnatte ved Hlíðarhagi (hvor der iøvrigt er et Sæluhús) og fortsætte næste Dag til Dettifoss og derfra videre Nord paa (jvfr. nedenfor).

Fra Mývatnsegnen kan der iøvrigt gøres overmaade interessante **Udflugter ind i Ódáðahraun,** men man maa da medtage Telt, Lokalfører og Hø til Hestene, saaledes til: det kuppelformede 1002 m høje Sellandafjall S. for Mývatn, til Bláfell (1225 m), fra hvis Top er en glimrende Udsigt til saavel Vatna-Jökull og Havet som til Solfatarerne Fremri Námur, som ligger i Skraaningen af det vældige Vulkankrater Ketill (Kedlen, 950 m), hvis relative Højde er 75 m, o. s. fr. (jvfr. Rute 14).

Øst for Mývatn strækker sig den ubeboede **Mývatns Öræfi** (ɔ: M.s Ørken) lige til Jökulsá. En Række Kratere og udstrakte Lavastrømme vidner om, at der i forhistorisk Tid hyppigt har fundet Vulkanudbrud Sted. Fra den historiske Tid kender man kun ét Udbrud i disse Egne, nemlig i Aaret 1875, omtrent samtidig med det store Udbrud i Askja ude i Dyngefjældene i Ódáðahraun. Udbruddene fremkom af en Revne i Jorden i en græs- og kratbevokset Lavning, der kaldes **Sveinagjá,** og der dannedes efterhaanden en 20—25 km lang og c. 2 km bred Lavastrøm af en Række Kratere paa denne Revne. Kraterne, der sammenknyttes af en Højderyg, er fordelte i 3 Grupper, svarende til 3 Hovedudbrud. De er lave.

Udbruddene i Sveinagjá begyndte den 18. Febr. Ildsøjlerne syntes i Begyndelsen at være flere, men sammensmeltede snart til et eneste Baal. Den 10. Marts fornyedes Udbruddene og andre Kratere dannedes. Udbruddet kunde høres i lang Afstand ikke blot ved Knaldene og Drønene, men ogsaa ved en stadig Larm, der lignede Brændingen ved en Klippekyst. Store Lavastykker kastedes højt op i Luften med stærke Knald, Lavaen strømmede frem fra flere Aabninger, og 16 Ildsøjler hævede sig tæt ved hinanden op fra Spalten. Det tredje Udbrud fandt Sted den 4. April, og den 15. August sluttede Udbruddene.

Vulkanerne i Mývatns Öræfi havde, efter Professor *Johnstrups* Beregning (han besøgte Egnen Aaret efter Udbruddet i Askja), en udstrømmende Lavamasse, der udgjorde 10,000 Millioner Kubikfod eller med andre Ord 15—18 Gange større end ved Vesuvs Udbrud 1795 og 1855. Derimod var den noget mindre end Heklas Lavastrøm fra 1845 — ikke at tale om de Lavastrømme, som Lakis Kratere udsendte 1783, hvilke paa sine Steder havde en Mægtighed af c. 170 m, og hvis samlede Masse ansloges til at have et større Kubikindhold end hele Mont Blanc.

Udbrudsstedet i Mývatns Öræfi kan besøges paa den videre Rute til Dettifoss m. m.; det ligger iøvrigt paa Postvejen til Østlandet (Rute 7).

5. Dag. Fra Reykjahlíð over Námuskarð til Nýja-Hraun—Dettifoss og Svínadalur (10—12 Timer). Reykjahlíð—Námuskarð ($^1/_2$ à $^3/_4$ Time); derfra i Øst ad Postvejen over Mývatns Öræfi med Udsigt til de oven omtalte Fjælde i N. og S. Syd for

Eystra Sel, S. for Jörundur ($1^1/_2$ Time fra Reykjahlíð) holdes Hvil for at lade Hestene drikke i en lille Elv, da der ikke findes Drikkevand før langt senere paa Dagen. Videre mod Øst, følgende Telegraflinien, forbi Sveinahraun Lavamark og Skeiðflötur til Nordenden af **Nýja-Hraun** („Nye Lava", godt 4 Timer fra Reykjahlíð). Man rider nu i N., idet man forlader Postvejen. Hvis man ikke vil besøge Nýja-Hraun, kan man allerede en Time tidligere (ved Austaribrekka) bøje af fra samme, og man faar derved en betydelig bedre Vej til Dettifoss. Her breder sig et øde og ensformigt Landskab, gennem hvilket Jökulsá á Fjöllum (ɔ: Jøkelsaa paa Fjældene), ogsaa kaldet J. í Axarfirði, har sin Flodseng — maaske gennem en Spalte. Dog ses det, siger *Thoroddsen,* at Erosionen har medført Flodsengens nuværende Tilstand. Det monotone Sceneri strækker sig omtrent lige til Havet og Axarfjörður. Fra „Nye Lava" til Dettifoss rider man over ubanet Terræn uden at se Jøkelaaen, som løber i et smalt, dybt Leje mellem Basaltmasser, fra hvilke Bredderne mange Steder er opfyldte med løsrevne Blokke. Man har imidlertid i S. Udsigt til Herðubreiðs spidse Top, ja selv Toppen af Snæfell ved Vatna-Jökulls N. Ø. Hjørne ses; i N. V. ligger Toppen af Eilífur.

Efter 4 Timers Ridt fra „Nye Lava" el. 3 T. fra Austaribrekka naar man **Dettifoss** (ɔ: Faldfos), fra hvilken Dampen en Tid har været synlig. Dette Vandfald frembyder et storartet Syn, navnlig mellem Klokken c. 2 og 6, da Solens Straaler skinner bedst paa Vandmasserne. Disse styrter i den snævre Kløft pludselig o. 100 m ned ad en lodret Bratning, idet der hvirvles en kolossal Mængde Damp og Vand op. Fra en græsbevokset Afsats lige ved Fossen ser man ned i Kløften, hvori Dettifoss styrter. Omgivelserne er fyldte med Basaltklipper. Oven for Fossen ses et andet, meget lavere og bredere Fald, og neden for findes Hafragilsfoss. Syd herfor ligger endnu et Fald, Vígabjargafoss, hvor Grettir den Stærke siges under Forfølgning at være sprunget (!) over Jökulsá; Flodsengen snævres her ind, og Vandmasserne presses med voldsom Kraft og med øredøvende Larm fremad. Fra Dettifoss rides videre langs Elven til den lille Gaard Svínadalur ($2^1/_2$ à 3 Timer fra Dettifoss). Her er Nattekvarter at faa for 1 à 2 Personer. Paa sidstnævnte Strækning passeres Hólmatúngur, et Græssted, ved et lille Vandløb, med en yppig Vegetation af Græs og Buske, hvilke navnlig i Juli Maaned pranger i deres største Skønhed. Gamle Tomter fra et Sætersted skelnes paa Stedet. Herfra er der $^3/_4$ Times Ridt til Svínadalur.

6. Dag. Svínadalur—Ás med Besøg i Ásbyrgi. Fra Svínadalur langs Jökulsá, hvis Kløft er 20 km lang, fra Dettifoss til Ás. De mærkelige Basaltklipper **Hljóðaklettur** (ɔ: Ekkoklipperne) passeres, og man naar efter $2^1/_2$ Times Ridt den lille Gaard Ás. Herfra ser man i Øst Gaarden Skinnastaðir (godt

Dettifoss.

Jökulsá Nord for Dettifoss.

Kvarter, $1^1/_2$ à 2 Timer fra Ás) hinsides Jökulsá, over hvilken der fører en smuk Bro. Paa Skinnastaðir virkede en Tid den omtalte tyske Missionær *Tangbrand (Þangbrandr)*, som Olaf Tryggvason sendte til Island. Man er nu nær Ishavet, og Kysten ses. Fra Ás er der et kort Stykke Vej til den mærkelige, i Grundplanen trekantede Dal, **Åsbyrgi,** som Islænderne anser for en af de skønneste Pletter i Landet. Dalen er 5 km lang. I dens ydre Del staar et isoleret Fjældparti, som antagelig ved Jordskælv er frasprængt. Dalens lodrette Skrænter (af Dolerit) er 50—60 m høje. De danner en mærkelig og storstilet Indfatning om selve Dalen, hvis indre Del optages af en Birkeskov og en lille Sø. Et trefoldigt Ekko lader sig høre paa dette skønne Sted. Efter 2—3 Timers Udflugt vender man tilbage til Ás, hvor der kan overnattes (1 Sengested); men da Forholdene er fattige, foretrækker de fleste Rejsende at gaa videre samme Dag, f. Eks. til Víkíngavatn (se straks nedenfor, Side 63) eller til Skinnastaðir (begge udm. Kvarter).

7. Dag. Ás—Þverá (8 Timer). Vest paa over Nordenden af den vidtstrakte 40 km brede Reykjaheiði, en overmaade ensformig Vidde, som længere mod Syd har flere udslukte store Kratere og Fjælde.

Heden begrænses mod Vest af Lambafjöll. Øst derfor ligger Þeistareykjafjall, hvortil man kan komme baade fra Vest (Grenjaðarstaðir), Nord (Húsavík) og Syd (Reykjahlíð). Her er et lille Græsted med et Sæluhús, hvor der kan teltes. I Nærheden af dette Sted er en Mængde Svovlkilder, hvorfra der i gamle Dage hentedes Svovl til Udførsel over Húsavík, og hvor Englænderne sidste Gang i 1880—1890 forsøgte Svovludvinding. N. Ø. derfor ligger **Þeistareykjabúnga** (540 m o. H.), en stor kuppelformet Skjoldvulkan af Caldera-Typen med en relativ Højde af 60 m og med en svag Hældning (1—5 Grader). Midt i Kuplen er et tragtformet mægtigt Krater, som foroven staar med 100 m lodrette Sider for derefter at tage Tragtform. Grundplanen er elliptisk ($^3/_4 \times 3^1/_2$ à 4 km). Herfra er prægtig Udsigt over Reykjahede til de sydligere beliggende store Lavakupler Stóra Víti og Litla Víti samt til Þórunnarfjöll og videre til Græsadalsfjöll m. m. I N. ses Havet. Lavastrømme er flydte ud fra disse Kratere, og Terrænet er gennemfuret af store Spalter.

Paa Reykjaheiði passeres mange af disse Spalter, hvilke alle har Retningen N.—S. Ved en af de første ligger Gaarden **Undirveggir.** Spaltens vestre Rand hæver sig her betydeligt over den østre, saaledes at der dannes en høj Væg paa lignende Maade som ved Almannagjá. Þeistareykjabúnga, Þeistareykjafjall og Þórunnarfjöll ses i S. og Lambafell øjnes i S. V.

Fra Undirveggir kan man paa en Dag naa Teltpladsen ved Þeistareykjafjöll.

Man fortsætter i Vest over Reykjahedens Vidder, hvor der ligger et Sæluhús. S. for Búrfell drejer Vejen til Handelsstedet Húsavík af t. h., medens den t. v. i sydvestlig Retning fører ned mod Laxárdalur, hvor man passerer Gaarden Heiðarból, for dernæst at overnatte paa Gaarden Þverá (godt Kvarter).

I Egnene ved Kysten, hvilke vi delvis har passeret, har man længe kendt Skiløben, saaledes f. Eks. paa Reykjaheiði.

Fra Ás kan man ogsaa benytte en nordligere Vej, nærmere Kysten, hvilken fører forbi Keldunes og Garður (op-

rindelig Miklagarður, hvor *Grettes* ivrigste Modstander, *Tore*, boede) til Gaarden Víkíngavatn (5 Timer fra Ás), der ligger ved en lille Sø, omgiven af Lavastrækninger, derpaa passeres Lón ved Vigen Fjallahöfn, saa kommer man over Túnguheiði, den sydlige Del af Tjörnes Halvøens bølgeformede Heder — og sluttelig til **Húsavík,** den neden for Húsavíkurfjal ved Skjálfandi-Bugten beliggende Handelsplads med c. 600 Indbyggere, Telefonstation o. s. v. (7—8 Timer fra Ás).

Ifølge „Landnáma" tilbragte Islands anden Opdager, *Gardar*, den Vinter, han var paa Island, i Húsavík. Egnen her har stedse været udsat for Jordskælv. Der omtales allerede 1260 et saadant, 1618, 1755 og 1868 andre lignende. Et stort Jordskælv rystede endelig Egnen omkring dette Sted i 1872.

Man kan ogsaa ride videre Syd paa til den bekendte store Ejendom **Laxamýri** ved Laxá (1 Time fra Húsavík). Den er bekendt for sin fortrinlige Laksefangst og for sine Ederfuglevarp (ɔ: Rugepladser for Ederfugle) paa Øer og Smaaøer i Elven, hvor der skal ruge en Snes Tusind Ederfugle. Indsamlingen af Ederdun skal give en Indtægt af et Par Tusind Kroner, medens Indtægten af Laksefangsten kan løbe op til over en halv Snes Tusinde Kroner. Indhuset paa Gaarden er nyt og opført af Træ. (Kvarteret er godt.)

8. Dag. Þverá (Húsavík eller **Laxamýri)—Ljósavatn** (7—10 Timer). Hvad enten man har overnattet paa det ene eller andet Sted i Egnen ved Húsavík, vil det første Maal, man sætter sig for denne Rejsedag, blive **Uxahver** (3 Timer fra Húsavík), fra hvis varme Kilder med det blaagrønne dampende Vand Røgen ses viden om, ogsaa fra Havet. Der findes paa Skraaningen neden for Lambafjöll's Vestside tre Kilder: Nordligst ligger Baðstofuhver eller Yztihver („Den yderste Kilde"), hvis Bækken ligger i en lav Sinterkegle c. 10 m i Diameter, hvilken ganske minder om Geysirbækkenet paa Sydlandet. Den springer med uregelmæssige Mellemrum til en Højde af 10 m flere Gange daglig. Et Par Meter fra den ligger et lille Kildehul, Strokkur. — Omtrent 100 Meter sydligere ligger den Kilde, som har givet Gruppen Navnet **Uxahver** efter en Okse, som engang faldt heri, og hvis Krop blev slynget op igen. I en Sinterflade, hvis Diameter er c. 20 m, ses et langagtigt Hul, 3 m langt og c. 2 m bredt. Her bruser det kogende Vand, som omtrent hver 5 Minutter hæver sig i Spring, dog ikke saa højt som Yztihver. Godt 250 m sydligere ligger Syðstihver, hvor Vandet bruser op af to mindre Huller. — Egnens Bønder har anlagt store indhegnede Kartoffelhaver ved Kilderne, hvis varme Vand ledes rundt paa Agrene gennem Render. Afløbet sker til Reykjakvísl, som falder i Laxá, S. for Laxamýri.

Videre Syd paa med Udsigt til det store Dalstrøg, i hvilket de omtalte Dale: Laxárdalur og Reykjadalur forener sig til Aðalreykjadalur neden for Forbjærget Múli. Laxá strømmer herfra mod N. Noget vestligere flyder Skjálfandafljót.

Fra Bakkerne langs Aðalreykjadalens Østside haves en herlig Udsigt over Dalen, i hvilken der ses en Mængde Smaakratere og mørke Lavamasser. Vi nærmer os nu Mývatns Afløb, og Laxá passeres paa Broer over to Elv-Arme, som omslutter en lille Ø. Her er meget smukt: I den østre Arm bruser Vandet over Faldet **Brúarfossar** ned mellem Lavamasser og fritstaaende Lavaklipper, bevoksede med Buske. Disse Lavamasser skriver sig, som ovenfor berørt, fra Laksaadalens øvre Del. Over Broen fører Vejen Øst paa til Reykjahlíð. Vi fortsætter imidlertid ned langs Elven, som her paa en kortere Strækning tager vestlig Retning, for atter at bøje mod N.

Præstegaarden Grenjaðarstaðir (eller Grenjaðarstaður), paa hvis Kirkegaard der findes en Runeligsten, passeres. Ud for den er et Vadested over Laxá, som kan benyttes paa Vejen fra Tværaa, hvorved denne Strækning afkortes en Smule; men Vadestedet kan være slemt og bør ikke benyttes af Turister. Et kort Stykke Vest for Grenjaðarstaðir ligger Múli, hvorefter Vejen bøjer Syd paa ned i Reykjadalur forbi Helgastaðir og i Retning af Einarsstaðir (2 Timer fra Grenjaðarstaðir). Her kommer man paa den kendte Rute til Ljósavatn.

I Sturlungetiden blev Biskop *Gudmund den Gode* overfaldet og taget til Fange i Kirken paa Helgastaðir, hvilken nu er nedlagt.

Fra Leiðarhús, Vest for Helgastaðir, kan man ride op over Fljótsheiði for derefter at naa ned til Skjálfandafljót, hvor man kan besøge det omtalte gamle Tingsted Þíngey paa en Ø i Fljótet, hvortil man kan ride paa Vad, og hvor der ses Bodtomter m. m. Straks Nord derfor ligger en anden Ø, hvor der ogsaa ses Tomter, hvilke aabenbart skriver sig fra det Handelsting (skuldaþíng), som holdtes samtidig med det egentlige Ting. Det ligger i Nærheden af en smuk Fos, **Ullarfoss,** som findes i et Løb ved Øernes Nordende. Siden fortsætter man langs Skjálfandafljót til Broen ved Goðafoss — hvorefter man naar Ljósavatn.

9. Dag. Ljósavatn—Akureyri (jvfr. S. 43—44).

Litteratur:

1) *Th. Thoroddsen:* „Fra det nordøstlige Island" („Geogr. Tidsskr." 13. Bd.). — do.: „Lavaørkener og Vulkaner paa Islands Højland" („Geogr. Tidsskr." 18. Bd.). — 2) *F. Johnstrup:* „Om de vulkanske Udbrud og Solfatarerne i den nordøstlige Del af Island" (Naturh. Forenings Festskrift 1886). — 3) *Kr. Kålund:* „Island". II. — 4) *Arthur Feddersen:* „Paa islandsk Grund". — 5) *Stefán Stefánsson:* „Iceland". — 6) *Finnur Jónsson:* „Den islandske Litteraturs Historie". — 7) „Ljosavandsfolkenes Saga" (i „Billeder af Livet paa Island" III v. *Fr. Winkel Horn*). „Vigaglums Saga" (i do. I). — 8) *Daniel Bruun:* „Fortidsminder og Nutidshjem paa Island". — 9) do.: „Iceland. Routes over the Highlands". — 10) *Daniel Bruun* og *Finnur Jónsson:* „Om Hove og Hovudgravninger paa Island" (i Aarb. for nord. Oldk. og Hist. 1909). — 11) „Kaptajn Daniel Bruuns og Professor Finnur Jónssons Undersøgelser og Udgravninger paa Island" 1907—1909 (i „Geogr. Tidsskr." 20. Bd.).

Over Jökulsá í Axarfirði ved Grímsstaðir.
(Fot. af Eyjólfur Jónsson, Seyðisfjörður.)

Rute 7.
Fra Akureyri til Østlandet
(7—8 Dage).

a. **Hovedruten** gaar fra Akureyri over Ljósavatn (1. Dag), Reykjahlíð ved Mývatn (2. Dag), Grímsstaðir ved Jökulsá á Fjöllum (3. Dag), Syd paa til Möðrudalur (4. Dag), Øst paa til Skjöldólfsstaðir ved Jökulsá á Brú (5. Dag), i N. Ø. langs denne til Fossvöllur (6. Dag), i S. Ø. til Egilsstaðir ved Lagarfljót (7. Dag), derfra i Øst til Seyðisfjörður, i S. Ø. til Eskifjörður og i S. til Berufjörður. Fra Akureyri til Grímsstaðir og fra Fossvöllur til Seyðisfjörður følger Ruten omtrent Telegraflinien.

Turister, som efter at have besøgt Mývatn vil se Dettifoss og Ásbyrgi, forinden de gaar til Østlandet, kan fra Reykjahlíð gaa over Dettifoss til Svínadalur (jvfr. S. 60—62), overnatte der og næste Dag gaa videre til Ásbyrgi, derefter over Broen ved Skinnastaðir og Syd paa langs Østsiden af Jökulsá til Gaarden Eystraland, hvor der overnattes. Den derpaa følgende Dag gaar man da videre Syd paa til Grímsstaðir. Denne Sideudflugt tager saaledes to Dage ekstra.

b. Mellem Möðrudalur og Egilsstaðir (5. til 7. Dag) kan ogsaa benyttes en **sydligere Rute,** idet man 5. Dag gaar til en af Gaardene ved den sydlige Del af Jökulsá á Brú, derfra (6. Dag) over Fljótsheiði til Fljótsdalur, og endelig herfra (7. Dag) Nord paa til Egilsstaðir. Denne Rute tillader Udflugter længere Syd paa til Egnen ved Snæfell m. m.

c. Mellem Grímsstaðir og Fossvöllur (4. til 6. Dag) kan endvidere benyttes en **nordligere Rute,** der tillige er nærmeste Vej ttl Vopnafjörður. Fra Grímsstaðir gaar man i Øst i to Dage (4. og 5. Dag) hertil. Der kan benyttes to—tre Ruter, hvoraf den ene følger Telegrafledningen. Paa denne findes to Sæluhuse. Iøvrigt frembyder Ruten ingen større Interesse for Turister, da den gaar gennem øde Terræn. Man rider gerne 1. Dag lige til Hof (en meget lang Dagsrejse) og derfra anden Dag en kort Vej til Vopnafjörður.

Vil man til Seyðisfjörður, gaar man fra Hof i S. Ø. over Smjörvatnsheiði, Vest om det fremtrædende Smjörfjall (1200 m) til Fossvöllur ved Jökulsá á Brú, hvor man altsaa støder paa Hovedruten igen.

Rejsende, som hurtigst muligt fra Akureyri vil til Seydisfjord over Land, benytter stundom denne Rute, som kan tilbagelægges paa 5 Dage saaledes:

1. Dag: Akureyri—Þverá,
2. Dag: Þverá—Grímsstaðir ved Jökulsá á Fjöllum,
3. Dag: Grímsstaðir—Hof,

4. Dag: Hof—Fossvöllur,
5. Dag: Fossvöllur—Seyðisfjörður.

d. Mellem Akureyri og Østlandet gaar ogsaa en **Kystrute,** som berører Húsavík, Svalbarð, Þórshöfn og Vopnafjörður. Den passerer Jökulsá á Fjöllum paa Broen ved Skinnastaðir. Hvem der vil besøge Halvøerne Melrakkasljetta og Lánganes bør benytte denne Rute. Fra Vopnafjörður til Egilsstaðir kan man enten benytte Ruten over Fossvöllur eller en længere, nærmere Kysten.

Hovedruten.

1. Dag. Akureyri—Ljósavatn (32 km) **(eller Íngjaldsstaðir)** (38 km — 5—6 Timer). Over Vaðlaheiði og Fnjóská, forbi Háls, gennem Ljósavatnsskarð til **Ljósavatn** (eller Íngjaldsstaðir) som Rute 6 (jvfr. Side 43—44). Ad en lille Omvej, som tager et Kvarters Tid fra Broen over Skjálfandafljót, kommer man til Gaarden Úlfsbær, som ogsaa er godt Kvarter.

2. Dag. Ljósavatn (eller Íngjaldsstaðir)—Þverá—Reykjahlíð (45,5 km — 7—8 Timer). Over Skjálfandafljót ved Goðafoss, videre over Fljótsheiði forbi Einarsstaðir (15,2 km), Breiðamýri og Stóru-Laugar, alle i Reykjadalur, videre over Højderne ned i Laxárdalur til **Þverá** (9,2 km) (som Rute 6, jvfr. Side 46). Derfra tværs over Dalen op paa Mývatnssandur forbi Gaarden Grímsstaðir (17,6 km) ved Mývatn og videre til **Reykjahlíð** (3,5 km) (jvfr. Side 52).

3. Dag. Reykjahlíð—Grímsstaðir (38 km — 6 Timer). Fra Reykjahlíð ad den beskrevne Postvej Øst paa til Námufell med Námuskarð, derfra videre i samme Retning over Mývatns Öræfi (jvfr. Side 59), hvor Nordenden af **Nýja-Hraun's** Lavamark passeres. Fra Grímsstaðir til Jökulsá (33,3 km). Paa hele Ridtet har man haft Udsigt til Fjældrækkerne ved Krafla (i N.) og Búrfell (i S.), og som man nærmer sig Jökulsá aabner Udsigten sig mod Syd helt ned til Herðubreið. Terrænet er ved Jøkelsaa meget sandet, og Klitter bevoksede med Marehalm optræder her. Navnlig i ældre Tid lod man Heste gaa løse her for at finde Føden. Et isoleret lille Fjældparti lidt mod Syd ved Elven hedder Hrossaborg. Fra Reykjahlíð har man telefonisk bestilt en Mand fra Gaarden **Grímsstaðir,** som ligger Øst for Elven, til at møde med Baad paa Vestsiden ved et Sæluhús, som findes her. Man driver nu Hestene over paa Svøm og gaar selv i Baaden. Fra Jøkelsaa er der endnu en halv Times Ridt (4,7 km) til Gaarden Grímsstaðir, som har et toetages Indhus, og hvor man kan faa godt Kvarter. Gaarden hører til de mest højtliggende paa Island, og Faareavl er særlig udviklet.

Landstrækningen mellem Skjálfandafljót og Jökulsá á Fjöllum, som vi nu har lagt bag os, hører, som bemærket, til de mest vulkanske Egne paa Island. Den er, siger *Thoroddsen,* et Sænkningsfelt i stor Stil. Medens Højlandet de fleste andre Steder paa Island træder frem til Havet med bratte Fjælde, der ofte er lige saa høje, ja højere end det bag ved liggende Plateauland, skraaner Terrænet her jævnt mod Havet, idet dog enkelte isolerede Fjælde eller Fjældrækker hæver sig over Plateauet. I Egnen Øst for Jökulsá á Fjöllum, som vi nu kommer til, har den vulkanske Virksomhed derimod været temmelig ubetydelig i Forhold til de storartede Udbrud i de vestligere Egne:

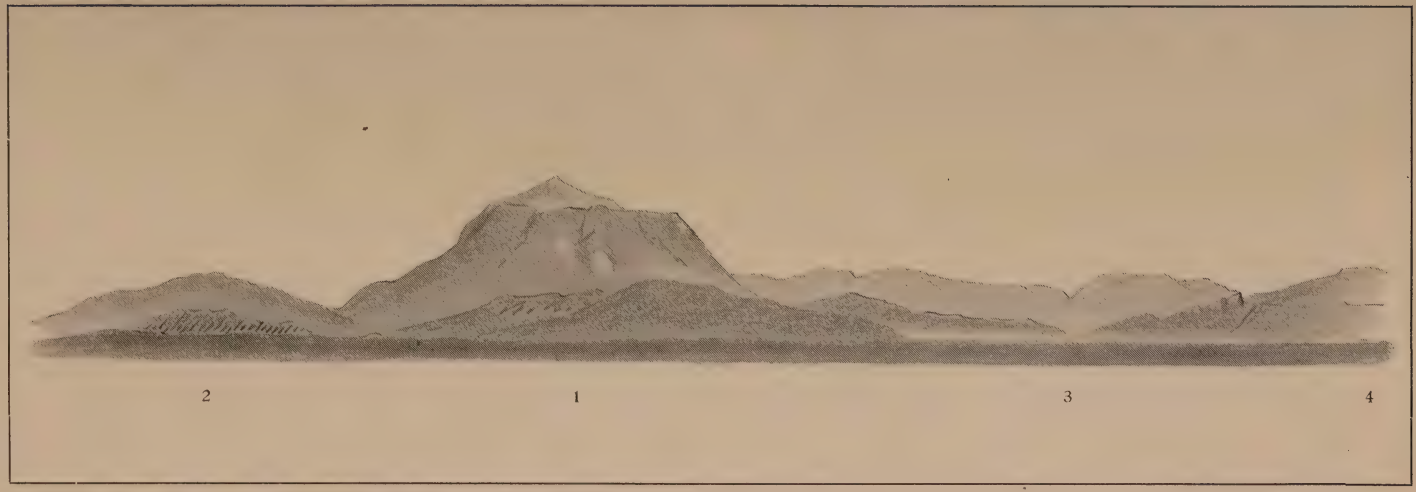

Udsigt fra Möðrudalur mod Vest

til Herðubreið (1), Herðubreiðartögl (2), Dýngjufjöll (3) og Kollótta Dýngja (4).

(Skitse af D. B.)

man er ogsaa her kommen til Grænsen af det vulkanske Bælte, der strækker sig tværs over Island.

4. Dag. Grímsstaðir—Möðrudalur (33,3 km — 5—6 Timer). Syd paa i Terrænet Øst for Jökulsá, med Udsigt til Fjældene i den **nordøstlige Del af Ódáðahraun** (Ketill, Kerlíng, Herðubreiðarfjall, Herðubreið o. s. v.). Tidligere laa Grímsstaðir noget sydligere, paa et Sted, der nu kaldes „gamli Bærinn" (5,3 km). Herfra rides gennem et Fjældparti, Víðidalsfjall, som strækker sig langs Jökulsá. I dette ligger en lille Gaard, Víðidalur (12,6 km), hvor man kan raste. Videre over et lille Pas med meget maleriske Omgivelser, og idet Udsigten aabner sig helt mod Syd, til Vatna-Jökulls Nordrand, hvor **Kverkfjöll** kan øjnes i sigtbart Vejr, og hvorfra man maaske kan se Røgen stige op fra Solfatarerne i Toppen. Man har ogsaa en prægtig Udsigt til **Herðubreið** (1600 m), hvis hvide Snepyramide paa Toppen skal kunne forsvinde i hede Somre — endvidere til de omgivende Fjælde: Herðubreiðarfjall (858 m) i Nord og Kollótta-Dýngja (1209 m) lidt vestligere, ligesom Dýngjufjöll, der indeslutter Askja's Kraterdal, ligger længst tilbage i Vest. Syd for Herðubreið ligger Ryggen Herðubreiðartögl (1077 m). Vi passerer Skarðsá, som flyder i Jökulsá, og efter endnu c. $^3/_4$ Times Ridt naar vi Gaarden **Möðrudalur „á Fjöllum"** (ɔ: paa Fjældene), der er den højest beliggende Gaard paa Island (469 m o. H., 15,4 km fra Víðidalur). Dens Middeltemperatur for hele Aaret er kun ÷ 0,8° C. Der holdes ogsaa her en Mængde Faar, til hvilke der er ypperlige Fjældgræsgange. Ja intetsteds i hele Landet bliver Faarene federe og triveligere end her, men Pasningen kræver haardføre Mænd og dygtige Hyrder. I al Slags Vejr om Vinteren maa de vandre lange Veje til de Faarestalde, som maaske er nedgravede i Jorden, og hvor Faarene er opstaldede for hurtigt herfra at kunne lukkes ud for at søge Føden, om Vejret tillader det. Ellers maa de fodres paa Stald.

Ogsaa fra Fjældene Vest for Gaarden er en prægtig Udsigt til Ódáðahrauns Fjælde og ned mod Vatna-Jökull.

Egnen Syd for Mødrudal (jvfr. Rute 15) har lidt meget af Aske fra det vulkanske Udbrud i Askja i 1876. 4 Timers Ridt fra Gaarden i denne Retning findes Tomterne af en Gaard paa Bredden af den lille Sø Arnardalsvatn, og 3—4 Timers Ridt endnu sydligere findes et Græssted, **Fagridalur** ved Foden af Fagradalsfjall, hvilket krones af nogle Knuder, Gæsahnjúkar, som kan ses fra Mødrudal. Græsstedet ligger ved en Sø, der berøres af Kreppa, Jøkulsaaens østlige Gren, som just her slaar en Bue mod Øst. En Udflugt dertil vil være meget lønnende, om end besværlig. For at kunne overnatte her maa Telt medføres. Der findes i alle Tilfælde intet Sæluhús. Fra Fagradalsfjall ses Vatna-Jökulls Nordrand fra Snæfell, det isolerede sneklædte, pyramideformede Fjæld ved Jøklens nordøstre Hjørne — til Kistufell langt borte i Jøkelranden mod Vest. Mellem disse to Yderpunkter hæver det prægtige **Kverkfjöll** sig (1900 m). Fra en Kløft i Toppen skrider en Gletscher ned, og fra Solfatarerne, som Kapt. *J. P. Koch* først af alle besøgte i 1912, ryger det. Mod N. skyder en Række lavere Smaaknuder, Kverkhnjúkarani, sig ud. I Nærheden af dem ligger Græsstedet Hvannalindir (Vest for Kreppa), hvorfra Kapt. Koch foretog sit Ridt tværs over Vatna-Jökull, idet han gik op paa samme

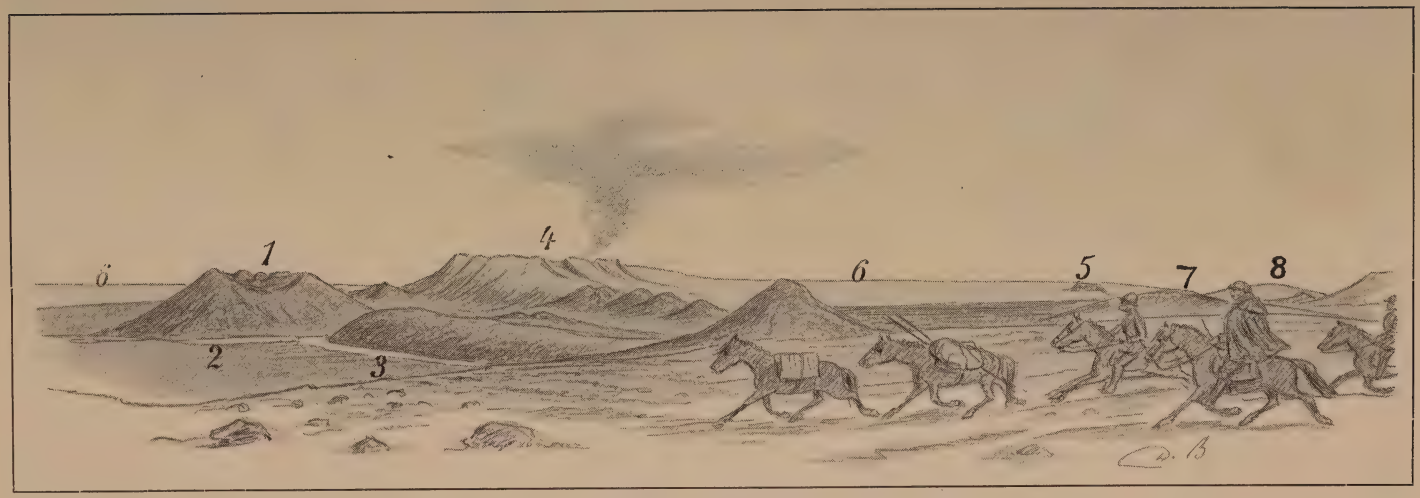

Udsigt mod Vatna-Jökull's Nordrand fra Egnen Nord for Fagridalur.

1 Fagradalsfjall, hvis Ryg krones af Gæsadalshnjúkar. 2 Fagridalur. 3 Kreppa. 4 Kverkfjöll med rygende Solfatarer paa Toppen. 5 Kistufell. 6 Vatna-Jökull. 7 Vaðalda. 8 Trölladýngja.

(Skitse af D. B.)

Øst for Kverkfjöll. Fra Græsstedet i Fagridalur har man endnu 3—4 Timers Ridt til Jøkelranden og 7—8 Timers Ridt gennem Fjældene mod N. Ø. til Gaarden Brú i Jøkeldalen (hvorom nedenfor). Man passerer paa dette Ridt gennem Laugavalladalur med varme Kilder.

Gamle Efterretninger gør det sandsynligt, at der fra Mødrudal og Egnen S. derfor var Passage over Vatna-Jökull til Sydkysten i ældre Tid. Fra Mødrudal var ogsaa Rideveje gennem Ódáðahraun. Et lille Fjæld S. V. for Gaarden, hinsides Jökulsá, det saakaldte Ferjufjall, minder om, at Elven dengang passeredes her paa Færge. Vadested findes ikke her. Sydligere har man af og til med lange Mellemrum — senest i 1912 — passeret Kreppa paa Vad i Højde med Fagridal og Hvannalindir.

5. Dag. Möðrudalur—Skjöldólfsstaðir (40 km). Vejen gaar Øst paa over ensformige Fjældvidder. Paa Ruten findes en lille Gaard, Rángalón, det eneste beboede Sted, før man kommer ned i Jökuldalur ved **Skjöldólfsstaðir.**

Gennem Jøkeldalen strømmer Jökulsá á Brú (ɔ: J. „med Broen"), saaledes benævnet efter en Bro, som engang fandtes sydlig i Dalen ved Gaarden **Brú,** hvor der nu imidlertid kun er en Luftfærge. N. for Brú ligger Eiríksstaðir, hvor der ogsaa er Luftfærge, nordligere endnu **Hákonarstaðir,** hvor der derimod findes en Bro, og derpaa Skjöldólfsstaðir. Til denne Gaard kan man ride fra Möðrudalur i 7—8 Timer.

6. Dag. Skjöldólfsstaðir—Fossvöllur (35 km). Jøkelsaaens vestlige Bred følges. Paa Vejen passeres ved Hofteigur sammenfaldne Ruiner af, som det menes, en Hovtomt, derpaa kommer man til den smukt beliggende Gaard **Fossvöllur,** der ligger ved et Vandfald. Her er Bro over Jökulsá.

Gaardene i Jøkeldalen led meget ved Askjas Udbrud i 1875, idet Vestenvinden ved den Lejlighed medførte en stor Mængde Aske, som dækkede Tunene, hvilke først blev befriede derfor efter et møjsommeligt Arbejde.

7. Dag. Fossvöllur—Egilsstaðir (24 km — 3—4 Timer). Efter at have passeret Broen ved Fossvöllur kommer man paa god Vej og er nu i den saakaldte Hróarstúnga eller Tungen mellem Jökulsá á Brú og Lagarfljóts Afløb, hvilke munder ud i Ishavet i Bugten Hjeraðsflói. Vi er nu i tæt bebyggede og frugtbare Egne paa begge Sider af den prægtige, smalle Indsø **Lagarfljót,** hvis Længde er 45 km og hvis Bredde varierer mellem 1 og 2 km. Dens Dybde er c. 100 m og Vandspejlet er 84 m o. H. Den er i Virkeligheden kun en uhyre vandfyldt, smal Dal, gennem hvilken Tilløbene fra den egentlige Fljótsdal (Norðurdalur) og Þorgerðarstaðadalur strømmer.

Egnen paa begge Sider af Lagarfljót omfatter Fljótsdalshjerað, som er forholdsvis tæt bebygget med store, gode Gaarde, hvilke ofte har nymodens Indhuse. Vest for Fljotets nordlige Del træffes saaledes Gaardene Rángá og Bót. I denne Egn er kredsrunde Hølader, byggede med Vægge af Sten og Jordtørv, almindelige. Slige Bygninger findes næppe andetsteds paa Island. N. for Rángá ved Vífilsstaðir ligger paa

Hjem fra
Svanejagt.

Ved Hallormsstaðir
paa Bredden af
Lagarfljót.
(Eyjólfur Jónsson,
Seyðisfjörður, fot.)

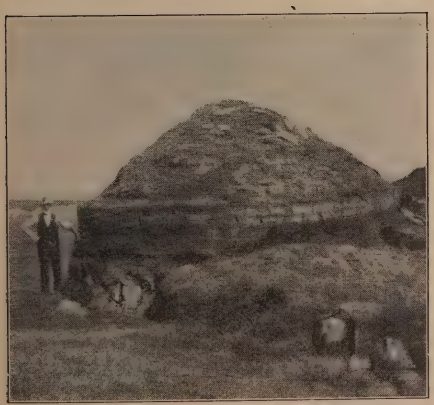

Rund Hølade,
karakteristisk for
Egnen ved
Lagarfljót.

Bredderne af Lagarfljót et gammelt Tingsted med mange Bodtomter (vistnok Stedet for Krakalækjar Ting).

Lidt N. for **Egilsstaðir,** der ligger Øst for Fljotet, findes en 300 Meter lang Bro, ad hvilken man passerer over til Gaarden, hvor der kan faas godt Kvarter.

Historiske Minder savnes overhovedet ikke i Egnen ved Lagarfljót, hvor Sagaen om Hrafnkell Freysgoði og Sagaen om Droplaugssønnerne spiller, og hvor Folketroen desuden befolkede Søen med flere Slags Uhyrer, saasom en vældig Orm eller Slange. Paa Torsnes, lige over for Egilsstaðir, paa Fljotets Vestside, ses Tomter af en stor Gaard. Man har her villet paavise et Gudehus (hof), men det er ikke i Overensstemmelse med de faktiske Forhold.

Med Egilsstaðir som Udgangspunkt kan man gøre interessante Udflugter paa Søen. Navnlig vil et Besøg ved **Hallormsstaðir** Skove lønne sig; men ogsaa Egnen længere mod Syd frembyder stor Interesse. Snæfells spidse Top ses for Enden af Dalen højt over Terrænet.

Fra Eyjabakka-Jökull, Vatna-Jökulls nordøstre Del, kommer Jökulsá strømmende ned Øst om Snæfell. Sydlig i Fljótsdalur, Vest for Elven, ligger bl. a. Præstegaarden **Valþjófsstaður,** som i Sturlungetiden ejedes af Svinfellingerne i Öræfa S. for Vatna-Jökull. Fra Valtjovsstad har vort Nationalmuseum faaet en pragtfuld udskaaret Kirkedør fra Fristatstiden. Nordligere ligger Bessastaðir, hvor Sagahelten *Besse* boede. Han omtales i Droplaugssona Saga. Her stod et hedensk Tempel, i hvilket Afgudsbilleder af Tor, Frej, Freja o. s. v. var opstillede.

Paa Skriðuklaustur var Islands yngste Kloster. **Brekka** ved den sydlige Ende af Lagarfljót er Bolig for en Distriktslæge. Fra Fjældene mod Vest kommer Hengifossá med den prægtige høje **Hengifoss** ned i Dalen. Øst for Fljotet ved dettes Sydende ligger Gaarden Hrafnkelsstaðir, hvor *Hrafnkell* boede en Tid, efter at han var blevet fordrevet fra Aðalból af *Sámur*. Nordligere ligger det flere Gange omtalte Hallormsstaðir, saa følger Vallanes og endelig Egilsstaðir.

Sideudflugt til Hrafnkelsdalur og Egnen ved Snæfell.

Har man til Hensigt at besøge Skuepladsen for Hrafnkell Freysgoðis Saga, nemlig den lille Hrafnkelsdalur, som munder ud i Jøkeldalen i Højde med Brú, ja vil man maaske yderligere udstrække sin Rejse til Egnen ved Snæfell, hvor de mange Jøkelelve udspringer, i Randen af Brúar-Jökull (en Del af Vatna-Jökull), bør man — kommende Vest fra — gaa over Jökulsá á Brú (bedst ved Hákonarstaðir) og derfra i Syd ind i Hrafnkelsdalur. Fra Brú og Hákonarstaðir kan man ogsaa gaa videre over Fljótsdalsheiði til Brekka i Fljótsdalur og derfra til Hest i 9 Timer naa Egilsstaðir.

I **Hrafnkelsdalur** boede *Hrafnkell* paa **Aðalból** til han blev overfaldet, mishandlet og fordrevet — alt som Følge af, at han havde dræbt Drengen *Einar*, der passede en til Guden Frej indviet Hest, som ingen maatte ride paa. Da Drengen desuagtet havde gjort det, dræbte Hrafnkell ham, hvorefter han selv blev forfulgt. I Dalen træffes flere Lokaliteter med Minder fra denne Saga — ligesom Reykjasæteren, hvor Drabet fandt Sted, endnu kan paavises oppe i Højlandet mod Syd.

Fra Højderne oven for Bunden af Hrafnkelsdalur har man en pragtfuld Udsigt til Vatna-Jökull (Brúar-Jökull) fra Kverkfjöll til Syd for **Snæfell.** Dette sidste Fjæld (1822 m) ligger frit paa Højryggen og udskyder mod

Over Fljótsdalsheiði (i Baggrunden Eyvindarfjöll).

Hrafnkelsdalur, set mod Nord, fra Fjældene Øst for Gaarden Aðalból.

Hrafnkelsdalur, set mod Syd. Hinsides Elven ligger Gaarden Aðalból.

(Dagbogsskitser af D. B.)

Eyjabakka-Jökull,
hvorfra Eyjabakkaá kommer.

Snæfell.
Nálhúshnjúkar.

Vatna-Jökull's Nordøstrand, set fra Fljótsdalsheiði i 40—50 km Afstand.

(Tegning efter Skitse af D. B.)

Ved Vatna-Jökull's Nordrand.

Udsigt fra Højderne Syd for Hrafnkelsdalur's Bund. Snæfell's sydlige Udløbere ses t. v.
Kverkfjöll ligger i Baggrunden ca. 40 km borte.

(Tegning efter Skitse af D. B.)

N. en lavere Række Smaaknuder, Nálhúshnjúkar, og mod S. en lignende Række, Þjófahnjúkar. Sidstnævntes sydligste Fjældknude er Litla Snæfell (1133 m). Snæfell, som er en udslukt Vulkan, og hvis Top er isdækt, er et Par Gange bleven besteget. I Egnen særlig ved **Kildefloderne til Jökulsá á Brú** (Sauðá, Kríngilsá og Jökulkvísl) træffes endnu Rensdyr, som er Efterkommere af nogle, der i Slutningen af det 18. Aarhundrede blev indførte fra Norge. Hovedtilløbet til Jökulsá á Brú er Jökulkvísl, der kommer lige ud af Jøkelranden S. for Snæfell. Her lader Jøklen sig forholdsvis let bestige. I 1901 da Forf. heraf besøgte disse Egne, kunde han ride op paa den. Et godt Stykke N. V. herfor findes et Sæluhús til Brug for Bønderne ved deres Efteraarsfjældgange. Her kan man overnatte, og her findes Græs til Hestene i Nærheden (c. 5—6 Timers Ridt fra Aðalból) (jvfr. Rute 15).

Efter at have gjort en Udflugt til Egnen S. for Hrafnkelsdalur, kan man over Fljótsdalsheiði i Øst gaa ned i Fljótsdalur (Norðurdalur), som gennemstrømmes af Lagarfljóts Hovedtilløb Jökulsá. Under Ridtet over Heden har man i godt Vejr en prægtig Udsigt til Snæfell og **Eyjabakka-Jökull.** Man kommer ned i Fljótsdalur ved Egilsstaðir (ikke at forveksle med Gaarden af samme Navn længere N. paa). Herfra gaar man Nord paa forbi Valþjófsstaður, Skriðuklaustur, Bessastaðir til Brekka (Lægebolig), hvorfra man rider N. paa til Egilstaðir langs Østsiden af Lagarfljót (7—8 Timer).

Fra Egilsstaðir kan man gaa mod Øst til Seyðisfjörður (jvfr. I, Side 78). Vil man fra Brekka gaa til Eskifjörður eller Djúpivogur, behøver man ikke at gaa saa langt N. paa som til Egilsstaðir, men kan f. Eks. efter et Besøg i Hallormsstaðir gaa til Þíngmúli og over Þórdalsheiði til Eskifjörður (jvfr. I, Side 80) eller Syd paa gennem Skriðdalur til Djúpivogur (se nedenfor).

8. Dag. a) Egilsstaðir—Seyðisfjörður ($4^1/_2$—5 Timer) over Fjarðarheiði (jvfr. I, Side 79).

b) Egilsstaðir—Eskifjörður (7 Timer) ad Kørevejen gennem Fagridalur (ev. i Automobil) til Búðareyri ved Bunden af Reyðarfjörður (35 km); derfra til Eskifjörður (15 km — 2 Timer, jvfr. I, Side 80).

c) Egilsstaðir—Höskuldsstaðir (55 km — 10 Timer). Langs Østsiden af Lagarfljót og videre Øst for Grímsá mod S. Denne flyder i Søen N. f. Vallanes Kirkested og dannes længere oppe af de to Elve: Múlaá og Geitdalsá, som forener sig N. for Þíngmúli, hvor der findes Lokaliteter, som tyder paa, at her har været ikke blot Tingsted, men ogsaa hedensk Gudsdyrkelse (nogle Bodtomter benævnes Goðatóttir, et Stykke af Tunet Goðatún, en Sten Goðasteinn o. s. v.). Grímsá flyder langs Hallormsstaðaháls, en Ryg, Vest for hvilken Hallormsstaðaskógur ligger. Efter at have passeret Þíngmúli rider man op gennem den frugtbare og tæt bebyggede Skriðdalur, der gennemstrømmes af Múlaá. Øverst i Dalen ligger en lille Sø, Skriðuvatn, gennem hvilken Múlaá løber.

For Enden af Dalen bøjer man t. v. op paa Breiðdalsheiði og naar gennem et Bjærgpas ned i den af smukke, høje Fjælde omgivne Breiðdalur. Man passerer en Gaard og kommer til Höskuldsstaðir, en anden saadan i smukke Omgivelser ved Breiðdalsá. Et Vandfald opliver yderligere Stedet.

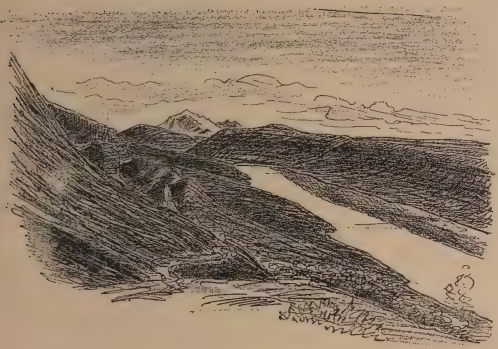

Udsigt fra Højderne Øst for Hallormsstaðir. Til højre: Lagarfljót. I Baggrunden: Snæfell.

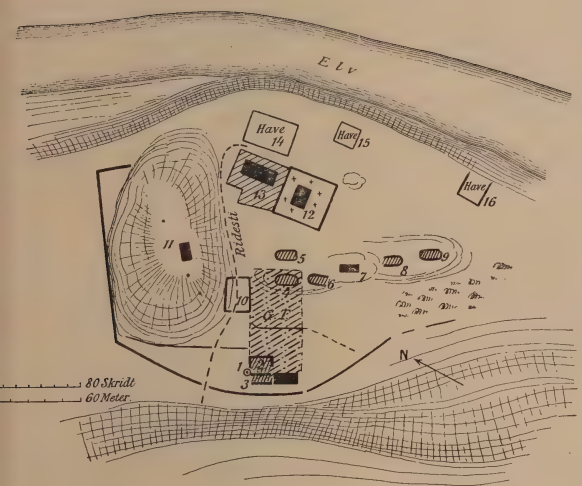

Þingmúli:
1 goðasteinn.
2—3 goðatóptir.
4—9 gamle (Bod?) Tomter.
10 gammel Faarefold.
11 Þinghóll.
12 Kirke og Kirkegd.
13 Beboelseshuse.
14—16 Køkkenhaver.
Nedenfor Ruinerne flyder Múlaá.
G. T. (det skraverede) Goðatún.

Gøtavig (Gautavík) med Tomter af Handelsboder.

(Dagbogsskitser af D. B.)

9. Dag. Höskuldsstaðir—Djúpivogur (10 Timer). Fra Höskuldsstaðir er en stejl Opstigning mod Syd til Fjældet, hvorfra haves en vid Udsigt bl. a. til Þrándar-Jökull. Vejen gaar gennem **Berufjarðarskarð** (669 m) ned i Berufjörður ad en yderst besværlig Vej, men med en herlig Udsigt.

Gaarden Berufjörður ligger her i det Indre af Fjorden hvilken omgives af stejle, høje Tinder. Man kan nu ride ud langs Fjorden paa begge Sider. Handelsstedet Djúpivogur ligger yderst i samme neden for **Búlandstindur** (c. 1000 m). Vil man ride helt til Handelsstedet maa man bruge Vejen langs Sydsiden af Fjorden, hvilket anbefales, idet denne Vej er betydelig bedre end paa den anden Side. Men man kan ogsaa, hvis man f. Eks. vil afslutte sit Ridt her i Fjorden for at tage Damper, ride langs Nordsiden, idet man bl. a. passerer Gautavík, hvor der i Middelalderen var Handelssted og Havneplads, og hvor der ses Tomter af Handelsboder af lignende Art som i Øfjord. Ved Gaarden Berunes giver man Slip paa Hestene og gaar i Baad over til Djúpivogur. Man kan desuden naa Berunes — uden at gaa over Berufjarðarskarð — ved fra Breiðdalur at ride udenom Næsset. Endvidere skal det omtales, at der gaar en kortere Rute fra Bunden af Skriðdalur til Bunden af Berufjörður over Öxarheiði, men den er meget slem og stenet og ikke at anbefale. Fra Þorgerðarstaðadalur gaar en lignende Passage til Bunden af Berufjörður. I denne Fjord er Findested for Zeolither (isl. geislasteinn).

I **Djúpivogur** opnaas godt Kvarter og der er Købmandshandler. Stedet anløbes af Dampere og man kan her slutte sin Landrejse og gaa ombord i en saadan, hvis man ikke foretrækker at ride langs Islands Sydkyst til Reykjavík (Rute 8).

Ud for Berufjord ligger den lille Ø Papey, hvor Irerne, de første Beboere af Island, havde sat sig ned (jvfr. I, Side 82).

I et ved Aar 825 forfattet stort geografisk Værk beretter den irske Munk *Dicuilus*, at enkelte irske (keltiske) Eremitter havde fundet Vej til „Thule".

Islands ældste historiske Skrift, „Íslendíngabók" af *Ari fróði Þórgilsson*, siger udtrykkeligt, at da Nordboerne kom til Landet, viste det sig, at andre var komne forud:

„Dengang fandtes her kristne Mænd, som af Nordboerne kaldtes Papar, men de rejste snart bort, da de ikke vilde leve blandt Hedninger, og efterlod irske Bøger, Klokker og Krumstave; heraf kan man se, at de var Irlændere."

„Landnámabók" eller Beretningen om, hvorledes Nybyggerne tog Land paa Island, lægger, med Hensyn til Bøgerne og Krumstavene, til, at „de blev fundne i Papey ved Østlandet og i Papýli, og det nævnes ogsaa i engelske Bøger, at der dengang har været Skibsfart mellem Landene".

Et andet Sted i „Landnáma" siges der om Gaarden „Kirkjubær" (Kirkebø) paa Síða paa Sydlandet, at der havde Paperne før boet, og derfor kunde ingen Hedning trives paa denne Gaard, hvor der for øvrigt senere, i 1186, blev oprettet et Nonnekloster (jvfr. Side 100).

En latinsk Krønike fra det 13. Aarh. giver Forklaringen paa Navnet: „Paperne kaldtes de, fordi de brugte hvide Klæder ligesom Præsterne, og derfor kaldes alle Præster paa det teutoniske Sprog Pape. Øen Papey har endnu beholdt sit Navn efter dem."

Papøen med sine omliggende mindre Øer, Skær og Holme ligger smukt foran den fjældklædte Kyst, mellem hvis Toppe Hofs-Jökull og Þrándar-Jökull

viser deres hvide Sne-Kupler. Paa Øen ligger en Gaard og tilmed en af de rigeste paa Island. Munkene plejede i gamle Dage sjældent at vælge sig de daarligste Steder til Livets Ophold. Der er fuldt op af Søfugle, som yngler paa Øen; de giver Føde, Æg og Dun. I 1901 besøgte Forf. heraf Øen, og Bonden angav, at han Aaret før havde fanget c. 11.000 Fugle, hvoraf de fleste var Lunder, ligesom han havde taget 50 kg Ederdun. Fiskeri og Sælfangst er der nok af, og Landbrug drives ogsaa. Drivtømmer kommer der meget af. Papø er saaledes efter islandske Forhold et Eden, hvor Mennesket kun behøver at strække Haanden ud, for at faa Føde og Stof til Klæder.

Endnu bevares Minderne fra Irernes Tid. En lille Bakke paa Øens Sydvestside bærer f. Eks. Navnet „Írski hóll“ (Irske Høj), og her paavises Tomter, som menes at have været deres Bolig, ligesom Stedet, hvor Paperne havde Skibe sat op paa Land. Da Nordboerne kom til Island, var „Papernes“ Tid forbi.

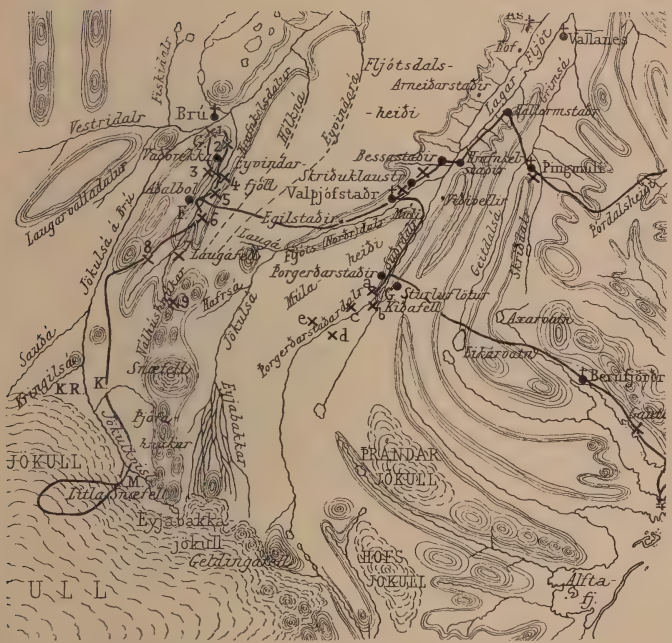

Egnen Nord og Øst for Vatna-Jökull's Nordøsthjørne.
(Ruten er Forfatterens fra 1901). G: Oldtidsgrave. F: Faxagil. 1—9 Ruingrupper i Hrafnkelsdalur. a—e do. i Þorgerðarstaðadalur.

Litteratur:

1) *Th. Thoroddsen:* „Fra det sydøstlige Island“ („Geogr. Tidsskr.“ 13. Bd.). — 2) do.: „Fra det nordøstlige Island“ („Geogr. Tidsskr.“ 13. Bd.). — 3) *Kr. Kålund:* „Island“. II. — 4) *Stefán Stefánsson:* „Iceland“. — 5) „Ravnkel Frøjsgodes Saga“ — „Saga om Helge og Grim, Dropløgs Sønner“ — „Vopnafjordingernes Saga“ samt „Fortælling om Torstejn Stanghug“ (i „Billeder af Livet paa Island“ I, ved *Fr. Winkel Horn*). — 6) „Den danske Ekspedition til Dronning Louises Land og tværs over Grønlands Indlandsis 1912—1913 under Ledelse af Kapt. *J. P. Koch* — Rejsen tværs over Island Juni 1912“ („Geogr. Tidsskr.“ 21. Bd.). — 7) *Daniel Bruun:* „Det høje Nord“. Færøernes, Islands og Grønlands Udforskning (Islands Opdagelse og Kolonisation Side 93 og flg.) (Kbh. 1902). — 8) do.: „Ved Vatna-Jökulls Nordrand“ („Geogr. Tidsskr.“ 16. Bd.). — 9) do.: „Islænderfærder tilhest over Vatna-Jökull“ („Geogr. Tidsskr.“ 22. Bd.).

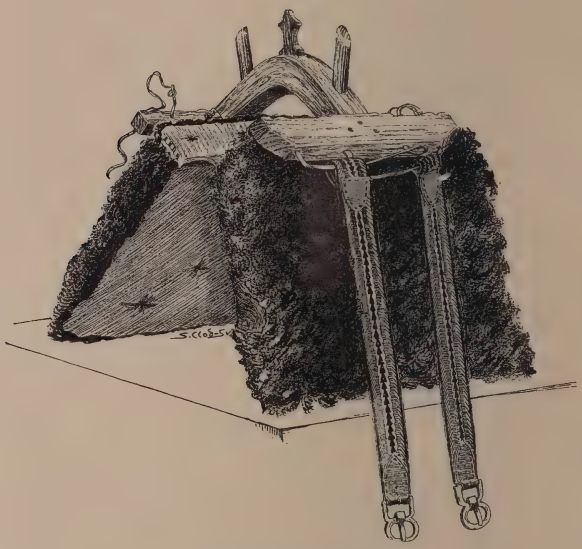

Islandsk Paksadel.

Paa Vatna-Jökull.

Rute 8.

Fra Reykjavík langs Sydkysten til Djúpivogur

(14 Dage).

Denne Rute frembyder særlig Interesse derved, at den fører den rejsende over det store sydlige Lavland til Egne, i hvilke den berømte Njals Saga foregaar, hvorefter den fortsættes langs Foden af Jøklerne gennem Skaptafells Syslerne, der blandt alle Islands beboede Egne er de mest afsides, hvorfor ogsaa gammel Sæd og Skik længst har holdt sig uforandret her. Den nærmeste Aarsag til denne Afsondrethed er, at Syslerne for en stor Del danner en smal Kystlinie ved Foden af Jøklerne, fra hvilke en Mængde Gletschere udsender farlige Jøkelelve med ofte vekslende Lejer, der hindrer Samkvemmet. Stundom maa man i Timevis ride over Elvelejer og oversvømmede Strækninger, hvor Broer ikke kan bygges.

Hertil kommer nu, at selve Kystlinien næsten ingen Havne og Fjorde har, fordi alle Lavninger er bleven udfyldte af Jøkelelves medbragte Grus. Var disse Kalamiteter nu de eneste, som Befolkningen havde at kæmpe med, kunde den dog adskillige Steder indrette sig med Udsigt til at faa Lov til at leve i Fred; men de Ødelæggelser, som vulkanske Udbrud med Lavastrømme, „Jøkelløb" og Askefald har foraarsaget og vel ogsaa i Fremtiden vil foraarsage, har medført, at hele Landskaber med flere Gaarde er bleven ødelagte saa at sige i et Nu. Kystens Konfiguration og Landets Overflade er som Følge heraf alene i historisk Tid bleven meget forandrede. Navnlig har Katla, en Vulkan, der ligger under Mýrdals-Jökulls Isdække, ved sine 13 kendte Udbrud foraarsaget uhyre megen Skade. Det sidste Udbrud var i 1919 og varede fra 12. Okt.—4. Nov. Flere Gaarde blev lagt øde, idet Jorden blev overdækket med et tykt Lag Aske og Slagger. Endda helt til Reykjavík, en Afstand af 20 Mil, naaede Askefaldet. Markerne er dog kommet sig forholdsvis hurtigt, og alle Gaardene er nu igen beboede. Vandflommen fra den smeltede Jøkel mærkedes som en Flodbølge langt ud i Havet og bragte saa store Sand- og Grusmængder med, at der dannedes en Tange øst for Hjörleifshöfði, der strakte sig 2 Kvartmil ud, og hvor der før var 50 Favne Vand, var der nu kun 25 Favne. Ogsaa fra Vatna-Jökull, især fra dens sydlige Udløber Öræfa-Jökull og Partiet der omkring, er der sket skæbnesvangre Ødelæggelser; men navnlig voldte de mægtige Lavastrømme, som i 1783 blev udgydte fra en Række Kratere i Højlandet S. V. for Vatna-Jökull, mellem Elvene Skaptá og Hverfisfljót, de største Forstyrrelser, saaledes som det nærmere nedenfor vil blive omtalt.

Professor *Thoroddsen* har her, som iøvrigt overalt paa Island, udforsket mange hidtil ukendte Egne og derved kastet nyt Lys over denne Del af Landet, som har været i saa usædvanlig høj Grad Genstand for Omskiftelser og Foran-

dringer. Siden Istiden har Islands Sydkyst hævet sig op af Havet. Mange Steder i Randfjældenes stejle Skrænter, der ligger højt over Havspejlet, findes Huler, der er dannede af Brændingen ved Kysten. Efter at Lavlandet var bleven hævet over Havet, blev det oversvømmet af kolossale Lavastrømme, der kom fra store Kratergrupper i det Indre. I flere lavtliggende Egne træffer man saaledes Lava under det sumpede Terræn, som har dannet sig oven paa. Ogsaa i vore Dage arbejder Jøkelelvene paa at opfylde Forlandet med Sand og Grus. Sikkert og ustandseligt foregaar denne Deltadannelse, til Tider forøget i voldsom Grad, naar vulkanske Udbrud har fundet Sted.

Postvejen (Sydlandsposten) mellem Reykjavík og Djúpivogur berører følgende Punkter: Selfoss, Hraungerði, Þjórsárbrú, Ægissíða, Garðsauki, Ossabær, Seljaland, Holt, Pjetursey, Vík, Mýrar, Rofabær, Þykkvibær, Prestbakki, Fagurhólsmýri, Kálfafellsstaður, Hólmur, Hólar, Stafafell, Starmýri og Djúpivogur. Fra denne Rute, som kan tilbagelægges paa 8—9 Dage, vil der her blive gjort Afvigelser, som vil medføre, at Turen tager c. 14 Dage.

Telegraflinien følger Postvejen til Vík. Paa Gaarden Kirkjubæjarklaustur er der en traadløs Telegrafstation. En saadan bliver ogsaa antagelig i 1924 oprettet paa en af Gaardene i Öræfi.

Generalstabens Kortblade forefindes over hele Sydlandet.

1. Dag. Reykjavík—Þjórsárbrú (77 km — jvfr. Rute 1) ad Kørevejen, videre ad samme til **Stórólfshvoll (Garðsauki)** og **Hlíðarendi.** Vejen gaar gennem det store sydlige Lavland, som ofte er bleven hærget af Jordskælv, men som hører til Landets mest velstaaende Egne. Gaardene ligger mange Steder forholdsvis tæt ved hverandre, og Andels- eller Fællesmejerier træffes. I klart Vejr har man Udsigt til Fjældene mellem Hekla og Eyjafjalla-Jökull ligesom Vestmannaeyjar ses ude paa Havet. Ved **Ægissíða** (100 km fra Reykjavík) er der bygget Bro over Ytri (Vestri) Rángá, saaledes at man kan køre videre lige ind i Fljótshlíð. Ved Ytri Rángá er der i Skrænterne ældgamle Huler, som har været benyttede af Beboerne paa forskellig Vis.

Herfra fortsættes Vejen, for en stor Del gennem sumpet Terræn, med enkelte Bakker og Flyvesandsklitter. Det er Rángárvellir, en Egn, der begrænses af Heklas Lavastrømme og de to Rángá'er. Midt i Lavlandet ligger paa en Bakke Præstegaarden **Oddi,** hvis Huse og Kirke ses viden om.

Her fremblomstrede den bekendte Høvdingeslægt Oddaverjerne, hvortil den for sin Lærdom berømte *Sæmund Sigfusson den Frode* († 1133) hørte. Uden Grund har man tillagt ham Samlingen af den ældre Edda. Sæmunds Sønnesøn *Jon Loftsson* (Snorres Fosterfader) var i sin Tid den fornemste og vistnok ogsaa mægtigste Mand paa Island. Han og hans nærmeste Efterfølgere spiller en stor Rolle i Sturlungetiden.

Bilruten gaar forbi Garðsauki og Stórólfshvoll (Lægebolig), men man kan gøre en lille Afstikker til Hest til Oddi. Vi har nu naaet de Egne, hvor Njals Saga hovedsagelig foregaar, og fortsætter mod Øst langs **Fljótshlíð,** en af de skønneste Egne paa Island med herlig Udsigt over Markarfljót Dalen til Eyjafjalla-Jökull og den dermed sammenhængende Goðalands-Jökull N. Ø. derfor. Til højre for os (i Syd) flyder Þverá, en Forgrening af Markarfljót, hvilken sidste har Tilløb ikke blot fra de nævnte Jøkler, men ogsaa fra Egnen ved Torfa-Jökull i Nord. Disse Jøkelelve forgrener sig med

Malkepige.

ofte foranderlige Lejer ud over de saakaldte **Landeyjar** (Landøer) eller det flade Land, som strækker sig til Kysten, og hinsides hvilken Vestmannaeyjar ses i Horisonten. Markarfljóts og Þverá's Dal adskiller det store Jøkelparti, til hvilket Eyjafjalla-Jökull og Goðalands-Jökull hører, fra det meget mindre Plateau, som østligst krones af den smukt formede, spidstoppede Tindfjalla-Jökull (1462 m), Vest for hvilken Þríhyrningur (678 m) ligger. Fljótshlíð danner Plateauets Sydrand. — Breiðabólstaður Præstegaard med Kirke passeres. Sydøst derfor, ude paa Landøerne, ser man en fritstaaende Klippe, Stóra Dímon.

Her var i Sagatiden Skov, og her ejede Njal og Gunnar Skov sammen. De af Gunnars Hustru Halgerd og Njals Hustru Bergtora foranledigede gensidige Drab paa hinandens Tjenestekarle begyndte med, at Halgerds Værkstyrer *Kol* i Skoven her dræbte Karlen *Svart* fra Bergtorshvol, som var sendt op for at tilbringe en Uge med at skove Træ i „Rødeskrider" (Rauðaskriður), et Sted i Store Dimons østlige Skrænt — saaledes benævnt efter Fjældstenenes røde Farve.

Efterhaanden nærmer vi os til **Hlíðarendi,** Gunnars berømte Gaard, hvor han og hans Hustru, den onde Hallgerd, boede.

Kort forinden man naar denne, passerer man Gunnarshólmi, hvorfra Gunnar saa tilbage, da han havde besluttet sig til at forlade Landet paa et Skib, som laa rede. Men Indtrykket af „de skønne Lier", som han skulde forlade, var ham for stærkt, og han besluttede at trodse Skæbnen og blive. Den islandske Digter *Jónas Hallgrímsson* har mesterlig skildret denne Situation i sit Digt „Gunnarshólmi". Gunnar dræbtes paa sin Gaard efter et heltemodigt Forsvar i sin berømte Skaale. Hans Høj paavises nordøst for Gaarden; det er en naturlig Klippe.

Hlíðarendi er Kirkested og meget smukt beliggende.

Efter at have forsynet os med Heste og Følgemand, fortsættes mod Øst forbi Gaarden Eyvindarmúli til Barkarstaðir, den næstsidste Gaard i Fljótshlíð, hvor Nattekvarter kan tages. Fra Gaarden, ved hvilken der gror smukke Birketræer, er en pragtfuld Udsigt over Dalen til Jøklerne og det vilde Fjældparti neden for Goðalands-Jökull, hvilket benævnes Þórsmörk. Paa **Eyjafjalla-Jökull's** hvide Kuppeltop (1666 m) ses nogle mørke Knuder. Det er, ifølge *Thoroddsen,* Rester af det Krater, fra hvilket der har fundet Udbrud Sted i 1612 og 1821.

Den rejsende, som efter at have besøgt **Hekla** (Rute 1), agter sig til **Fljótshlíð,** kan fra sit Nattekvarter paa Fellsmúli eller paa Galtalækur gaa Syd paa over Ytri Rángá, derfra over Lavamarker og Heder til Gaarden Keldur N. for Eystri Rángá, saa over denne og op over Þríhyrningsháls, Vest om Þríhyrningur (678 m) og ned i Fljótshlíð. Turen Fellsmúli—Barkarstaðir tager 10—12 Timer. Foretrækker man at gaa mere vestlig til Stórólfshvoll, tager det noget kortere Tid.

Fra Fljótshlíð og Þórsmörk kan man ad en meget besværlig og vanskelig Rute gaa „bag om Fjældene" (ɔ: Myrdalsjøkelpartiet) **til Skaptártúnga** i Vestur Skaptafells Sysla. Man kommer herved op paa den saakaldte **Fjallabaksvegur syðri** (ɔ: den sydlige Vej bag om Fjældene — **Rute 9),** som udgaar fra Bunden af den Dal, i hvilken Eystri Rángá flyder. Den ender i Skaptártúngas sydlige Del.

Det kan samtidig her bemærkes, at **Fjallabaksvegur nyrðri** (ɔ: den nordre Vej bag om Fjældene — **Rute 10)** udgaar fra Galtalækur og gaar N. om Hekla og Torfa-Jökull til den nordlige Del af Skaptártúnga.

Udsigt fra Barkarstaðir i Fljótshlið til Eyjafjalla-Jökull. I Baggrunden Markarfljót. (Dagbogsskitse af D. B.)

2. Dag. Barkarstaðir—Þórsmörk—Eyvindarholt (c. 10 Timer). Paa Barkarstaðir faas Lokalfører over Þverá—Markarfljót Bredningen til Sydsiden af Dalstrøget og ind i **Þórsmörk.** Passagen over de ofte ret vanskelige Elve tager en Timestid. Fra Øfjældsjøklen kommer to Bræer ned i Dalen uden om Steinsholt. Den vestligste af dem styrter ned gennem Jøklens isfyldte Kraterspalte fra Udbruddet i 1821 og stikker sin hvide Snude ned i Gruset for at hæve den sort og snavset. Fra den kommer en kort og bred Jøkelelv, Steinsholtsá, der kan være meget strid; men over den maa man for at komme ind i Þórsmörk, der ikke uden Grund er berømt for sin vilde Skønhed. Sønderrevne Fjældpartier med ejendommelige Tinder og stejle Skrænter veksler med smilende Smaadale, gennem hvilke Bække risler og i hvilke Smaafugle kvidrer i Birkekrattet. Og som Modsætning til alt dette glittrer den evige Sne fra Jøklerne. Et kort Stykke før man naar ind til Þórsmörk, er der paa højre Haand, lige hvor Vejen gaar, en meget interessant Kløft ind i Fjældet, kaldet Stakkholtsgjá, som ingen Rejsende burde forsømme at besøge. Kløften er kun 150—200 m i Dybden og i Bredden varierer den fra 2—12 m. Væggene er helt stejle Klipper i 20—30 Meters Højde, flere Steder helt overhængende, saa at Belysningen gennem den smalle Aabning foroven er af en helt ejendommelig Virkning. Kløften slutter i en lodret Klippevæg, hvor en lille Bæk falder ned i en spinkel Straale.

Den vigtigste af disse Dale, som aabner sig mod Vest ud mod Markarfljót, er Húsadalur, hvis Skraaninger er dækkede af frodigt Birkekrat. Inderst og østligt i Dalen er en stejl Klippe, i hvilken der i c. 8 Meters Højde findes en lille Hule med snæver Indgang. Den benævnes Snorraríki og bærer ved indridsede Navne Vidnesbyrd om hyppige Besøg. Husadal var engang bebygget, og i forrige Aarh. forsøgtes det i kort Tid atter at anlægge en Gaard her. Yderst i Husadal er en anden Klippehule, Sóttarhellir, i hvilken en Del Mennesker skal være døde af Pest (Sot). Ogsaa i den sydøstlige Del af Torsmark er der frodige Pletter med Græs og Krat.

Torsmark var allerede beboet i Landnamstiden, og flere Steder i Egnen findes Spor af Bebyggelse, men allerede i Slutningen af det 12. Aarh. synes det, som om Stedet var lagt øde.

Efter Besøget i Torsmark rider man tilbage over Steinsholtsá i vestlig Retning langs Foden af Eyjafjalla-Jökull. Man passerer her bl. a. Mundingen af en interessant Kløft, Nauthúsagil. Derpaa kommer man til Gaarden Stóra Mørk og ender sit Dagsridt paa Gaarden Eyvindarholt.

3. Dag. Eyvindarholt—Seljaland—Holt (6 Timer). Forbi nogle Gaarde under den stejle Fjældryg, som begrænser Øfjældsjøklen og ned ad hvilken prægtige Fosser styrter deres snehvide Vand. Som man nærmer sig **Seljalandsmúli,** Øfjældsplateauets sydvestlige Fremspring, neden for hvilket den brusende Markarfljót flyder, træffer man først **Gljúfurárfoss,** der halvt skjuler sig i en Kløft, saa **Seljalandsfoss,** hvorefter vi naar Gaarden Seljaland. Vi er nu igen paa Postvejen og rider videre mod Øst langs de stejle Fjældsider. Her træffer

Fra Skaptafells Syslerne:

Hornkvæg.

Bonde fra Øster Skaptafells Syssel.

Lammene fødes ude ved Foraarstid.

vi af og til i Fjældvæggen Huler, der skriver sig fra den Tid, da Havet stod højere og Brændingen udhulede dem. I **Paradíshellir** (57 m o. H.), til hvilken Adgangen er stejl og vanskelig, findes ældgamle indridsede Runetegn fra Middelalderen. Andre af disse Huler benyttes som Faarefolde, Hølader o. l. og er lukkede ved Bræddevægge og Døre. Ja Steinahellir, længere mod Øst, benyttedes endog som Tingsted. I Hrútshellir findes to Etager med en Trappe fra den ene til den anden.

Vort Dagsridt ender ved Præstegaarden Holt, hvis Marker ofte er bleven oversvømmede af Fjældbække, som medførte Grus fra Steinafjall. Herfra kan en Bestigning af Eyjafjalla-Jökull foretages.

Forinden vi gaar videre, maa vi omtale **Postvejen** — den direkte Vej — **mellem Breiðabólstaður (Garðsauki) og Seljaland** og derfra til Holt (8—9 Timer). Den gaar tværs over Landøerne i Retning af Seljalandsmúli. Þverá passeres i Færgebaad, medens Hestene gaar over Vadested eller svømmer; derpaa rider man over Vestur-Landeyjar til en ny Forgrening, Affall, hvor der er Vadested.

N. for Affall, men en god Times Ridt vestligere, i Nærheden af Kysten, ligger paa en lav, langstrakt Høj, der er tredelt med Sænkninger imellem, den i historisk Henseende berømte Gaard **Bergþórshvoll,** hvor *Njal* boede i Slutningen af det 10. og Begyndelsen af det 11. Aarhundrede. Her blev han og hans Sønner samt hans Hustru *Bergþóra,* Halgerðs uforsonlige Fjende, indebrændte. Forskellige Lokaliteter, der omtales i Sagaen, paavises, saaledes en lille Fordybning, „Flosalág", hvor Brandstifterne siges at have bundet deres Heste, inden de begav sig hen til Gaarden. Imellem Bergtorshvol og den nordvestligere Gaard Káragerði findes i Tunet en sumpet Lavning, kaldet Káratjörn (ɔ: Kaares Kær); her skal Kaare efter at være sluppen ud af den brændende Gaard have slukket Ilden i sine Klæder. Straks hinsides Káragerði er i en jævn Skraaning en lille Forgybning, Káragróf, i hvilken Kaare en Tid udhvilede sig. Iøvrigt er der nu intet at se af Fortidens Høvdingesæde paa Bergþórshvoll. Man har fundet forkullede Dele i Jorden, og i Husgrunden fandtes for en Del Aar siden Rester af en lys Vædske, som mentes at være sur Valle, der havde været benyttet til Slukning under Mordbranden (jvfr. Sagaen).

Fra Affall Vadested rides over Austur-Landeyjar, forbi Ossabær Gaard til Álar Elvforgrening, der passeres paa Vad. Snart efter kommer man over den sidste Forgrening, Markarfljót og naar til Gaarden Seljaland ved Seljalandsmúli, hvorfra man fortsætter til Holt.

4. Dag. Holt—Vík (9—10 Timer). Forbi Holtsós neden for Steinafjall (634 m) og langs det smalle Kystland forbi Núpakotsdalur, i hvis Munding den store og smukke Gaard Þorvaldseyri ligger, bag hvilken Eyjafjalla-Jökulls evige Is glimter. Ude paa den flade Slette ved Havet ser man ikke sjældent Luftspejlinger. Paa vor videre Vej skærer af og til en lys, bred Stribe sig ned over Sanderne, det er Jøkelelvene, som haster mod Havet. Eyvindarhólar Kirke og Gaard ligger i S. Vi passerer forbi det ejendommelige Drángahlíðarfjall (478 m), hvor Mallemukker yngler, saa kommer vi over

Islands Sydkyst. (Efter Th. Thoroddsen.)

Skógá, som her danner det berømte Vandfald **Skógafoss** (65 m højt). Øst for Elven ligger Gaarden Ytri Skógar. Nu passerer vi over Skógasandur. Ned over Fjældsiderne bruser Fosser (Kvarnfoss eller Kvernárfoss samt Dalárfoss), og vi naar den berygtede Elv **Jökulsá á Sólheimasandur (Fúlilækur),** hvorover er bygget en 200 m lang Jernbro i 1920. Elven kommer fra en Gletscher (Sólheima-Jökull), som skyder sig ned fra Mýrdals-Jökull, og hvis Ende ligger c. 50 m o. H. Vandet i Elven stinker af Svovlbrinte som af raadne Æg, hvad der tyder paa, at der under Jøkeldækket er vulkanske Fænomener. Navnet „Fúlilækur" (ɔ: „den stinkende") hidrører herfra. Vi er nu i Vestur Skaptafells Sýsla og i Bygden Mýrdalur. Her passeres Sólheimasandur med nogle Vandløb, og det isolerede Tuf-Fjæld Pjetursey (284 m o. H.) ligger t. h. Ridevejen gaar dernæst over Elven Klifandi og nogle mindre Vandløb ned mod Engdraget Ósengi med mange Gaarde, saa Nord om Reynisfjall (333 m o. H.) og ned gennem en Kløft til Handelsstedet **Vík,** oven over hvilket der hæver sig lodrette Tuf-Fjælde, gødede af Guano fra de Masser af Fugle, som yngler her, bl. a. Stormfuglen *(procellaria glacialis)* og Lunden *(fratercula archea)*. En smal, sandet Kyst ligger neden for Fjældene. Vík har en vanskelig Landing, da der kun er aaben Rhed. Mod Vest skyder fra Reynisfjall en Pynt sig ud i Havet, hvis Afslutning er de spidse Smaaklipper **Reynisdrángar.** Vest for Reynisdrángar og Vík ligger Dyrhólaey (120 m o. H.) med **Kap Portland,** Islands sydligste Punkt, som er landfast. Vil man besøge dette Sted, kan man, efter at have passeret Pjetursey, ride til Stranden S. om Skeiðflatar Kirkja. Efter Besøget ved Portland rider man over Bredningen Dyrhólaós op over Reynisfjall — paa hvis Vestside Reyniskirkja og Præstegaard ligger — til Vík. Fra Ryggen af Reynisfjall haves en fortrinlig Udsigt til Jøklerne og over Kystegnene.

En Bestigning af Gletscherne op til **Katla,** som iøvrigt ligger dækket af Is, kan (siger *Stefánsson*) ske fra Egnen N. for Vík. Her ligger Gaarden Litla Heiði ved Søen Heiðarvatn, hvorfra den vanskelige Opstigning kan foretages. Til Foden af Jøklen bruges 6 Timer, derpaa 4 Timer til Katla.

5. Dag. Vík—Skaptártúnga (c. 50 km). Langs Mýrdals-Jökulls Forbjærge, Arnarstakksheiði, paa det smalle Forland neden for de bratte Fjældsider, som her næsten gaar ud til Havet. I en lille Dalindslutning staar Gaarden Fagridalur, lige Øst for hvilken Kerlíngardalsá kommer ud af en smal Dalsænkning.

Inde i den, Øst for Elven, i Nærheden af Gaarden Kerlíngardalur, er Skuepladsen for en af Kaare Sölmundarsons i „Njals Saga" fortalte Kampe. Efter at der var stiftet Forlig paa Altinget, hvilket Kaare havde holdt sig udenfor, overfaldt han Sigfussønnerne, medens de sov i en Lavning, og dræbte dem som Hævn for Mordbranden. Stedet paavises ved Kárahólmur, en lille Afbyggergaard.

Øst for Kerlíngardalsá begynder Höfðabrekkuháls, i hvis Fod der ligger en Klippehule, Skiphellir, hvorfra der

(Efter Th. Thoroddsen.)

Landomraader N. Ø. og Ø. for Vík, som berørtes af Katlas Udbrud.

Denne Vulkan ligger under Isen i Kötlu-Jökull og har kun produceret Aske, Slagger og vulkansk Grus; derimod ingen Lava. Under Katlas Udbrud 1918 viste det sig, at Udbrudsaabningerne var to eller flere i Række fra S. V. til N. Ø., saa Vulkanen rimeligvis maa henregnes til Spaltevulkanerne. Udbrudsaabningerne er mellem Udbruddene altid dækket af Sne og Is.

Höfðabrekku-Jökull, nær Kysten, var en Grusdynge fra Jøkelløbet 1755, hvor Isfjælde fra Jøklen afsmeltede nedenfor Höfðabrekkufjall. Den dannede Værn for Vík mod Vand- og Isflommen. Isbjærgene med Grus og Klippeblokke holdt sig usmeltet her i en lang Aarrække. Grusdyngens Højde var før Jøkelløbet 1918 op til 30 m.

engang dreves Fiskeri. Men ved Jøkelløb blev Adgangen tilsandet, og derved ophørte den antydede Virksomhed. Paa **Höfðabrekkufjall** ligger en Gaard med en lille Kirke, højt til Fjælds (140 m o. H.) for at være beskyttet mod Jøkelløbene fra den frygtede Vulkan Katla. Fra Gaarden haves en udmærket Udsigt mod Øst ud over den flade Grusslette Mýrdalssandur og videre helt til Öræfa-Jökull. Nærmest ved Kysten ser vi **Hjörleifshöfði,** et fritstaaende Klippeparti, hvor Landnamsmanden *Hjörleifr* blev dræbt, og hvor der ogsaa ligger en Gaard, højt til Vejrs. Baade paa Hjörleifshöfði og Höfðabrekka er Fuglebjærge.

Vi fortsætter ad Postvejen i N. Ø. videre over Mýrdalssandur (hvorom nedenfor), hvor Elvelejer med foranderlige Løb breder sig, og hvor der ikke er Græs til Hestene i mange Timer. Elvene Múlakvísl og Sandvatn overskrides, og vi passerer Foden af det isolerede Fjæld Hafursey (582 m), som staar foran Myrdalsjøklen, og hvor der er et Sæluhus; det er bygget op af Palagonitbreccie, og paa det ruger Stormfugle. Vi har nu stadig Myrdalsjøklens Iskappe liggende for os (t. v.) paa vor Vej mod Skaptártúnga-Bygden, der mod Syd begrænses af den farlige Jøkelelv Hólmsá, over hvilken der nu heldigvis er Bro. Under Katlas Udbrud i 1919 blev Bro og Piller skyllet væk af Vandmasserne, men en ny Bro er nu opført. Det flade Terræn, vi rider hen over, og i hvilket der Syd for Holmsá igen optræder Smaafjælde, er ofte bleven overskyllet af Jøkelløbene fra Katla, hvis Strømme er bleven kløvede paa Hafursey for igen at forenes paa Mýrdalssandur.

Vulkanen Katla ligger, som berørt, skjult under den store Mýrdals-Jökulls Isdække — lidt Øst for Midten af Jøklen. Antagelig er Udbruddene fremkomne af en Spalte, men da den er isdækt, har man aldrig kunnet undersøge den. Den ligger i en Lavning mellem to høje Snekupler, og derfra strækker sig en stor Skridjøkel ned paa Sandene. Den er gennemkløvet af Spalter og dybe Afgrunde og sort af Grus, Slagger og Aske. Under Udbruddene sønderbrydes den og smelter, og vældige Vandflomme med store Isstykker (Jøkelløb) oversvømmer det neden for liggende Lavland. Samtidig udkaster Vulkanen en Mængde Slagger og Aske, og neden for Jøkelranden ses flere Steder 35—70 Meter tykke Bakker af vulkansk Grus og Aske; det samme Materiale dækker hele den store Ørken Mýrdalssandur neden for. Den er blottet for Plantevækst og trøstesløs at se paa. Over den flyder flere Jøkelelve, hvis Lejer forandres ved Udbruddene. De medfører en Mængde Grus. I disse fuldstændig flade Sandørkener er man daglig Vidne til Luftspejlinger. I Oldtiden var der her græsgroet Land og mange Gaarde. „Katla" er Navnet paa en Troldkvinde, der ifølge Sagnet styrtede sig ned i Svælget.

I historisk Tid har Katla haft 12—13 Udbrud, saaledes 900, 1245, 1262 og 1311, da 51 Gaarde styrtede sammen ved Jordskælv. En stor Bygd neden for Katla blev ødelagt, og efter Sagnet beholdt kun to Mennesker Livet, hvilke paa et Isstykke førtes ud i Havet og senere drev i Land. Sagnet fortæller endvidere, at da man næste Foraar undersøgte Landet, hvor Bygden havde været, hørte man en Hund gø nede i Sandet; der blev gravet, og man fandt en Pige og en Hund, der havde fristet Livet med tør Fisk i et Hus, hvor de var blevne overraskede af Jøkelløbet. 1416 og 1580 var der atter Udbrud, og igen blev nogle Gaarde ødelagte. Katlas Udbrud 1625 er det første, der er beskrevet nøjere. Det begyndte den 2. Septbr., og Drønene kunde høres til Nordlandet. Et vældigt Jøkelløb oversvømmede Sandstrækningerne og den lille lavtliggende

Fra Katlas Udbrud 1918.
Isstykker nedenfor Randen af den sønderbrudte Del af Katlagletsjeren.
Gletsjerdalen skimtes i Taagen i Baggrunden.

Slutningen af Katlas Udbrud, set fra Bjærget Hatta
i Nærheden af Vík den 2. November 1918.

Mindre Isblokke fra Jøkelløbet den 12. Oktober 1918.

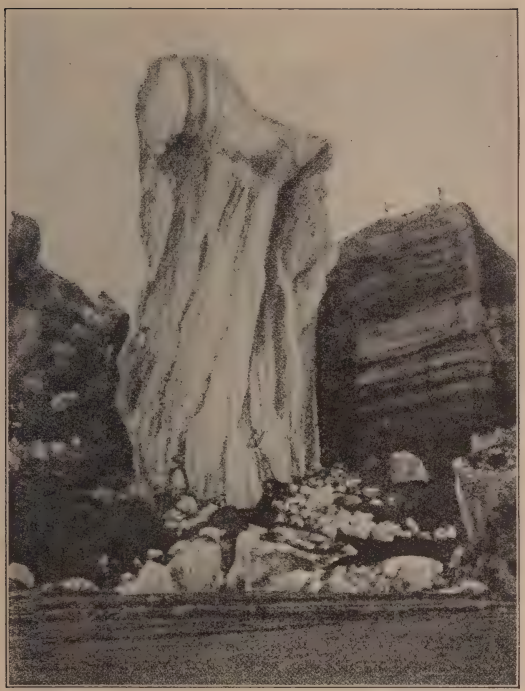

Store Isblokke paa Mýrdalssandur fremførte af Jøkelløbet fra Katla den 12. Oktober 1918. I Forgrunden klar Isblok; bagved et lagdelt Isstykke med Striber af Grus og vulkansk Aske. Paa Randen heraf 2 Personer.

Et Isstykke fra Jøkelløbet den 12. Oktober 1918, der til højre indeslutter en Stenblok. Bjærge i Baggrunden.

By Álptaver. Drøn, Bragen og Jordskælv rystede Jorden, Mørket rugede, afbrudt af Lyn. Man siger, at Luften var saa opfyldt af Elektricitet, at Folks Klæder lyste ligesom et Stykke gammelt, raaddent Træ. Asken førtes bl. a. til Bergen i Norge. Udbruddet varede 12 Dage. I Aaret 1660 atter Udbrud med et voldsomt Jøkelløb (3. Novbr.). Vandflommene varede ved i 8 Dage, og Isstykker saa store som Huse førtes ud i Havet. 7. November nyt Jøkelløb, den 8. atter et, hvis Vandflom endog naaede op til Gaarden Höfðabrekka. Den 9. November skylledes baade Gaard og Kirke bort. Flere Gaarde ødelagdes, og Kysten blev forøget med en 700 m bred Grusstrækning. — Katlas Udbrud 1721 var ikke mindre voldsomt — Jøkelløbene (11. Maj) medførte vældige Isfjælde, der strandede i Havet 3 Kvartmil fra Land — 12. Maj fandt et voldsomt Askeudbrud Sted, saa hele det sydvestlige Island indhylledes i Mørke, og de vældige Ismasser, som udsendtes i Havet, bragte dette i Oprør, saa Brændingen ødelagde mange Steder paa Kysten helt hen til Kap Reykjanes. Gaarden Hjörleifshöfði ødelagdes, og Folkene maatte redde sig op paa Klipperne, men mistede al deres faste Ejendom. 1755, da Lissabon blev ødelagt af Jordskælv, var de islandske Vulkaner ogsaa urolige. Den 17. Oktober havde Katla et af sine voldsomme Udbrud med de sædvanlige Jøkelløb. Tre Rejsende, som var ude paa Sanden, reddede sig op paa en Grushøj, andre 6 flygtede op paa Hafursey, hvor de tilbragte 7 Dage. Vandflommen naaede en Højde af 200 Meter. — 1823, 1860 og som ovenfor anført 1919 var der atter Udbrud.

Efter at have passeret Hólmsá paa Bro rider man i Nord i Terrænet Vest for Flögulón, der længere nede bliver til Kúðafljót og længere oppe hedder Túngufljót. Omtrent 6 km fra Hólmsá ligger Gaarden Hemra, hvor man kan overnatte. Man kan ogsaa bøje af i Øst over Túngufljót og gaa til Gaarden Eystri Ásar.

Fra Skaptártúnga gaar Veje „bag om Fjældene", til Rángárvalla Sýsla og Hekla Partiet, henholdsvis Fjallabaksvegur syðri (Rute 10) og Fjallabaksvegur nyrðri (Rute 9).

Vi er nu i de Egne, der særlig led under de store Vulkanudbrud 1783.

Bygden **Skaptártúnga** skyder sig op i Højlandet mellem Hólmsá i Vest og Skaptá i Øst, idet navnlig den sydligste Del er bebygget. Skaptá kommer fra Vatna-Jökull, løber derfra i S. V., bøjer derefter, højt oppe i Landet, i S. Ø., indtil den i Højde med Gaarden Búland deler sig med en Hovedarm, som løber i Ø. langs Fjældaffaldet, og en anden, Eldvatn, der gaar Syd paa ned i Kúðafljót. Síða-Bygdens vestlige Del ligger N. for Skaptá paa dens Løb i Ø.

Fra Gaardene i den sydlige Del af Skaptártúnga kan man ad to Ruter gaa Øst paa til Síða:

a) Den almindelige Færdselsvej gaar, med Benyttelse af Broer, over Eldvatn og Skaptá;

b) en nordlig Ridevej gaar paa Vadested i Skaptá til Síða-Bygden.

De Egne, som vi nu er i, blev i højeste Grad medtagne ved **det store Vulkanudbrud i 1783.**

Gaardene paa **Síða** staar nu langs Højlandets Rand paa de græsgroede Fjældskrænter, men før de vældige Udbrud fra Skaptá-Kraterne 1783 fandt Sted, stod de hovedsagelig paa Fladlandet nedenfor, hvilket nu blev oversvømmet af Lava. Paa begge Sider af Síða strømmer vandrige Jøkelelve ned i Havet, Skaptá mod Vest og Hverfisfljót mod Øst. Begge disse Floder udspringer, nær hinanden, i Vatna-Jökulls Rand, hvor *Thoroddsen* har fundet deres Kilder.

Kirkjubæjarklaustur.

Skógafoss.

Nærmest Bygden er Højlandet meget græsrigt, men nordligere er Højfladerne dækkede af umaadelige Lavastrømme, hvilke stammer fra en Kraterrække paa 30 km.s Længde i S. V.—N. Ø., som dannedes i 1783 under frygtelige Jordskælv. Midt i Kraterrækken, der omfatter 100 Kratere, staar det c. 900 m høje Fjæld **Laki,** efter hvilket Rækken har faaet Navn. Kraternes Højde varierer fra 20 til 100 Meter. Lavaen strømmede ud over Højlandet og fandt Afløb i de nævnte Dalsænkninger. Størst var den, der kom ned ad Skaptá'ens Rende. Dens Længde er 70—80 km. Paa Lavlandet bredte den sig over et 200 □ km stort Areal neden for Síða-Bygden. Gennem Hverfisfljóts Leje kom en 35 km lang Strøm, der er betydelig mindre end førstnævnte. Slagger, Grus og Aske blev ligeledes udslynget, hvilke endnu dækker Landet i vid Omkreds. I Løbet af 4—5 Maaneder fra 1. Juni, da Udbruddene begyndte, blev disse Lavamasser sendte ned til Bygderne. De kunde dække hele Sjælland med et over 2 Meter tykt Lag af Lava og Slagger.

Af alle kendte Udbrud blev dette det mest fordærvelige for Island. Ikke blot ødelagdes en Mængde Gaarde direkte, men Græsvæksten over hele Landet ødelagdes, Kreaturerne døde af Sygdom og Sult, og Menneskene led Nød og fik Skørbug. Tyk Taage og Askeskyer formørkede Luften hele Sommeren og forhindrede Fiskerne i at drage ud paa Havet. Den fordærvede Luft og den af Kreaturernes Sygdomme og Død fremkaldte Mangel og Elendighed medførte ogsaa Sygdomme hos Menneskene. Ialt døde paa Island i Aarene 1784—85 som Følge af Udbruddets Virkninger omtrent 9500 Mennesker eller omtrent en Femtedel af hele Befolkningen. Udbruddene havde forandret de geografiske Forhold meget. Skaptá's Leje blev ændret. Den havde en Tid under Udbruddet helt været forsvundet. Bygderne Síða og Meðalland oversvømmedes. 8 Gaarde var fuldstændig ødelagte og afbrændte, 29 mere eller mindre beskadigede, og to Kirkesogne var fuldstændig ubeboede i to Aar. — Først efter et Par Aars Forløb begyndte Græsset at spire igen.

Thoroddsen besøgte i 1893 Lakis Kraterrække, idet han med stort Besvær fandt smaa Græssteder, hvor hans Heste kunde faa Føde. Kraterrækken besøges bedst ved at gaa op langs Hverfisfljóts Dalen eller fra Prestbakki. Lokalfører maa medtages, som kender de faa Græssteder for Heste.

6. Dag. Skaptártúnga—Prestbakki eller **Kirkjubæjarklaustur** (traadløs Station) (40—50 km).

a) **Den sydlige Rute:** Fra en af Gaardene i Skaptártúnga (Hemra, Flaga, Hlíð eller Ásar) gaar man Øst paa over Eldvatn paa Bro, derefter over Nýja Eldhraun, den vældige Lavamark fra 1783, til Sydsiden af Skaptá, som her flyder i Ø. Elven følges til et Stykke Øst for Kirkjubæjarklaustur (som ligger N. for Elven). Her er der Bro over Skaptá, og man er nu i Síða-Bygden og kan gaa til Prestbakki.

b) **Den nordlige Rute:** Man gaar fra en af de nævnte Gaarde i nordlig Retning og krydser over Skaptá N. for Búland, hvor der er et Vadested, hvis Bund er fyldt af Lava fra 1783. Overgangen sker fra Holm til Holm. Man rider nu gennem en lille Dal til Gaarden Holt. Herfra fortsættes i Øst langs den 100 à 150 m høje Fjældskrænt, neden for hvilken **Síða**-Bygdens Gaarde staar. Foran dem løber igen Skaptá'en i det Leje, som blev den paatvungen af Lavamasserne fra 1783, ud over hvilke man har en vid Udsigt lige til Höfðabrekka m. m. Efter at have passeret Hlíð ser man en fritstaaende lille Basaltklippe staa foran Fjældskrænten; den benævnes Systrastapi. Sagnet siger, at her ligger to Nonner, Søstre, begravne,

Núpsstaður. (Gustav Funk fot.)

hvilke hørte til det nærliggende **Kirkjubæjarklaustur,** hvor der fandtes et Benediktiner Nonnekloster. Efter Sagnet skal „Paperne", de første irske Beboere af Island, have haft Hjem her (jvfr. Side 79).

Skaptá flyder tæt forbi Gaarden; fra Skrænten oven for, ud over hvilken der kommer et smukt lille Vandfald, haves en glimrende Udsigt over Lavlandet til Öræfa-Jökull i Øst og Hjörleifshöfði i S. V. Videre over et Vandløb paa Bro til Præstegaarden **Prestbakki,** som ligger i en fredelig, smuk Dal, der i Sommertiden er smykket med mange Blomster. Gaarden Breiðabólstaður ligger tæt Ø. for Prestbakki.

Fra Vík til Prestbakki ad den sydlige Rute (2 Dage). Ved Höfðabrekka, neden for hvilken Múlaá flyder, gaar man i Øst over den af talrige Jøkelelve overrislede Mýrdalssandur til Álptaver, en fattig Bygd, som har lidt meget af Jøkelløb fra Katla. Her ligger Þykkvabæjarklaustur, som engang var et rigt Augustiner-Kloster og Lærdoms Sæde. Øst for Álptaver passeres den brede Strøm **Kúðafljót,** en af Islands største Floder, der kommer baade fra Mýrdals-Jökull og Vatna-Jökull. Fra Gaarden Mýrar gaar man paa Vad over et Løb af Floden til Bæjarhólmi og fra dennes Sydende i Færgebaad over til Østsiden af Fljotet. Derfra til Lángholt i Bygden Meðalland, videre i N. Ø. over Eldvatn og langs Randen af Eldhraun Lavamark fra 1783. Man rider derefter op gennem Bygden Landbrot, som strækker sig Vest for Bredningen Skaptárós. Her passeres flere Gaarde, ligesom en Del Smaaelve. Man naar Skaptá Øst for Kirkjubæjarklaustur, hvor der, som anført, er Bro over Elven. Man kan nu vende sig et kort Stykke mod Vest til Kirkjubæjarklaustur eller gaa N. paa over Stjórnarsandur til Præstegaarden Prestbakki.

7. Dag. Prestbakki—Rauðaberg eller **Núpsstaður** (40 km). Langs Højlandets Affald forbi Gaardene i Bygden Síðas østlige Del, hvilke staar i Rækker under Lien paa frugtbar Bund. Et smukt Vandfald kommer ned over Skrænten ved Gaarden Foss. Derfra i en Bue S. om Brúnahraun (den østlige Lavaarm fra Laki) igen i N. Ø., over Elven Eldvatn, atter over Lava — Eldvatnstángi — til Elvene **Hverfisfljót** og **Brunná,** hvorover er bygget Broer, og videre til Gaarden Hvoll. Kort herfra maa man over den slemme Djúpá (Kálfafell Kirkested ses Vest for denne), som falder i Núpsvötn, hvorefter den lille Bygd Fljótshverfi's Gaarde passeres. Foran dem opfylder vældige Lavamasser og Sander den store Slette til Havet. Her passeres nogle Ødegaarde, medens mange er helt forsvundne. Vi naar til Slutning Gaarden **Núpsstaður,** som staar under en stejl Fjældside, østligst i Fljótshverfi paa den yderste Grænse af det beboede Land og S. V. for det mægtige, skønne Fjæld **Lómagnúpur** (773 m o. H.), der en Gang som en Pynt strakte sig ud i Havet, og fra hvis Fod man ser ud over den

Öræfa-Jökull, set fra Skeiðarársandur.

vældige Ørken Skeiðarársandur til Skeiðarár-Jökull og Öræfa-Jökull.

8. Dag. Fra Núpsstaður over Skeiðarársandur til Svínafell i Öræfi (c. 40 km). Først maa den slemme Jøkelelv **Núpsvötn** (Nupsvandene) passeres Øst for Lómagnúpur. Nupsvandene faar Tilløb gennem **Núpsá** fra Jøkelsøen Grænavatn, hvorfra Elven løber i Syd gennem en smal Dal med herlige Birkeskove **(Núpsstaðaskógar).** Mod Øst ligger **Skeiðarár-Jökull** og her staar en Fjældrække med spidse Tinder, Súlutindur (750 m o. H.), langs Jøkelranden. En Elv, Súlá, kommer herfra og flyder i Nupsvandene; den er meget farlig at passere og lukker som oftest for Adgangen til Skovene i Dalens Indre. Her gaar vilde Faar. Vi fortsætter over **Skeiðarársandur** langs Jøkelranden, der er sort af Sandflugt. Foran den ligger Moræner, og enkelte Smaasøer er dannede mellem dem og Jøklen. I Syd strækker sig den endeløse Sande, gennemstrømmet af utallige Vandløb. Midtvejs paa vor Vej ligger en ganske lav Bakke, Háalda (120 m o. H.). Rovmaager yngler paa Sanden. Dennes østlige Begrænsning er den rivende Jøkelelv **Skaptá** (35 km fra Núpsvötn). Da der ikke er Græs paa Sanden, maa baade Núpsvötn og Skaptá passeres samme Dag. Tager man den ene paa den Tid af Dagen, da den er bedst at passere (om Morgenen efter at Afsmeltningen af Sneen paa Jøklen i Nattens Løb er aftaget), maa man tage den anden paa den værste Tid af Dagen (da Solen har skinnet paa Jøklen i lang Tid og frembragt rigelig Afsmeltning). Stundom nødes man til at omgaa Skeiðará over selve Jøklen.

Jøkelløb har været hyppige paa Skeiðarársandur, ofte som Følge af Vulkanudbrud i Jøklen, saaledes, for at nævne dem fra Nutiden, i 1862, 1892, 1903, 1913 og 1922. Iøvrigt omtales vulkanske Udbrud i denne Del af Vatna-Jökull adskillige Gange. Efter Jøkelløbene danner der sig Indsnit i Jøkelranden paa de Steder, hvorfra Løbet er udgaaet, og hvorfra der er løsrevet store Mængder Is. Meget af dette strander paa Sanden og afsmelter efterhaanden her, hvorved store Huller fremkommer. Den 31. August 1919 opdagede to svenske Studenter paa Vatna-Jökull en 8 km lang, c. 5 km bred og 120 m dyb Krateraabning, som de kaldte „Svea". Springkilder med varmt Vand fandtes i Nærheden. En Gletscherarm faldt ned i Krateret.

Öræfi (Ørkenbygden). Vatnajøklens sydligste og højeste Del dannes af Ørævejøklen (Öræfa-Jökull), hvis højeste Punkt er Hvannádalshnjúkur (2119 m). Uden om dette isklædte Fjæld sender Jøklen to mægtige Isarme: Breiðamerkur-Jökull mod Øst og Skeiðarár-Jökull mod Vest. Op mellem disse løfter Ørævejøklen sin skønne, hvide Kuppel, lige Nord for Íngólfshöfði. Talrige Gletschere glider ned ad Fjældets furede Sider. Ved Fjældets Fod paa det smalle Forland laa i gamle Dage skønne, frugtbare Landstrækninger, men de er forlængst forsvundne; thi Ørævejøklen er i Virkeligheden en mægtig, isklædt Vulkan, der med Mellemrum har spredt Død og Ødelæggelse over Egnen. Fire Gange i den historiske Tid har Vulkanen haft Udbrud (1349, 1350, 1598 og 1728). Det voldsomste af disse fandt Sted i 1349, da Jøklen „løb" ud i Havet med saa meget Grus og Sand, at hvor der før havde været

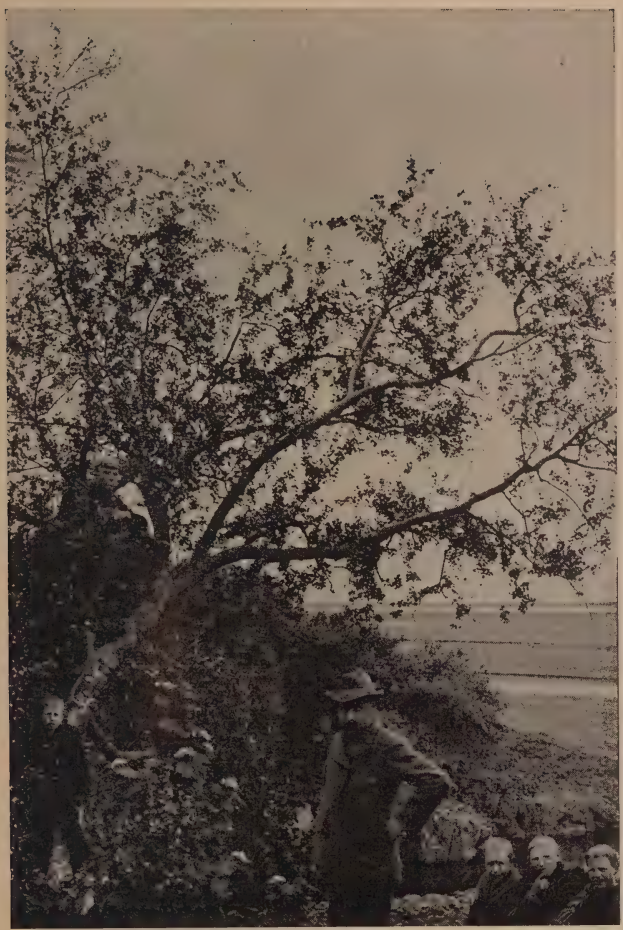

Udsigt fra Udkanten af Skaptafells-Skoven over Skeiðarár-sandur.

Öræfa-Jökull, set fra Havet.

60 Meter Dyb, fandtes der efter Udbruddet en tør Strandbred. To Kirkesogne med 40 Gaarde gik til Grunde paa én Morgen i Jøkelfloden. Asken fra Vulkanen drev vidt omkring, og Mørket var saa sort, at man ikke kunde finde Vej midt paa Dagen — Huse, Mennesker og Kreaturer blev begravede under Grushøje, Sand og Is.

Landet var ødelagt; men lidt efter lidt groede der Græs frem hist og her paa Sanderne; atter flyttede enkelte Folk til denne Ørken, saa kom der igen i 1598 Udbrud, om hvilket man intet bestemt ved. Atter forløb der en rum Tid til 1727. Da var Folk igen begyndt at indrette sig Oaser i Ørkenen. Men den 3. August, det nævnte Aar, under Gudstjenesten paa Sandfell, mærkede man pludselig, at det var galt igen. Jorden rystede, og Isbjærget hævede og sænkede sig vekselvis. Saa fulgte der Dagen efter nye Jordskælv, ledsagede af forfærdelige Knald, og da brød Vandet frem og skyllede ud over Sletterne, Asken begyndte at regne ned, det blev saa mørkt som om Natten, og saaledes varede det ved i 3 Dage.

Atter var største Delen af Ørkenbygden ødelagt, og de fleste Folk flyttede bort.

Siden da har Øræve ikke haft Udbrud, og Menneskene er endnu en Gang tyede ind i Ørkenen for at friste Livet. Paa 8 Steder bor der nu et Par Hundrede Mennesker, adskilte fra den øvrige Verden i Øst og Vest ved farlige Jøkelelve og vidtstrakte Sander. Mod Nord luder den truende Jøkel ud over dem og mod Syd det fraadende Hav. I varme Somre, naar Jøkelelvene svulmer op, er Bygden fuldstændig afstængt fra Omverdenen — 40 km er der til hver Side over Sanderne til de nærmeste Gaarde.

Man levede overhovedet i Skaptafells-Syslerne for en Menneskealder siden udenfor Verden, fra hvilken der kun en sjælden Gang kom et Pust. Posten gik kun fire Gange om Aaret gennem Egnen, og man holdt den Gang ikke Blade. Som Følge af disse Forhold var Befolkningens aandelige Standpunkt kun lavt, Oplysningen ringe og Overtroen florerede. Jøklernes Nærhed og Frygten for dem nærede i Folks Indbildningskraft Troen paa Gengangere, Jætter, Trolde o. l. I hver eneste Klippe boede Huldrefolk og i Elvene Vandaander (Nikur), et Slags overnaturlige Væsener, som lignede Heste, Tyre, Sæler eller Rokker, men aldrig Mennesker.

Den jærnhaarde Natur i Øræve har sat sit Præg i Folkekarakteren. Kampen for Tilværelsen var drøj. Børnene opdroges strængt og vænnedes tidlig til Savn og Anstrængelser. Livet hengled glædeløst, „men vi vidste det ikke, for vi kendte ikke andet", som en Bonde udtalte det til Forf. heraf. Saa afsondret er Ørkenbygden, at end ikke en Rotte eller Mus har fundet Vej til dem.

Nu til Dags er Beboerne dog komne i forholdsvis livlig Forbindelse med Omverdenen. Posten gaar gennem Landet hver 14. Dag, og efter at Handelsstederne ved Vík og i Hornafjörður er oprettede, har Karavanerne „kun" 8—10 Dages Rejse hen og hjem til Købmanden — en stor Forandring, naar man hører, at de tidligere brugte den dobbelte Tid til at omsætte deres Uld og Slagtekvæg. Det meste af deres Varer faar Bønderne nu med et Kystfartøj, som landsætter disse paa den aabne Strandbred, hvor der en 2—3 Steder er bygget smaa Vareskure. For dette Aar, 1924, er der Bevilling til en traadløs Station i Öræfi. Alt er dog endnu gammeldags, til Trods for, at Brydningen mellem gammelt og nyt ogsaa spores her. Beboerne har sluttet sig sammen paa de Steder, hvor de i Læ af en Fjældside syntes, de var mindst udsatte for Isen; de bor dog alle Side om Side med de nedskydende Bræer.

Oven over Bygden knejser Öræfa-Jökull, hvis Top første Gang vides at være bleven besteget af Lægen *Sveinn Pálsson* i 1794. Senere var dansknorske Officerer, som i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede opmaalte Kysterne, paa Toppen. I vore Dage har bl. a. Englænderen *H. F. Howell* besteget Tinden (1892), ligesom dav. Prmlt. *J. P. Koch* af Generalstabens topografiske Afdeling har maalt deroppe (1903).

Man kan nu efter at have passeret Skeiðarársandur gaa nordlig i Öræfi til Gaarden **Skaptafell,** herligt beliggende paa en Skrænt med Birkekrat og vel beskyttet mod Jøkelløb. Inde i Morsárdalur N. for Gaarden, hvorfra Morsá kommer og

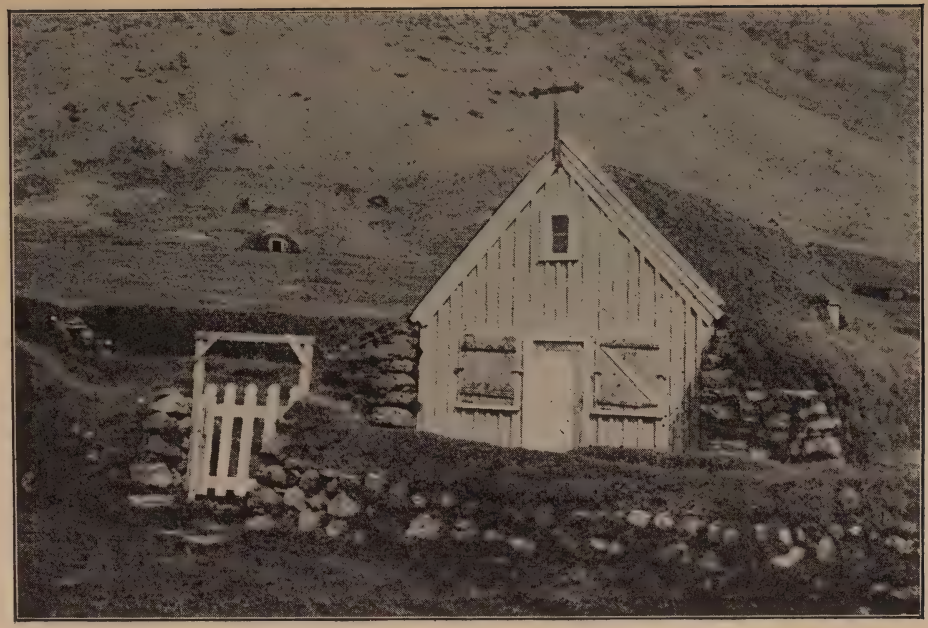

Kirke i Öræfi. (Gustav Funk fot.)

flyder i Skeiðará, findes frodige Birkeskove, som det er en Fryd at se.

Fra Skaptafell synes der i gamle Dage at have været Passage op gennem Morsaadalen over Vatna-Jökull og til dennes Nordrand. Det samme er Tilfældet fra Egnen længere Øst paa ved Kálfafellsstaður. (Jvfr. Side 70 og 108 samt Kortet Side 109.)

Syd for Skaptafell kommer en Bræarm, Skaptafells-Jökull, ned paa Sletten. Den forener sig her med den sydligere, Svínafells-Jökull. Lige Syd for sidstnævnte ligger **Svínafell,** et større Gaard-Kompleks.

I Njals Saga omtales Stedet som et berømt Høvdingesæde. Her boede *Flose Tordsson,* der ved Omstændighedernes Magt meget mod sin Villie dreves til at optræde som Mordbrændernes Fører ved Njalsbranden. I Sturlungetiden var Svínafellsætten den mest ansete Familie paa Islands Østkyst (jvfr. Side 88 og 90).

Syd for Svínafell ligger **Sandfell** Præstegaard, hvorfra en vid Udsigt over Sanden til Egnen mod Vest og Havet.

9. Dag. Svínafell — (Besøg paa Íngólfshöfði) — Fagurhólsmýri (godt Kvarter) eller **Hnappavellir.** Fra Sandfell besøges de sydligere Gaarde i Öræfi, saaledes rider vi forbi Kirkestedet Hof, neden for Hoffell, til Fagurhólsmýri, der ligger sydligst. Herfra kan man gøre en meget interessant Udflugt til **Íngólfshöfði,** hvor *Ingolfr Arnarson* landede; Høvden ligger paa Stranden; men for at komme til den maa man ride mindst 6 km i Vand gennem Leirar og over Höfðavíkurós for at kunne naa op paa Høvden, hvor der i Sommertiden drives en interessant Fuglefangst. Man rider tilbage samme Vej og fortsætter fra Fagurhólsmýri til Hnappavellir, hvor der er en stor Samling af Huse, en hel lille Landsby med mange Familier (Svínafell—Hnappavellir direkte 4—5 Timer).

10. Dag. Fra Hnappavellir over Breiðamerkursandur til Reynivellir (7 Timer). Vejen fører os forbi Kvíar-Jökull (Ø. for Staðarfjall), en Skridjøkel, som Ørævejøklen sender ned. Den kommer gennem en Kløft, og dens Ende afsmelter nær Havet. Uden for Kysten ligger Skærene Tvísker og Hrollaugseyjar. Vi nærmer os nu Breiðamerkursandur. Bonden paa den lille Gaard Tvísker, den sidste i Öræfi, betales af Regeringen for at blive boende, saa Vejfarende kan faa Ly her (4 Timers Ridt fra Hnappavellir). Oppe i Jøklen ligger det isolerede Fjæld Breiðamerkurfjall, hvortil Faar drives over Jøklen om Sommeren. Længere oppe ligger Máfabygðir og **Esjufjöll,** ligeledes isolerede Fjældpartier i Jøklen. Paa førstnævnte yngler, som Navnet antyder, Maager. Til sidstnævnte naaede Kapt. *Koch* i Sommeren 1912 paa sit Ridt tværs over Vatna-Jökull fra Nord. Det er ikke synligt fra Vejen.

Breiðamerkursandur er en smal Strimmel neden for Jøkelranden. Gennem den flyder **Jökulsá á Breiðamerkursandur,** en meget kort (ikke 2 km lang) Elv, som man maa passere over selve Jøklen, idet Elven er for dyb. Bonden paa Tvísker er tilpligtet til at være Fører over Jøklen. Paa Sanden yngler Terner i Tusindtal, og deres Æg træffer man om Sommeren

Passage over Breiðamerkur-Jökull. (Gustav Funk fot.)

overalt. Ogsaa denne Jøkel har lagt flere Gaarde øde ved sin gennem de sidste Hundreder af Aar fortsatte Fremadskriden. Efter at have passeret Sanden kommer man til Gaarden **Reynivellir,** neden for de spidse Fjældrygge, blandt hvilke Þverártindar (indtil 1400 m) med Þverártindsegg (1132 m) er særlig fremtrædende. Paa Reynivellir er godt Kvarter, og her faas Følgemand over Jøkelsaaen paa Sanden for Folk, der kommer fra Øst og skal Vest over.

11. Dag. Reynivellir—Bjarnarnes eller **Hólar i Hornafjörður** (8—9 Timer). Vi er nu i **Sydsvejten,** en af de varmeste Egne paa Island. Fra Reynivellir gaar det forbi Breiðabólstaður rundt Steinafjall (449 m) over Steinaá til det store Gaardkompleks med Præstegaarden Kálfafellsstaður, over hvilken rager Kálfafellsfjall's 1200 m høje Tinder. Efter at have passeret Gaarden Borgarhöfn rider man rundt Hestgerðismúli.

Her findes en enkelt Tomt af de Boder, som Folk fra Nordlandet benyttede, naar de ned over Vatna-Jökull kom paa Fiskeri, indtil en stor Ulykke, ved hvilken der druknede c. 100 Mennesker omkring Aar 1573, bragte disse Jøkelfærder til at ophøre (jvfr. Side 70 og 106).

Vi følger Fjældranden, passerer nogle Gaarde: Uppsalir, Smirlabjarg o. s. v. og derpaa adskillige Elve, som kommer fra Vatna-Jökull, saaledes Kolgríma, Heinabergsvötn m. m. Man ser nu Heinabergs-Jökulls mange Bræer skyde deres Arme ned mod det store Lavland, som breder sig i Bygden **Mýrar,** Vest for det brede **Hornafjarðarfljót.** Efter at have passeret Elven Heinabergsvötn og Landvatn ligger Gaarden Borg ude t. h., medens vi passerer Hólmar ved Hólmsá, som kommer fra Flóa-Jökull, derpaa kommer vi forbi Brunnhólskirkja og naar den vestlige Del af Fljotet.

Vejen over dette er bred, men afmærket med Varder og Stokke. Den gaar straks over nogle Øer og Holme, hvorefter man rider i Vand $^1/_2$ Time til Østbredden, hvor der atter passeres Holme og Skær. Man er nu i **Næs** Svejten. Her søger man Kvarter paa Præstegaarden Bjarnarnes (5 km fra Fljotet) eller man gaar til den sydligere beliggende Gaard Borgir, til Hólar eller endelig maaske helt Syd paa til **Höfn** (Læge, 7 km fra Bjarnarnes), hvor der er et Handelssted inden for det meget vanskelige Indløb til **Hornafjörður.**

12. Dag. Bjarnarnes i Hornafjörður til Þorgeirsstaðir i Lón (6—7 Timer). Fra Hornafjörður rider man Nord om Bredningen Skarðfjörður og op over **Almannaskarð** (153 m) for at komme til Lón-Bygden. Fra det nævnte Pas, som ligger paa den Halvø, som ender i **Vestur-Horn** (757 m), er der den skønneste Udsigt i V. og N. V. til Jøklen, dens Bræer og Landet om Hornafjörður og Hornafjarðarfljót med Øer og Skær, hvor Ederfugle yngler. Efter at have passeret Almannaskarð rider man ned i **Lón.** Kysten er her optaget af Laguner. Det gamle Handelssted

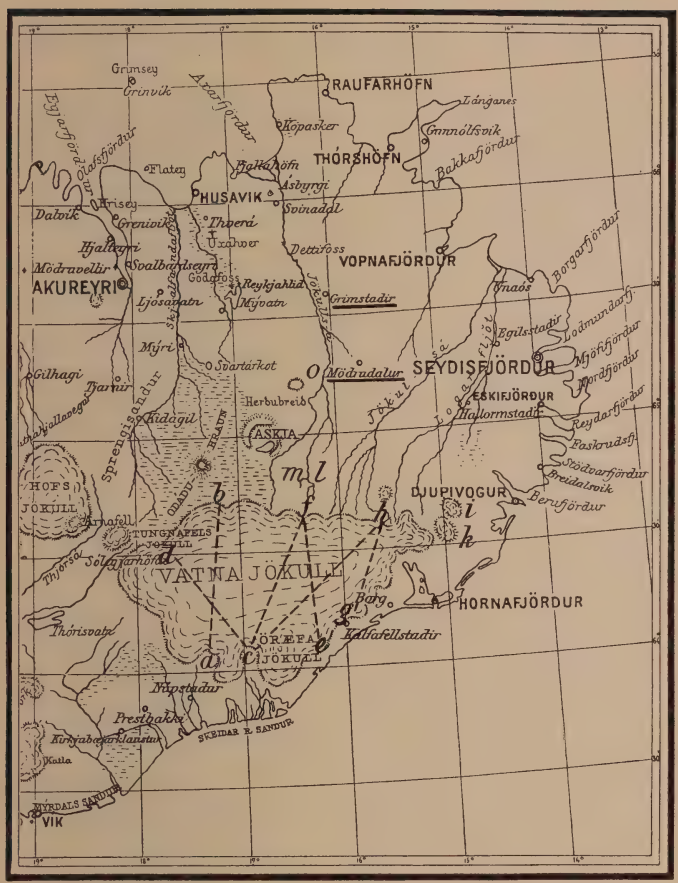

Ruter over Vatna-Jökull i gamle Dage.

a Jøkelranden Nord for Núpsstaður, b Kistufell, c Skaptafell, d Jøklen Syd for Vonarskarð, e Esjufjöll, f Kverkfjöll, g Staðardalur, h Snæfell og Syd derfor Brúar-Jökull, i Þrándar-Jökull, k Hofs-Jökull, l Fagridalur, m Hvannalindir, o Ferjufjall.

(D. B.)

Papós laa ved Vestre Horn. Mellem dette og Østre Horn **(Austur-Horn)** ligger Bygden indeklemt, den gennemstrømmes af en ny Jökulsá, der bl. a. faar Tilløb fra Víðidalur V. for Hofs-Jökull. Man overnatter paa en af Gaardene, f. Eks. paa Þorgeirsstaðir, som ligger V. for Jökulsá, eller Øst for samme paa Præstegaarden Stafafell, lidt fra Postvejen.

13. Dag. Lón—Geithellnadalur (7—8 Timer). Fra Lón over den øde Lónsheiði, hvor Grænsen mellem Austur-Skaptafells Sýsla og Suður-Múla Sýsla ligger. Gennem dybe Dalfører, som om Vinteren fyldes med Sne, nærmer man sig nu Álptafjörður. I en lille Dal, der udskyder i samme, Starmýrardalur, ligger Gaarden Þvottá ved Elven af samme Navn.

Paa Gaarden boede den bekendte Høvding *Síðu Hall.* Da Missionæren Tangbrand kom til Island, modtog Síðu Hall ham vel og det endte med, at sidstnævnte lod sig døbe med sin Familie i Elven, som har Navn heraf. Paa Stedet vises flere Lokaliteter, som minder om Tangbrand, saaledes en indhegnet Plads paa Gaardens Tun, hvor Traditionen siger, at han boede i Telt efter Ankomsten. Et andet Sted paavises den Brygge, hvor Skibet lagde til, o. s. v.

I Álptafjörður ligger Præstegaarden Hof, hvor der siges at have været et stort hedensk Gudehus (Hof). Vi fortsætter til **Geithellnadalur,** som gennemstrømmes af Geithellnaá, der kommer fra Egnen V. for Þrándar-Jökull. Vest for Elven ligger Gaarden Múli og Øst for samme Geithellur. Paa en af disse Gaarde overnattes. Fra den sydvestlige Bund af Álptafjörður kan man i Baad gaa lige til Hamarsfjörður og der lande tæt S. for **Djúpivogur.** Almindeligvis rider man dog ogsaa det sidste Stykke af Ruten til Djúpivogur.

14. Dag. Geithellnadalur—Djúpivogur over Land i 5 Timer, idet man passerer Hamarsdalur med Hamarsá, som udmunder i Hamarsfjörður, der er omgiven af stejle Klipper. Den smukke **Búlandstindur** hæver sig smukt over **Djúpivogur** i Berufjörður, vor Rejses Endemaal (jvfr. Side 78 og I, Side 82).

Litteratur:

1) *Th. Thoroddsen:* „Rejse i Vestur-Skaptafells Syssel" („Geogr. Tidsskr." 12. Bd.). — 2) do.: „Fra det sydøstlige Island" („Geogr. Tidsskr." 13. Bd.). — 3) do.: „Jordskælv i Islands sydlige Lavland" („Geogr. Tidsskr." 14.—15. Bd.). — 4) do.: „Vulkaner og Jordskælv paa Island". do.: „Vulkanen Katla og dens sidste Udbrud 1910" („Geogr. Tidsskr." 25 Bd.). — 5) *Lund-Larssen:* „Meddelelser om Generalstabens Triangulation paa Island i Sommeren 1902" („Geogr. Tidsskr." 17. Bd.). — 6) *J. P. Koch:* „Fra Generalstabens topografiske Afdelings Virksomhed paa Island" („Geogr. Tidsskr." 18. Bd.).— 7) *P. F. Jensen:* „Meddelelser om Generalstabens Arbejde paa Island i Sommeren 1906" („Geogr. Tidsskr." 18. Bd.). — 8) „Den danske Ekspedition til Dronning Louises Land og tværsover Grønlands Indlandsis 1912—1913 under Ledelse af Kapt. *J. P. Koch.* Rejsen tværsover Island Juni 1912" („Geogr. Tidsskr." 21. Bd.). — 9) *Kr. Kålund:* „Island". II. — 10) *Stefán*

Stefánsson: „Iceland". — 11) *Finnur Jónsson:* „Den islandske Litteraturs Historie". — 12) „Njals Saga" (i „Islændernes Færd hjemme og ude" ved *N. M. Petersen.* 3. Udg. ved *Verner Dahlerup* og *Finnur Jónsson*). — 13) *Daniel Bruun:* „Gennem afsides Egne paa Island" (Tidsskr. f. Landøkonomi" 1913 og Særtryk). — 14) do.: „Islænderfærder tilhest over Vatna-Jökull i ældre Tid" („Geogr. Tidsskr." 22. Bd.).

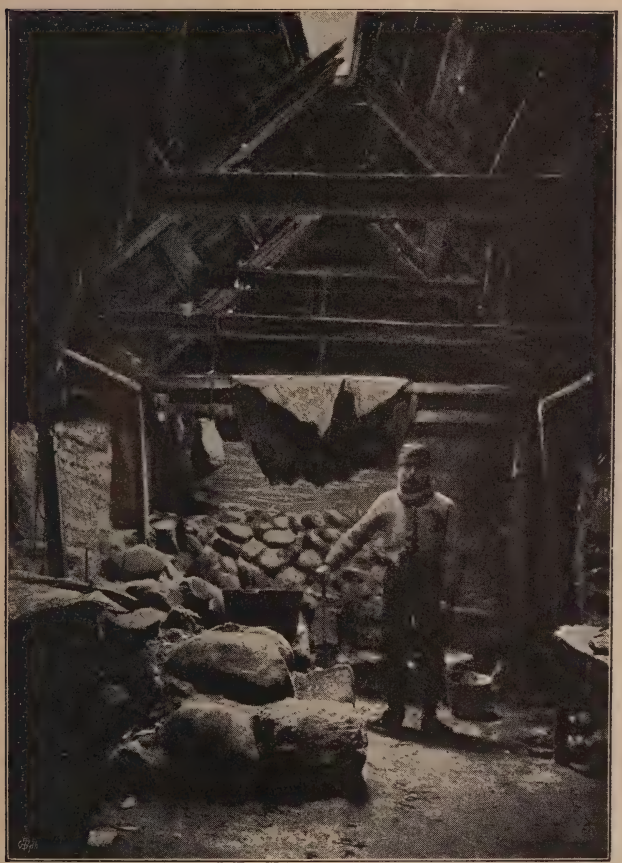

Gammeldags Køkken (eldhús).

88 D 20607

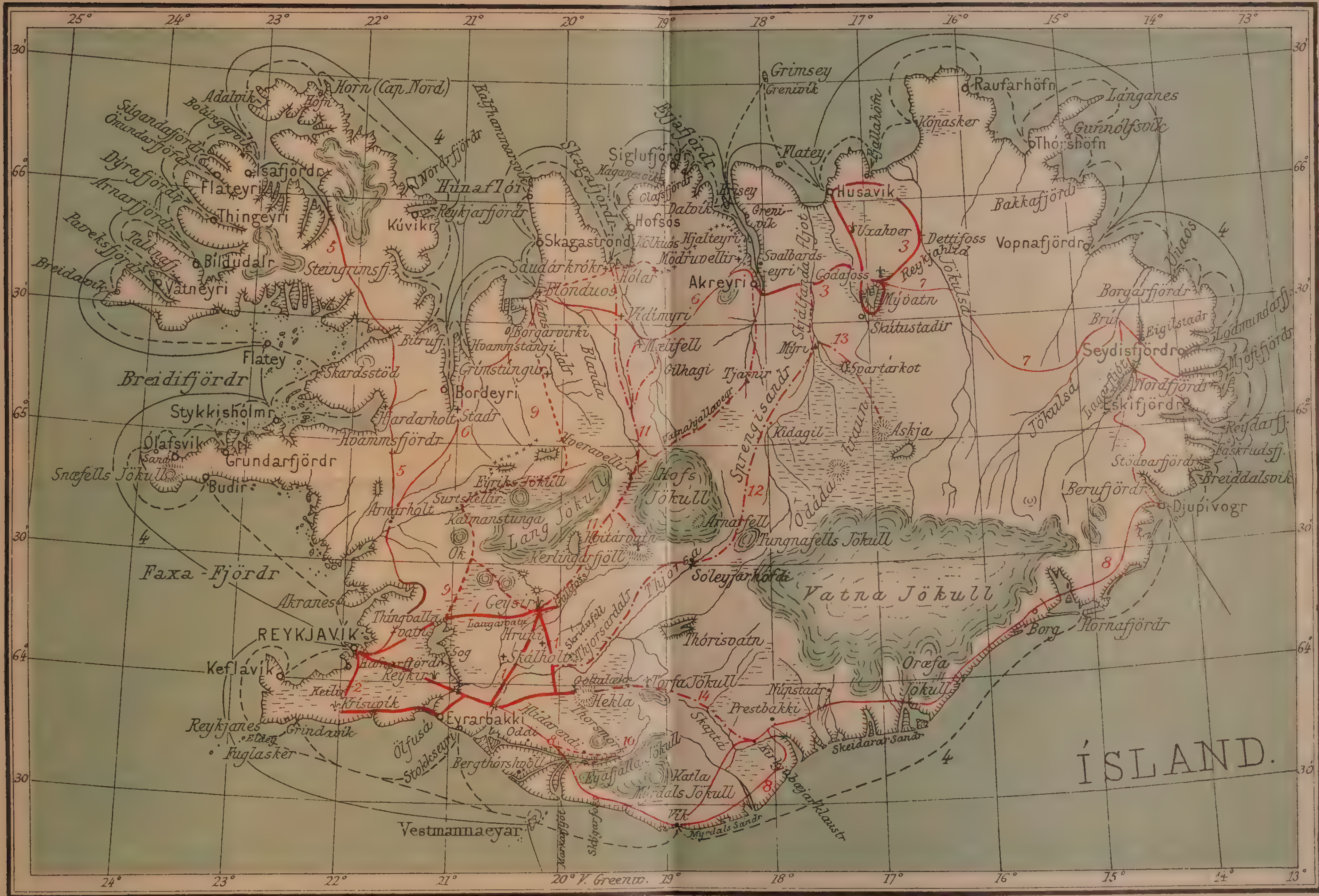

1—3: The main tourist routes. — 4: The chief mail routes round the country by steamer. — 5—8: The main routes to the most frequented places. — 9, 10: Routes to more distants places without tent. — 11—14: Routes to the interior with tent.

SS B 22607

Horn (CapNord)
Aðalvík
Súgandafjörður
Önundafjörður
Dýrafjörður
Arnafjörður
Tálknafjörður
Patreksfjörður
Bolungarvík
ÍSAFJÖRÐUR
FLATEYRI
THINGEYRI
BILDUDALR
Breidavík
VATNEYRI
FLATEY
BREIDIFJÖRDUR
STYKKISHOLMUR
ÓLAFSVÍK
Sandur
SNÆFELLS JÖKULL
BÚÐIR
GRUNDARFJÖRÐUR
Skardsstöd
Reykhólar
Hvammsfjörður
HÚNA-FLÓI
Reykjafj.
KUVÍKR
Steingrímsfj.
SKAGASTRÖND
SAUDÁRKRÓKUR
BLÖNDUOS
BORÐEYRI
Hjardarholt
Stadur
FAXA-FJÖRÐUR
Borgarnes
Borgarfjörður
Akranes
REYKJAVÍK
Hafnarfjörður
KEFLAVIK
Krisuvík
Grindavík
Reykjanes
Eldey
Fuglasker
Stokkseyri
EYRARBAKKI
Bergthórshvoll
VESTMANNAEYJAR
PORTLAND
VIK
Hjörleifshöfði
Markarfljót
Skagafjörður
SIGLUFJÖRÐUR
HOFSOS
Hólar
AKUREYRI
Eyjafjörður
Ólafsfjörður
Grímsey
Grinvík
Flatey
HUSAVIK
Axarfjörður
Kópasker
RAUFARHÖFN
Langanes
THÓRSHÖFN
Bakkafjörður
VOPNAFJÖRDUR
Borgarfjörður
SEYDISFJÖRDUR
ESKIFJÖRDUR
Hallormstadr
Egilsstadir
Reydarfjördur
Faskrudsfj.
Stödvarfjördur
Breidalsvík
Berufjördur
Papey
DJUPIVOGUR
E. Horn
V. Horn
HORNAFJÖRDUR
Kálfafellstadir
Ingólfshöfði
SKEIDARAR SANDUR
Breidamerkursandur
VATNA JÖKULL
ÖRÆFA JÖKULL
HOFS JÖKULL
LANGJÖKULL
EYRIKS JÖKULL
Kalmanstunga
GEYSIR
Gullfoss
Thingvellir
THINGVALLA VATN
HEKLA
TORFAJÖKULL
EYJAFJALLA JÖKULL
MYRDALS JÖKULL
Katla
MYRDALS SANDUR
Skógafoss
Thórisvatn
ASKJA
Herðubreið
Möðrudalur
Grímstadir
Dettifoss
Mývatn
Godafoss
Sprengisandur
TUNGNAFELLS JÖKULL
Snæfell
Thjórsá
Oddi
Hlidarendi
Kirkjubæjarklaustur
Prestbakki
Núpstadur

GETTY CENTER LIBRARY
3 3125 00656 1928

HVIS DE VIL
FØLGE MED I
GYLDENDALS
NYE LITERA-
TUR DA LÆS
„BOGNYT"